

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Sena BAŞOKUR

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ ve BENLİK
SAYGISININ KADINLARIN CİNSEL DOYUMU ÜZERİNE
ETKİSİNİN İNCELENMESİ

DANIŞMAN
Dr. Öğretim Üyesi Pınar ARSLANTÜRK

İSTANBUL, Aralık 2022

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

Sena BAŞOKUR
192005080

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ VE BENLİK
SAYGISININ KADINLARIN CİNSEL DOYUMU ÜZERİNE
ETKİSİNİN İNCELENMESİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Pınar ARSLANTÜRK

İSTANBUL, Aralık, 2022

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

Sena BAŞOKUR
192005080

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ VE BENLİK
SAYGISININ KADINLARIN CİNSEL DOYUMU ÜZERİNE
ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih :
Tezin Savunulduğu Tarih : 09.01.2023
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Pınar ARSLANTÜRK
İstanbul Okan Üniversitesi
Diğer Jüri Üyeleri: Dr. Öğr. Üyesi Özlem MESTÇİOĞLU
İstanbul Okan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fehime Elem YILDIRIM
Düzce Üniversitesi

İSTANBUL, Aralık, 2022

TEŞEKKÜR

Öncelikle değerli tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Pınar Arslantürk'e destek ve katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Umutsuzluğa kapıldığımda beni destekleyen, bana umut veren, bugün sahip olduğum benliğime emekleriyle katkıda bulunan değerli babam Kayhan Başokur'a ve bana daima destek veren, yanımda olan canım annem Ayşegül Başokur'a çok teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olduklarını bildiğim, tez yazma sürecimde özellikle destek veren ve bana inanan canım dostlarım Ayşe Kaya, Mina Erbilgin ve değerli meslektaş arkadaşlarım Psk. Beste Yıldız ve Psk. Oya Özer'e çok teşekkür ederim.

Tez sürecinde sonsuz sabır gösteren, bana destek olan ve beni motive eden değerli Ehat Akyol'a çok teşekkür ederim.

Çalışmanın verilerini toplamada bana destek olan bütün arkadaşlarıma ve araştırmaya katılarak destek veren bütün kadınlara çok teşekkür ederim.

Aralık, 2022

SENA BAŞOKUR

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO

TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET	v
SUMMARY	vi
SEMBOLLER	vii
KISALTMALAR	viii
TABLO LİSTESİ	ix
BÖLÜM 1. GİRİŞ	1
1.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE AMACI	3
1.2. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	3
1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	4
1.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	4
BÖLÜM 2. LİTERATÜR TARAMASI	5
2.1. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ	5
2.1.1. Cinsiyet	5
2.1.2. Toplumsal Cinsiyet	5
2.1.2.1. Toplumsal cinsiyet ile ilgili kuramlar	6
2.1.2.2. Toplumsal cinsiyet rolleri	9
2.2. CİNSEL DOYUM	10

2.2.1. Cinsellik.....	10
2.2.1.1. Toplumsal cinsiyet ve biyolojik cinsiyet kavramları üzerinden cinsellik	12
2.2.1.2. Tarihsel süreçte cinselliğin ele alınışı	15
2.2.1.3. Cinsel yanıt döngüsü	16
2.2.2. Cinsel Doyum.....	18
2.2.2.1. Cinsel doyumun boyutları	20
2.2.2.2. Cinsel doyumunu etkileyen faktörler	22
2.3. BENLİK SAYGISI.....	25
2.3.1. Benlik Kavramı	25
2.3.2. Benlik Saygısı.....	27
2.3.2.1. Düşük benlik saygısı	28
2.3.2.2. Yüksek benlik saygısı	28
BÖLÜM 3. YÖNTEM	30
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ	30
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	30
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	30
3.3.1. Demografik Bilgi Formu.....	30
3.3.2. Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği.....	31
3.3.3. Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği	31
3.3.4. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği.....	31
3.4. VERİLERİN ANALİZİ	32
BÖLÜM 4. BULGULAR.....	33
4.1. DEMOGRAFİK BULGULAR.....	33

4.2. ARAŞTIRMANIN DEĞİŞKENLERİNE AİT BETİMSSEL BULGULAR...	34
4.3. ARAŞTIRMA DEĞİŞKENLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİYE AİT BULGULAR	35
4.4. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLAR, BENLİK SAYGISI VE CİNSEL DOYUMUN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE KARŞILAŞTIRILMASINA AİT BULGULAR.....	42
BÖLÜM 5. TARTIŞMA.....	58
BÖLÜM 6 SONUÇ VE ÖNERİLER	68
KAYNAKLAR	72
EKLER	80
EK A. SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER VE VERİ FORMU	80
EK B. GOLOMBOK – RUST CİNSEL DOYUM ÖLÇEĞİ KADIN FORMU ..	81
EK C. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ.....	82
EK D. ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ.....	83

ÖZET

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ VE BENLİK SAYGISININ KADINLARIN CİNSEL DOYUMU ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırmada toplumsal cinsiyet rollerinin ve benlik saygısının kadınların cinsel doyumunu üzerindeki etkisini araştırmak amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul’da yaşayan 18 yaş ve üzeri 196 kadın oluşturmaktadır. Katılımcılara Demografik Bilgi Formu, Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği, Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri uygulanmıştır. Verilerin analizi için SPSS 21.0 programı ile bağımsız örneklem t testinden, ANOVA analizi, LSD post-hoc testi, Pearson korelasyon analizi ve çoklu regresyon analizinden yararlanılmıştır. Araştırma bulgularına göre kadınların benlik saygısının ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumun cinsel doyumları üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Benlik saygısının cinsel doyumun alt boyutlarından kaçınma ve anorgazmiyi negatif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Benlik saygısının, cinsel doyumun sıklık alt boyutunun üzerinde ise pozitif yönde ve anlamlı etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Kadın cinsiyet rollerine ilişkin gelenekçi tutumun ise cinsel doyumun dokunma boyutunda negatif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Erkek cinsiyet rollerine ilişkin gelenekçi tutumun ise anorgazmi alt boyutunun üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Araştırmaya demografik değişkenler dahil edilmiş ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları, benlik saygısı ve cinsel doyum ile ilişkisi incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Rollerine, Benlik Saygısı, Cinsel Doyum

Tarih: Aralık, 2022

SUMMARY

EXAMINATION OF THE EFFECT OF GENDER ROLES AND SELF-ESTEEM ON SEXUAL SATISFACTION OF WOMEN

In this study, the effect of gender role and self esteem on women's sexual satisfaction was investigated. The sample of the study consist of 196 women participants aged 18 and over living in İstanbul. Demographic Information Form, Gender Roles Attitude Scale, Golombok-Rust Sexual Satisfaction Scale and Rosenberg Self-Esteem Inventory were applied to the participants. For the analysis of the data, SPSS 21.0 program and independent sample T-test, ANOVA analysis, LSD post-hoc test, Pearson correlation analysis and multiple regression analysis were used. According to findings obtained from the research, it was found that women's self esteem and egalitarian attitude towards gender roles had a positive and significant effect on their sexual satisfaction. It has been found that self esteem predicts avoidance of the subdimension of sexual satisfaction and anorgasmia in a negative and significant way. Self esteem has been found to have a positive and significant effect on the frequency subdimension of sexual satisfaction. The traditionalist attitude towards female gender roles was found to have a negative and significant effect on the touch dimension of sexual satisfaction. On the other hand, the traditionalist attitude towards male gender roles was found to have a positive and significant effect on the anorgasmia subdimension. Demographic variables were included in the research and their relationship with gender role attitudes, self-esteem and sexual satisfaction on women were examined.

Keywords: Gender Roles, Self-esteem, Sexual Satisfaction

Date: December, 2022

SEMBOLLER

n	: Örneklem/gruptaki örneklem sayısı
%	: Yüzde
$\bar{X}$	: Ortalama
SS	: Standart sapma
t	: t değeri
F	: ANOVA testi F istatistiği
r	: Korelasyon katsayısı
B	: Regresyon katsayısı
SHB	: Regresyon katsayısının standart hatası
β	: Standardize edilmiş regresyon katsayısı

KISALTMALAR

DSM	: The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
WHO	: World Health Organization

TABLO LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo 4.1 Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	33
Tablo 4.2 Ölçeklerin Toplam ve Alt Boyut Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler.....	34
Tablo 4.3 Toplumsal Cinsiyet Roller, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişki	36
Tablo 4.4 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar ve Benlik Saygısının Cinsel Doyumu Yordama Durumu	38
Tablo 4.5 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Yaşadığı Yere Göre Karşılaştırması	42
Tablo 4.6 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırması.....	44
Tablo 4.7 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırması	47
Tablo 4.8 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Mesleğe Göre Karşılaştırması.....	49
Tablo 4.9 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırması	51
Tablo 4.10 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Aylık Gelire Göre Karşılaştırması	52
Tablo 4.11 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Medeni Duruma Göre Karşılaştırması	54
Tablo 4.12 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Aktif Cinsel Yaşam Durumuna Göre Karşılaştırması	56

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Cinsellik çok yönlü bir kavramdır. Kişilerin cinsel yaşama dair davranışları, tutumları ve düşüncelerini içermektedir. Kişinin yaşantısında oluşan biyolojik, psikolojik, sosyo-kültürel ve manevi faktörlerden etkilenir. Bireylerin kişilik özellikleri, duyguları, travmaları, bilişsel özellikleri, öğrenilmiş davranış modelleri gibi yaşam etkenleri de cinselliğe yaklaşımlarını belirlemekte önemli rol oynamaktadır (CETAD, 2008). Cinsellik kişilerin hayatında doğumdan itibaren var olan bir kavramdır. Cinselliğin ve beden keşfedilmesi toplumsal cinsiyet rollerinin oluşmaya başladığı döneme gelene kadar cinsiyetler için aynı şekilde ilerlemektedir (Bilgin ve Kömürcü, 2016). Toplumsal yaşam, toplumsal rollerin öğrenilmesi devreye girdiğinde farklılaşmalar da görülebilmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri ise yaşanan toplumda kadın ve erkeklere yüklenen sorumluluklardan oluşur. Toplum tarafından oluşturulan baskılar, kültürlere göre değişen cinselliğe bakış açıları kişilerin cinsel yaşamlarına dair bilgi verebilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre (2006), cinsel sağlık yalnızca cinsel işlevsizlik, hastalık veya herhangi bir bozukluk olması durumunu değil; bu faktörler ile birlikte fiziksel, duygusal, ruhsal ve sosyal iyilik halinin cinsellik ile ilişkili olması durumunu kapsamaktadır. Kadınların toplum içerisindeki hayatını düşündüğümüz zaman yaşadığımız ataerki düzeninde baskıcı bir yaşam sürdüklerini söylemek mümkündür. Ataerki düzen, erkeklerin kadınların hayatını kontrol altına alabileceği fikri üzerinden kurulmuştur (Yılmaz ve Tokuroğlu, 2018). Yapılan araştırmalar da bu durumu destekler nitelikte olup toplumsal cinsiyet rollerine ait yargıların kadınları olumsuz etkilediği ve toplum içerisinde ikincil bir konum aldıklarını göstermektedir (Zeybekoğlu, 2012). Bu açıdan baktığımızda cinsel sağlığın sosyal iyilik halini kadınlar için tam olarak sağlanmadığını düşünebiliriz. Kadınlar çocukluk dönemlerinden itibaren toplum içerisinde çok fazla kültürel hikayelere, baskılara maruz kalmaktadır. Bu söylemlerden çoğu da bedenlerine ve hazlarına yönelik konularda olabilmektedir (Acavıt, 2022). Kadınlar üzerindeki bu olumsuz söylemler cinsel yaşamlarını da olumsuz etkilemektedir. Wiederman (2005), kadın ve erkeklerde cinsel aktiviteyi karşılaştırdığında erkeklerin

cinsel aktiviteyi daha pozitif biçimde öğrendiklerini, kadınların ise bedenleri ve kişisel alanlarını tehlikeye düşüreceğini öğrenerek büyüdüklerini ve bu durumun toplumsal hayat ile desteklenerek gerçekleştiğini söylemiştir. Cinsel Haklar Bildirgesi'nde bulunan "Cinsel eşitlik hakkı" maddesinde belirtildiği gibi "Cinsiyet, toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim, yaş, ırk, sosyal sınıf, din veya fiziksel ve zihinsel engel gözetilmeden hiçbir ayrıma maruz kalmadan yaşanmalıdır." (CETAD, 2007). Literatür incelendiğinde ise toplumsal cinsiyet rolleri gelenekçi ve eşitlikçi roller olarak ayrılmıştır. Kadınlara yüklenen gelenekçi roller içerisinde çocukların bakımı, ev işlerindeki sorumlulukların daha fazla olması, bireysel hayatlarından önce eşlerinin ve çocuklarının hayatlarının önemli olduğu düşüncesi iş hayatında daha az aktif olma gibi durumları içerir (Zeyneloğlu, 2008). Eşitlikçi rollerde ise kişilerin sosyal, mesleki, eğitim, aile yaşantılarında sorumlulukların eşit şekilde paylaşıldığını görmekteyiz. Yaşadığımız toplumu göz önünde bulundurduğumuzda ise toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve bu eşitsizlik nedeni ile kadınların cinsel hayatlarının da etkilendiği düşünülmektedir. Yunusoğlu (2021) yapmış olduğu çalışmada kadınlarla görüşmeler gerçekleştirerek vajinismus deneyimleri üzerine bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmaya katılan kadınlara erkeklerden cinsel yaşamda ne beklediğini sorduğunda erkeğin cinselliği başlatan olması gerektiği, tek kişilik ilişkilerin erkeklerin için uygun görülmemelidir, erkekler cinselliğe her zaman hazır bulunmaktadır, erkeklerin evlilik öncesi yaşamında kesinlikle cinsel yaşantısı olması gerektiği ve cinsel yaşam aktif olmayan erkeklerin erkekliklerini riske attıklarını gibi yanıtlarla karşılaştığını belirtmiştir. Aynı soru kadınlar için sorulduğunda ise kadınlar şu cevapları vermiştir; kadınlar evlilikten önce cinsel deneyim yaşamamalıdır, evlenmemiş kadınlar cinsel hayatla ilgili bilgisiz ve deneyimsiz olmalıdır, kadınlar erkekler tarafından cinsel ilişkide yönlendirilmelidir gibi cevaplarla karşılaşmıştır (Yunusoğlu, 2021). Toplumun birçok alanında cinsiyet eşitsizliği yaşandığı gibi cinsel yaşantılarda da erkekler ve kadınlar arasında eşitsizlik olduğunu görmekteyiz. Bu durum da kadınların cinsel hayatlarını daha olumsuz yönde yaşamalarına etki etmektedir. Kadınlar cinsel arzularını toplumumuzda açıkça belli edememektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri de bu duruma etki eden kavramlardır. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından erkeklerin daha baskıcı ve kısıtlayıcı oluğu ortamda kadınlar kendilerine sorulmadığı sürece istek ve arzularını söylemeyebilir, cinsellik hakkında konuşma özgürlüğüne sahip olmayabilir. Kadının bu şekilde davranışlar sergilemesi, duygu ve düşüncelerini açıkça

ifade etmemesi kadının cinsel sağılığı ve cinsel doyumunu açısından olumsuz sonuçlar doğurmaktadır (Yunusoğlu, 2021). Cinsel yaşamı etkileyen bir diğerk faktör ise bireyin benlik saygısıdır. Kişinin kendi hakkındaki öznel değerkendirmelerini içeren benlik saygısı, bireyin onayladığı ya da onaylamadığı özelliklerinin değerkendirilmesidir. Aynı zamanda benlik saygısı bireyin kendisini var olduğu hali ile kabullenerek kendine olan güvenini destekleyen pozitif bir kavramdır (Korkmaz, 1996). Dolayısıyla kadınların baskıcı ve eşitlikçi olmayan bir toplumda yaşarken benlik saygılarının da cinsel yaşamlarına etki edeceği düşünülmektedir.

1.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE AMACI

Kadınların hayatında çeşitli alanlarda bulunan baskılar kişisel hayatlarında, ilişkilerinde olumsuz deneyimler yaşamasına sebep olabilmektedir. Cinsellik de kadınların bu bakımdan olumsuz deneyimler yaşadığı alanlardan biridir. Aynı zamanda konu cinsellik olunca bu durum kadınlar için konuşulmaması gereken veya normalin dışında olan bir kavram gibi algılanabilmektedir. Bu çalışmanın amaçlarından biri cinsellik kavramının kadınlar için de konuşulabilir bir kavram olduğunu ve yaşamlarındaki çeşitli faktörlerden etkilendiğini göstermektir. Aynı zamanda literatürde kadınlar adına yapılan çalışmaların artırılması ve bu konuda literatüre katkı sağlanması hedeflenmiştir. Yapılan araştırmada kadınların toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı ve cinsel doyumları ile ilişkili demografik değişkenlerin incelenmesi ve toplumsal cinsiyet rolleri ve benlik saygısının kadınların cinsel doyumuna üzerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.2. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

- H1: Eşitlikçi cinsiyet rolleri, cinsel doyum düzeyini anlamlı düzeyde yordamaktadır.
- H2: Benlik saygısı, cinsel doyum düzeyini anlamlı düzeyde yordamaktadır.

1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

- Yapılan çalışma yalnızca İstanbul’da ikamet eden 20-50 yaş gurundaki kadın bireyleri kapsamaktadır.
- Yapılan çalışmada veri toplama araçlarından elde edilen bulgular ile sınırlandırılmıştır.

1.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

- Araştırma ölçeklerinin ve istatiksel analiz yöntemlerinin geçerli ve güvenilir olarak ölçmektedir.
- Çalışmaya katılan kadın bireylerin ölçek sorularını cevaplandırırken gerçeğe uygun ve samimi ifadeler kullandıkları varsayılmıştır.
- Veri toplama araçları araştırma konusunu ölçecek yeterliliğe sahiptir.

BÖLÜM 2. LİTERATÜR TARAMASI

2.1. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ

2.1.1. Cinsiyet

Cinsiyet, bireylerin biyolojik yapısını tanımlamak için kullanılan bir kavramdır. Bu kavram bireylerin kadın veya erkek olmasının biyolojik yönünü ifade eden demografik bir özelliktir (Dökmen, 2009, s. 20). Batı literatüründe cinsiyet “sex”, toplumsal cinsiyet ise “gender” olarak tanımlanmaktadır.

2.1.2. Toplumsal Cinsiyet

Toplumsal cinsiyet kavramı biyolojik cinsiyetten farklılığını göstermek amacı ile 1968’de “Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet” adlı eseriyle Robert Stoller tarafından açıklanmıştır (Direk, 2005, s. 71). Ann Oakley ise, *Sex, Gender and Society*’de toplumsal cinsiyet kavramını literatüre kazandırmıştır (Vatandaş, 2007). Toplumsal cinsiyet, toplumun ve kültürün cinsiyete sahip olmaya dair atfettiği anlam ve beklentilerden oluşan bir kavramdır. Kültürel değişiklikler kadın ve erkeğe yüklenen görev, hak, sorumluluk gibi kavramlara farklı anlamlar yüklemektedir (Watson ve Newby, 2005). Giddens (2012, s. 505) toplumsal cinsiyeti tanımlarken dişilik ve erillik kavramları ile bağlantılı olduğunu ancak biyolojik cinsiyetin direkt olarak bir sonucu olma zorunluluğu olmadığını belirtmiştir. Toplumsal cinsiyet farklılıkları, kişilerin toplumsallaşma sürecinde kültürlerinden öğrendikleri, cinsiyetlerine uygun bulunan tutum, duygu, davranış ve rollerden oluşmaktadır (Dökmen, 2009, s. 24). Simone de Beauvoir bireylerin cinsiyeti ile tarihsel, toplumsal ve kültürel olan toplumsal cinsiyetin arasında kaçınılmaz ilişki olduğunu yadsımıştır ve sonrasında bu düşüncesini biyolojik cinsiyetin belirli sayıda olduğu ancak toplumsal cinsiyetin sınırsız sayıda olacağı kanısına varmasına evirmiştir (Direk, 2005, s. 71). Toplumsal cinsiyetin oluşmasında bireyin çocukluk döneminden itibaren öğrendiği, karşı karşıya kaldığı tarihsel, toplumsal ve kültürel faktörlerin kadın

ve erkekler üzerinde değişik rol ile sorumlulukların gelişmesine neden olduğu belirtilmektedir (Brook, 2021'den aktaran Acavit, 2022, s. 5). Çocukluk döneminde başlayan bu süreçte aile ve medya gibi toplumsallaşma araçlarının sahip oldukları cinsiyetleri ile uygun davranışlar içerisinde olan normları ve beklentileri içselleştirirler (Giddens, 2012, s. 506). Çevresel faktörler ve biyolojik farklılıklar kadınları ev odaklı olmaya, mesleki alanda ise daha az fiziksel güç gerektiren alanlara yöneltirken erkekler ise fiziksel açıdan daha çok güç gerektiren alanlara yönelmektedir (Vatandaş, 2007). Connell, toplumsal cinsiyetin insanların hayatındaki günlük yaşam olaylarından etkilenen ve bunların uygulamasının sonucu olduğunu belirtmiştir (aktaran Giddens, 2012, s. 510). Bazı kuramcılar eril veya dişil cinsiyetli doğmanın yanı sıra kültür ile iç içe çok fazla deneyim yaşandığından cinsiyetin sınırlı, toplumsal cinsiyetin ise sınırlandırılır olmadığını belirtir (Direk, 2005, s.71). Wharton (2005) ise toplumsal cinsiyetin bir süreç olarak gelişip sabit olmadığını, kişinin bireyselliğinin yanında toplumsal sürecinde etkisinin olduğunu, cinsiyetler arasında eşitsizlik yaratan bir sisteme sahip olduğunu belirtmiştir (aktaran Haskan Avcı, 2021, s. 5). Butler (2020, s. 50-51), toplumsal cinsiyet kavramının cinsiyetin erilliği veya dişiliğinden tek bir biçimde etkilenemeyeceğini savunmuştur ve toplumsal cinsiyet kavramının cinsiyet ile sınırlandırıldığı yönünde eleştiriler geliştirmiştir.

Toplumsal cinsiyetin oluşumu ve cinsiyetler arasındaki bu farklılıkları açıklamaya yönelik çeşitli kuramlar vardır.

2.1.2.1. Toplumsal cinsiyet ile ilgili kuramlar

Psikanalitik Kuram

Freud'un görüşlerini temel alan psikanalitik kuram, toplumsal cinsiyetin gelişimine dair açıklamalarda bulunur. Freud, bireylerin psikoseksüel gelişimlerini beş evrede gerçekleştirdiklerini söylemektedir. Bu dönemler; oral, anal, fallik, latent ve genital dönemdir. Bu dönemlerde birey bütün cinsel enerjisini yani libidosunu ve psikolojik enerjisini belirli bir bölgeye yöneltir. Her dönem kendinden önceki dönemin devamında kurulmuştur ve önceki dönemin davranışlarını da benimsemiştir (Gençtan, 2017). Toplumsal cinsiyet rollerinin oluşması psikanalitik kuram temel alınarak incelendiğinde üç gelişim dönemi bulunmaktadır. Bu dönemlerden ilki oral ve anal dönemleri içerir. Bu dönemde kız ve erkek çocuklarının cinsiyetleri erkek, toplumsal cinsiyetleri de erkeksidir.

Oral dönem içerisinde bebeğin haz aldığı bölge ağız bölgesidir. Bu bölgede bebeğin algıladığı duygular açlık, susuzluk, memenin veya onun yerine gelen cisimlerin yarattığı hoşlanma duygusu, yutma ve doymayı kapsayan duyumlardır (Gençtan 2017). Bu dönem içerisinde çocuğa bakım veren kişi ve temsili olan toplum vardır. Çocuğun bu dönemde almış olduğu bakım ve ihtiyaçlarının karşılanma biçimi ileriki dönemde benliğin oluşmasında toplumsal konumunu etkiler (Öztürk ve Uluşahin, 2018). Anal dönemde çocuk anal uyarılmalardan zevk almaya başlar. Bu işlevlerle ilgili becerilerini çevre ile etkileşimde bulunmak için kullanır. İkinci bölümde ise fallik dönem başlangıcı vardır. Bu dönemde çocuk cinsiyet farklılıklarını keşfeder. Bu süreçte kendi cinsel kimliklerini oluşturmaya başlarlar. Üçüncü ve son dönemde ise toplumsal cinsiyet rollerinin kazanımı başlar. Bu dönem ise ödipal çatışmanın çözülmesiyle yaşanır. Erkek çocuk anneye karşı olan cinsel isteğinin arttığını fark eder ve babanın bu istekler karşısında engel oluşturduğunu kavrar ve ödipal karmaşa meydana gelir (Freud, 1940/2020, s. 98-99). Erkek çocuk bu karmaşadan çıkmak için babası ile özdeşim kurmak durumunda kalacak ve erkeksiliğini güçlendirecektir. Kız çocuklarında ise bu çatışma anneleriyle bir özdeşim kurarak veya var olan özdeşimleri güçlendirerek mümkün olmaktadır. Bu durum da kız çocuklarında kadınsılığın yer etmesine sebep olacaktır. Kız çocuklarının sevgi nesnesi olarak babalarından vazgeçtikleri gözlemlendiğinde ise erkeksi taraflarını geliştirdikleri görülmektedir (Freud, 1940/2020, s. 99). Psikanalitik kuram incelendiğinde toplumsal cinsiyetin oluşmasında erken çocukluk döneminde anne ve babayla kurulan özdeşimler etkilidir (Çetin, 2021).

Sosyobiolojik Kuram

Cinsiyet farklılıklarını açıklamak amacıyla evrimleşme süreci ve genetik farklılıkları temel alan bir yaklaşımdır (Dökmen, 2009, s. 52). Sosyobiyolojiye göre insanlar genlerini gelecek kuşaklara taşımak amacıyla çeşitli yöntemler şekillendirmişlerdir. Bu yöntemlerden biri de toplumsal cinsiyet rolleridir. Kadınlar geçmişten beri doğurabildikleri ve sütleri ile besin verebildikleri için bakım ve ilgi rollerini benimsemiş, erkekler ise fiziksel açıdan daha güçlü oldukları için avcı ve savaşçı rollerini benimsemişlerdir. Erkeklerde bulunan sperm çokluğu ve kadınlarda bulunan yumurtanın azlığı nedeniyle zaman içerisinde erkekler birden fazla kadını döllemesi mümkün olmuştur. Bu durum erkek ve kadının anne ve babalık rollerini dahi etkilemiştir (Dökmen, 2009, s. 55).

Sosyal Öğrenme Kuramı

Bandura, “Social Learning Theory” eserinde sosyal faktörlerin öğrenme üzerindeki etkisini incelemek amacıyla kuramını geliştirmiştir (Dökmen, 2009, s. 59). Çocukların yaşantısında sosyalleşme ile davranışlar kazanılmaya başlanır ve bu kazanımlar pekiştirme ve modelleme yolu ile gerçekleşir (Burr, 1998, s. 41). Çocukluk çağında ödüllendirilmiş davranışlar pekiştirilerek gelecekte yetişkinlik yaşamında tekrarlanmasına sebep olur. Aynı şekilde cezalandırılan davranışlardan ise kaçınma gösterilerek gelecekte tekrarlanma olasılığı azalır. Modelleme de çocukların davranışları öğrenmesinde bir yöntemdir. Çocuklar çevresindeki insanların, genellikle anne, baba, öğretmen veya akranların davranışlarını gözlemler ve sonrasında taklit eder. Cinsiyet rollerini benimserken genellikle kız çocukları annelerinin, erkek çocukları ise babalarının davranışlarını taklit ederek bu rolleri benimser.

Bilişsel Gelişim Kuramı

Kohlberg cinsiyet rollerinin oluşumunu açıklarken bilişsel kuramı öne sürmüştür ve bu kuram Piaget’in bilişsel gelişim kuramını temel alır (Dökmen, 2009, s. 64). Kohlberg cinsiyet rollerinin oluşumunu tanımlarken üç ayrı dönemden bahsetmiştir. Öncelikli olarak çocuk kendisinin hangi cinsiyete ait olduğunu ve çevresindekilerin de erkek veya kadın olduğunu fark ederek cinsiyet kimliklerini tanımlamaya başlar. Sonraki dönemde cinsiyetinin sabit kaldığını kabul eder ve şu anda hangi cinsiyete sahipse gelecekte de öyle olacağını düşünür. Son dönemde ise 6-7 yaşlarına gelmiş olur ve dış görünüş, kıyafet ve aktivitelere rağmen cinsiyetin değişmez olduğu kanısına varmış olur (Bussey ve Bandura, 1999).

Çocuklar cinsel kimliklerin öğrenilmesinden sonra kalıplaşmış cinsiyet rollerini öğrenirler. Bu rollerin öğrenilmesinden sonra ise toplumsal cinsiyet rollerine uygun davranmayı öğrenirler. Bilişsel kurama göre bu öğretilerden sonra kalıplaşmış toplumsal cinsiyet rollerine göre davranmaya başlarlar (Vatandaş, 2007).

Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı

Bilişsel gelişim ve sosyal öğrenme kuramlarından faydalanılarak oluşturulan bu kuram Bem tarafından geliştirilmiştir. Bu kurama göre gelişim döneminde kadınlık ve erkekliğin hangi anlamlara geldiği öğrenilmeye başlanır. Bu tanımlar sadece fiziksel farklılıklar, kişilik özellikleri gibi farklılıklara göre değil aynı zamanda dile de yerleşmiş şekilde

kullanılan benzetmelere de yansır (Dökmen, 2009, s. 68). Bilişsel yapılanmaya sahip olan şemalar kişilerin algısını yöneten ve yönlendirme yapabilen çağrışımlardan oluşur (Bem, 1981). Bireyler işlenmeye hazır olan bilgileri şemalar yardımı ile hemen kodlayabilir, şemayla ilişkili kategorileri örgütleyebilir, şema ile ilişkili farklılaşmış çıkarımlarda bulunabilirler (Bem, 1981). Oluşan bu şemaların toplumsal cinsiyet rollerine göre işlenmesi sonucunda ise davranışlar kadınsı ve erkeksi şeklinde ayrılır. Kadın ve erkek ayrımına vurgu yapan kültürlerde kendilerini, çevrelerindeki, nesneler ve olaylar hakkındaki bilgileri bu çağrışımlara göre işlemeye başlarlar (Dökmen, 2009, s. 69).

2.1.2.2. Toplumsal cinsiyet rolleri

Toplumsal cinsiyet kavramı ile birlikte bireylere belirli roller ve sorumluluklar atfedilmektedir. Cinsiyetin biyolojik faktörlerinden bağımsız olarak erkeksilik ve kadınsılık kavramları üzerinden değerlendirilir. Kadın ve erkelerin davranışlarının nasıl olacağını ve onlardan talep edilen görevleri içeren bir kavramdır (Marshall, 1999, s. 100). Toplumsal cinsiyet rolleri cinsiyetin kültürel alandaki anlamı olarak tanımlanmaktadır (Pehlivan, 2017). Bu roller toplumun birey için tanımladığı ve cinsiyetli ilgili beklentilerinden oluşmaktadır. Bu roller kişilerin doğduğu andan itibaren yaşamında bulunan rollerdir. Erkek ve kız çocuklara bu roller dayatılırken oyunlar, meslekler, nesneler, renkler ve kişilik özellikleri benliklerine uygun olup olmaması şeklinde nitelendirilerek yansıtılır (Dökmen, 2009, s. 29). Çocukluk dönemindeki sosyalleşme sürecinde toplumun kişilerden beklediklerini öğrenmeye başlarız. Çocukken yansıtılan bu özellikler yetişkinlikte toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını oluşturur. Bu kalıp yargılar kadın ve erkeğe yöneltilen önyargıları da kapsar ve toplumdaki kadın erkek eşitsizliğine etki eden önemli faktörlerdendir (Pehlivan, 2017). Kadınlardan beklenen bu roller çocuk bakımına dair, eşlerine dair veya ev işleriyle ilgili fazla sorumluluk almaları, daha merhametli ve sabırlı olmaları gibi özellikler beklenir. Erkeklerden ise evin geçimini sağlamak, daha fazla fiziksel güç gerektiren işlerde sorumluluk almak, girişken olmak, bağımsız olmak ve mantık çerçevesinde hareket eden bireyler olmak gibi özellikler beklenir. Erkekler sosyal çevreleri tarafından cesaretlendirilir, duygularını belli etmemeleri söylenir, davranışlarının ceza ile sonuçlanabileceği öğretilir ve bu durum karşısında öfkenin hedefi olurlar. Kız çocuklarına ise aileleri ve sosyal çevreleri daha sıcak ve sevecen bir tavırla yaklaşırlar ve onlar için daha fazla endişe duyulabilir

(Damarlı, 2006). Bu durum kişilerin ilerleyen yaşlardaki aileden bağımsızlaşma süreçlerini dahi etkilemektedir. Erkekler daha tek başına hareket etmekte özgür yetiştirilirken kız çocukları aileye daha bağımlı olmaya eğilimlidirler (Dilek, 1997'den aktaran Damarlı, 2006, s. 31). Oluşan kalıp yargıları ise zamanla oldukça az değişir ve kültür farklılıkları içerisinde değişim gösterir. Kültürlerin kadına ve erkeğe yükledikleri anlam ve değerler farklılaşır. Bireylerin fiziksel ve davranışsal özellikleri de kalıp yargıları etkileyebilir. Fiziksel olarak daha kadınsı görünen birinden bu yönde davranışlar beklemeye dair bir algı vardır (Dökmen, 2009, s. 111). Kadın ve erkeğe yüklenen toplumsal cinsiyet rolleri eşitlikçi ve gelenekçi olarak ayrılmaktadır (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Kadınlar için geleneksel roller ev işlerinden sorumlu olma, çalışma hayatından kendini geri tutma gibi davranışlardan oluşmaktadır. Erkekler için ise geleneksel roller; evin geçimini sağlamak, evde erkeğin sözü geçmesi gibi düşünce ve davranışlardan oluşmaktadır. Eşitlikçi roller ise toplum içerisinde kadın ve erkeğin sahip olduğu hak ve sorumlulukların eşit ölçüde paylaşımıdır. Fakat toplumumuzda sorumlulukların paylaşılması yardım anlayışı ile yapıldığında farklı bir anlam kazanmaktadır. Bir erkeğin ev işlerine yardımcı olması bu işler için alınan sorumluluğun eşit olduğu anlamına değil, erkeğin kadının işlerine sadece yardım ettiği sonucunu çıkarmaktadır. Bu durum ‘‘zihinsel yük’’ kavramı olarak ortaya çıkar ve sadece yardım eden kişi olduğunda sorumluluklardan da zihinsel olarak muaf olmaktadır (Haskan Avcı, 2021). Bu durum da toplumsal cinsiyet rollerinde eşitsizliğe sebep olmaktadır.

2.2. CİNSEL DOYUM

2.2.1. Cinsellik

İnsan olmanın temelinde yatan kavramlardan biri olan cinsellik; cinsiyet kimlikleri, cinsiyet rolleri, cinsel yönelimi, erotizmi, zevki, yakınlığı ve üremeyi kapsayan bir kavramdır (DSÖ, 2006a). DSÖ'ye göre cinsellik; ‘‘biyolojik, psikolojik, sosyal, ekonomik, kültürel, politik, tarihi, dini ve manevi faktörlerin her birinden etkilenecek oluşmaktadır’’ (DSÖ, 2006b). Cinsellik sadece cinsel organları değil kişinin beden ve aklını da kapsamaktadır. Yunusoğlu (2021) cinselliği serbestçe yaşanabilecek bir dürtü ve arzudan ziyade politik, ailesel, kültürel ve sosyal çevre ile oluşan bir olgu olarak tanımlamaktadır. İnsanın hayatının her evresinde olan bu kavram doğum ile başlar, hayatı

boyunca gelişir ve değişebilir. Bireyin hayatının her anında olan bu kavram tüm hayatı ile ilgilidir ve bu açıdan bakıldığında kişinin cinsel uyumu hayatındaki genel uyumun da bir parçasıdır. Geleneksel kültürlerde insanlar cinselliğe üreme kavramıyla birlikte bakmaktaydı fakat bu durum değişerek bireyin kendisinin keşfedebileceği ve şekillendirebileceği bir kavram haline gelmiştir (Giddens, 2012, s. 483). Kültür ile ilişkisi düşünüldüğünde toplumsal bir boyutu da bulunmaktadır. Toplumun değer yargıları, toplumsal cinsiyet rolleri, cinselliğe bakış açıları, eş seçimleri ve evlenme tercihleri ile ilgilidir. Yapılan bir çalışmaya göre ise cinsellik ile ilgili problem yaşayan kadınların sorunlarını sadece bedeninde ve zihninde oluşturdukları değil, cinsel benliklerinin oluştuğu ve cinsel davranışlarını sergiledikleri çevre ve toplumun da etkisi ile oluştuğu sonucuna bağlanmıştır (Yunusoğlu, 2021). Cinsellik kavramına baktığımızda ilk dönemlerde anaerkillik hâkim olduğunda cinsel form dişil iken tek tanrılı dönemlere geçildikten sonra ataerkil düzenin baskın gelmesi ile birlikte eril bir form yapısını alıp erkek egemen bir cinsellik kavramı yer etmiştir. İlkel toplumlar üremenin büyümesine kapılıp cinselliği efsaneleştirmiş ve tabulaştırmıştır (Esencan ve Beji, 2015). Cinselliğe karşı farklı bakış açıları bulunmaktadır. Biyolojik bakış açısına göre cinsellik bir içgüdüdür. Hastalıklar, ilaçlar, gebelik gibi bedeni etkileyen durumlar cinselliği de etkileyebilir. Psikolojik bakış açısına göre ise bireyin kişilik dinamikleri, duyguları, geçmiş travmatik yaşantıları, bilişsel yetileri, davranış örüntüleri cinselliğe bakış açısını etkilemektedir. Sosyokültürel bakış açısına göre ise kişilerin yaşadıkları toplumdaki değer yargıları, gelenekler, aile içerisindeki yaşantıları, dini inançları gibi kültürel etkenlerin cinselliğe yaklaşımı belirlediğini vurgular (CETAD, 2006). Bireylerin yaşamında sağlıklı ve mutlu bir cinsel hayat için bu yaklaşımlardan yararlanılmalıdır. Cinselliği açıklayan çeşitli kuramlar bulunmaktadır. Psikanalitik kuram ile Freud cinsellik kavramına yeni bir soluk getirmiştir. Cinselliğin çocukluk dönemine dayandığını ve 3-5 yaş arası gelişim döneminin cinsel kimlik açısından önemini savunur.

Sosyal öğrenme kuramı ise çocukluk dönemindeki taklidin önemine vurgu yapar. Çocuklar cinsiyetlerinin farkına vardıklarında aynı cins ebeveynlerden model oluşturduklarında ödüllendirilir fakat karşı cinse uygun davranışlar sergilediğinde cezalandırılabilir. Böylelikle ödül ve cezalarla cinsel davranışları öğrenir. Bilişsel öğrenme kuramına göre ise çocuklukta kalıplaşmış cinsiyet imgelerini yetişkinlikte kendi cins kavramıyla uyumlayarak kullanır (Esencan ve Beji, 2015).

2.2.1.1. Toplumsal cinsiyet ve biyolojik cinsiyet kavramları üzerinden cinsellik

Cinsellik, insanın önemli bir parçasıdır. Kişilerarası deneyimlenen cinsellik, birçok toplum için bolluk ve rahatlık içinde yaşaması ve psikolojik ve fiziksel sağlık açısından oldukça önemlidir. İnsan olmanın temel yönü olan cinsellik, cinsel kimlik, cinsiyet, toplumun attığı cinsel roller, arzu, cinsel birliktelik ve çoğalmayı kapsar. Cinselliğe dair yeterli bilgi ve doğru olmayan bilgiler insanların cinsel yaşamında birçok sorunlara sebebiyet olabilmektedir. Cinsellikle ilgili her kesimin kabul gördüğü bir açıklama yapmak kolay olmamakla birlikte, cinsellik “ruhsal, fiziksel, aydın ve cinselliğin varoluşunu toplumsal açılardan yaşamı değerli kılan aşk, kendilik ve iletişimi sağlamlaştırarak bir bütün oluşturması” şeklinde tanımlamaktadır (Gülsün, Ak ve Bozkurt, 2009). “Cinsellik; istek, fantezi, tutum ve değerler, eylem, roller ve münasebetler üzerinden tecrübelenir ve ifade edilir. Bahsedilen tüm boyutları içeren cinsellik, her zaman arzu, istek, değerler, tutumlar, inançlar ve roller açısından her zaman gerçekleşmeyebilir. Cinsellik, ruhsal, toplumsal, biyolojik, siyasal, iktisadi, kültürel, tarihsel, ahlaki, dini ve psişik faktörlerden etkilenir” (İncesu, 2010).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından tanımlanan ve başlıca niteliklerini belirterek anlatılan cinsellik dört farklı seviyede değerlendirilmektedir:

- Hayat boyunca insan olmanın temel yönü olan cinsellik, çocukluk döneminde gelişmeye başlayan cinsel kimlikler, toplumun attığı cinsel roller, şehvaniet, arzu, gizlilik ve yeniden kuruluşu sağlar.
- Cinsellik, arzu ve istekler, davranışlar, toplum tarafından kabul görülen değerler, fikirler, roller kişilerarası ilişkiler ile tecrübe edilmektedir.
- Cinsellik birçok faktörle etkileşimden etkilenmektedir. Bunlar sosyal, ekonomik, etik, yasal, manevi, tarihsel, biyolojik, politik ve psikolojik gibi birçok boyutta etkileyebilmektedir.
- İnsani sevgi, fiziksel temas ve yakınlık cinsellik için temel ihtiyaçtır.

Cinsellik insan yaşamında önemli bir konumda olan doğum öncesinden başlayıp yaşam boyu süregelen sadece penis ve vajinayla ilişkili olmayan, bütün beden ve zihni içeren, yer aldığı toplumun geleneklerine ve bakış açısına göre şekil alan önemli bir kavram niteliğindedir.

Birçok insan cinselliğin psikolojik ve sosyal fonksiyonlarını ön planda tutmayıp, cinselliği gereken önemi vermemekte; bazen ise cinselliği yaşamın en önemli yanı olarak algılamaktadır. İnsan, fonksiyonunu kaybettiğinde ya da hayatı zarar gördüğünde cinselliğin önemli problemlere sebebiyet verdiği düşünülmekte, bazen bu durumların değerlendirilmesi bile önemli problemlere yol açtığı görülmektedir ama cinsellik nasıl anlaşılırsa anlaşılırsın yalnızca penis ve vajina sınırları arasında değerlendirilmeyen ve yaşamın birçok alanını etkileyen nitelikli bir kavramdır (Gülsün, Ak ve Bozkurt, 2009).

Cinsellik birçok konuda bilgi ve çalışması olan bir olgu olup, insanın psikolojik ve fiziksel bir ortaklık sağlaması ile çoğalma ve doğuma dair deneyimi içermektedir. Cinsellik fenomeninin psikolojik, dirimsel ve toplumsal yönleri bulunmaktadır. Dirimsel (biyolojik) taraftan incelendiğinde bu durum bedensel rahatlama olarak görülmektedir. Psikolojik taraftan incelendiğinde ise birleşebilme, doyum alma, yakınlaşmak ve bütün olabilmeyi içermektedir. Toplumsal açıdan incelendiğinde gelenekler, hayat kalitesindeki artmayı, emniyet, sevgi ve saygı gibi pozitif duygular şeklinde açıklanmaktadır (Tunç, 2005).

Cinsellik, psikolojik yönden birliktelik ve mahremiyeti kapsarken, biyolojik yönden çoğalmayı ve rahata kavuşmayı sağlamaktadır. Psikolojik düzeyde cinsellikten kastedilen; belirlenen, cinsel ilişkiden doyum alma, sevgi, hoşlanabilmek ve beğenilmek gibi insanın temel arzularının doyurulmasıdır. Bu açıdan bakıldığında hislerle bağlantılı olarak cinsellik, farklı bireysel eylem ve bireysel bağlantıları içermektedir. Cinsellik sadece üremeye dair bir anlam taşımamakta, çoğalma fonksiyonu olmadığında da cinsellik olmaktadır. Çok kapsamlı olan cinsellik, ilk olarak cinsel birliktelik davranışını anımsatır. Cinsel birleşme, insanın partneri ve kendisini doyurması ve cinsel organların uyarılmasını kapsamaktadır. Cinsellik insanların yaşadığı gelenek görenekleri, insanlar ile olan bağlantı, hayat boyu kazanılan kanıtlanmış bilgileri, anatomi ve fizyolojisi ile ortaya çıkmaktadır. İnsanın başka birine karşı duyduğu duygu ve cazibe ve bununla birlikte hissettiği ihtiras o insanın kendi dünyasında sezdiği mutluluk ile ilişkilidir.

Toplumsal cinsiyet, toplumun atfettiği cinsiyet rollerine bağlı ortaya çıkmaktadır ve kültüre göre değişkenlik gösterdiğinden dolayı toplumsal cinsiyet algıları da her toplumda farklı biçimde görülmektedir (Dökmen, 2009). Aynı toplum içinde bile toplumsal cinsiyet algısı farklılık gösterebilmektedir. Sosyal hayat içinde toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp bilgiler oluşmaktadır ve bu kalıplar toplumsal cinsiyet algısını oluşturmaktadır.

Toplumun cinsiyetlere atfettiği roller, toplumsal cinsiyet algısını oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet en çok kültürden etkilenmektedir. Doğuştan gelen biyolojik cinsiyet, kültürel olarak yorumlanır, değerlendirilir ve ona göre davranış geliştirilir. Bireyin doğduğu toplumda, kız ve erkek çocuğa atfedilen rollere uygun davranılmaktadır. Kız ve erkek çocuğa atfedilen roller incelendiğinde, kız çocuklara biçilen roller onları daha olumsuz etkilediği görülmektedir. Toplumda daha çok kadının erkeğe göre daha başarısız olduğu ve ev ile ilgili sorumlulukları yerine getirmeleri gerektiğini savunan görüş sergilenmektedir ve bu toplumlarda kadın ve erkek olarak farklılıklar kültürel olarak yorumlanır ve değerlendirilmektedir. Bireyin yaşadığı coğrafya, bölgesel farklılıklar, eğitim durumu, yaşı, medeni durumu gibi sosyodemografik bilgiler birçok değişkenlerden etkilenmektedir (Dökmen, 2009).

Kadınlar açısından cinsellik, fiziksel imge, doğurganlık, başkaları tarafından arzulamak gibi faktörlerin yanında, kültürel faktörleri de içine alan nitelikli bir kavramdır. Cinsel eylemlerde, cinsel bilgilenmenin ve kültürün katkısı epey fazladır. Kültür cinsellikle ilişkili hangi davranışların uygun olduğunu tayin etmekte oldukça etkilidir ve ait olduğu toplum içinde hangi eylemlerin kısıktıcı olduğunu tayin etmektedir. Nasıl ki nesiller arası birçok bilgi iletiliyorsa cinsellik hususunda aynı şekilde bilgiler aktarılmaktadır (Kayır, 2001).

Cinsellik hakkında düşüncelerin sadece bizim ülkemize de değil, diğer ülkelerde de farklı faktörlerin etkisi altında olduğu bilinmektedir ve bu faktörlerin peşin hüküm, dini kaide, gelenek, görenek ve tabu gibi kültürel etmenlerin tesiri bulunmaktadır. Türkiye açısından analiz edildiğinde, toplum için cinsellik kavramı bir tabu niteliğinde olup, cinsellikle ilgili konuşmak ayıp, cinsellik arzusunun günah, nikah öncesi yaşanan cinsellik yanlış ve yasak, insanın cinsel fonksiyonu çoğunlukla erkeğin kuvvetinin bir sembolü olarak değerlendirilmektedir.

Bedensel, ruhsal ve kültürel etmenlere bağlı olarak farklı algılanan cinsellik, birden fazla faktörün etkisi altında olan karmaşık bir süreçtir. Bu nedenle cinsellik kavramını tek başına analiz etmemek gerekmektedir. Kişinin sosyal ilişkisi, toplumsal etmenler ve sosyo ekonomik şartlar gibi birçok değişkenden etkilenmektedir. Cinselliğe etki eden tüm faktörleri bilinir kılmak ve kişiliğiyle alakalı tüm özellikleri birlikte saptamak gerekmektedir.

Geçmiş yaşamlarda, cinsellik hakkında farklı düşünceler ve anlamlar yer almıştır. Bilim dünyasında, insan bilimi önemli bir rol üstlenmiştir. İnsan biliminin daha önceki doktrininde ve çalışmasında, cinsellik sadece çoğalma, aile olma ve evlilik ile bağlantılı olduğu düşünülmüştür. Fakat gelişen toplum düzeninde cinsellik de farklı boyutları ile ele alınmaktadır.

2.2.1.2. Tarihsel süreçte cinselliğin ele alınışı

Cinsellik kavramı Hipokrat tarafından eski Yunan ve Roma uygarlıklarının gelişip yayıldığı çağ döneminde, “klitoris” terimine değinirken, Nasrani dininin ilk zamanlarında cinsellik kavramının Yahudilik ve Antik Yunan’daki seksüelite ile ilgili görüşlerinden etkilendiği görülmektedir (Esencan ve Beji, 2015). O çağda cinsellik yanlış görülmüş ve ayıplanmış, cinsellik hakkında sert kurallar konulmuştur fakat insanların yaşamı ve ibadethaneler arasında çelişkiler yaşanmıştır. Dini baskılar 16. ve 17. yüzyıl itibariyle hafifletilmiş, cinsellik konusundaki baskılar da hafiflemeye başlamıştır. O dönemde Avrupa da cinsellik açısından bağımsızlığını gerçekleştirirken, Kuzey Afrika ise muhafazakar bir tutum sergilemeye başlamıştır ve o dönemde erkek yazarların eserleriyle bekar kadın yazarların eserleri bir araya getirilmesinden bile kaçınılmıştır.

19. yüzyılda cinsel eylemler hakkında farklı düşünceler ortaya çıkarken, Freud da cinsel içgüdü, cinsel arzular, çocukluk döneminde cinselliğin bireyler üzerine etkisini belirten kuramını güçlendirmiştir. 19. yüzyıl sonuna doğru Darwin, “Evrin Süreci” kuramında cinsellik eylemlerinin mühim yönlerinin açıklanmasında önder bir rol üstlenmiştir (Aksöyek ve Canatar, 2015). Çağdaş dönemde ise cinsel sağlıkla ilgili bilinçsiz doğurganlıkla alakalı çareler, hormonlar, erekte olmayı artıran metotlar bulunmaya başlanmış, cinsel özgürlük hakkında pozitif etkiler oluşmuştur. İnsanlık ve cinsellik tarihi aynı olsa da cinsellik hakkında bilgilerin toplanması ve araştırılması 20. yüzyıl döneme rastlanması ilgi çekicidir. Cinsellik hakkında detaylı çalışmalar, Kinsey ve arkadaşları tarafından 1938 ve 1952 yılları arasında yapılmıştır. O dönemde insanların değiştirmesi olanaksız olan cinsellik hakkında düşünceleri, bilim dünyasında ilk kez bahsedilmiş ve büyük alakayla karşılanmıştır. İncesu (2004) yaptığı araştırma cinsel uyarılmanın anatomisi ve işlev bilimi hakkında bilim dünyasındaki şu anki bilgilerin kaynağını yaratmıştır, cinsellik hakkında yanlış olan tabuları değiştirmeyi amaçlamıştır. Bireylere cinsellik eyleminin, kültürel açıdan anlatıldığı görülürken, cinsel kültür ise,

cinsel eylemleri sıraya koyan topluma ilişkin ve psikolojik süreçleri belirtmektedir, bu da topluluğa ait inanış, norm ve kuralları içermektedir. Cinsel kültür, cinsel eylemlerin yetkinliği veya kabul görülüşüne dayanarak, toplumdaki insanların reddi veya onayını da içermektedir. Cinsel kültürler, cinsiyetler ve eşcinsel rollerde, bireyin hayatı için toplumun atfettiği rollerle ilişkili arzu ve istekler saptanmaktadır. Cinsel kültürden, kadın ve erkek olmaya dayanan alışkanlıklar ve içinde barındırmasını arzuladıkları kavramlar, kadın ve erkek olmaya yönelik kavramlar, bedene nasıl yatırım yapılacağı, erotizm, cinsel içgüdü ve kişiye özel durumlar gibi nitelikleri de ortaya çıkarmaktadır. Bunlar, bireysel ve toplumsal arzuların izleyebileceği ve doyum sağlayabileceği yolları tanımlamaktadır.

Literatürde cinsellik ile ilgili çalışmalar incelendiğinde çeşitli araştırmacılar karşımıza çıkmaktadır. Kinsey, 1947’de öğretim görevlisi olduğu okulda cinsellik araştırmaları enstitüsü kurmuş ve çalışmalarını burada yapmaya başlamıştır. Kinsey, cinselliği dini ve ahlaki etkenlerden ayırıp bilimsel alanda araştırılmasına öncülük etmiştir. Masters ve Johnson (1966) ise günümüzdeki cinsel terapi yaklaşımlarının temellerini atmıştır. En önemli katkıları cinsel yanıt döngüsünü literatüre katmış olmalarıdır. Mead ise cinsellik ile ilgili çalışmalarında kültürlerarası yaklaşımı geliştirmeyi hedeflemiştir. Kaplan çalışmaları ile cinselliğin insan yapısında anlaşılması ve ayrıntılı incelenmesinde vaka çalışmaları ile büyük destek olmuştur. Aynı zamanda temelleri atılan cinsel terapinin gelişmesinde de büyük rolü vardır (Esencan ve Beji, 2015). Kaplan, Masters ve Johnson’ın cinsel yanıt döngüsünü genişleterek “İstek” evresini de eklemiştir.

2.2.1.3. Cinsel yanıt döngüsü

İstek Evresi

İlk evre olan istek evresi aynı zamanda en önemli evre olarak tanımlanmaktadır (Çavaş, 2008). Kişinin cinselliği arzulamasını ve iletişim, fantezi, partner ilişkileri gibi konularda motivasyon sahibi olmasını sağlayacak evredir (CETAD, 2006). Bu evrede direkt olarak fiziksel uyarılmaya gereksinim duyulmaz ve psikososyal özelliklerinin bireyin isteği üzerinde etkisi olduğu bilinmektedir. İstek evresinin sonraki evreleri direkt veya dolaylı olarak etkilemektedir (Çavaş, 2008).

Uyarılma Evresi

Bedende oluşan ilk fizyolojik değişiklikler bu evrededir. Masters ve Johnson (1994) bu evrenin psikolojik etkenli bir uyarılma veya bedensel bir uyarılma sonrasında ortaya çıkabileceğini belirtmiştir. Uygun olan uyarılma ile kadınlarda lubrikasyon (ıslanma) ve cinsel organda kabarma, erkeklerde ise ereksiyon oluşmaktadır; bu şekilde uyarılma evresi başlamış olur (CETAD, 2006). Uyarıcının etkisine göre cinsel gerilim yeterli düzeyde arttığında sürecin devam etmesi mümkün olur (Yılmaz, 2014).

Plato Evresi

Uyarılma evresinin devamlılığı ile birlikte plato evresine geçilir. Bu evrede kişinin cinsel gerilimi yüksektir ve devamlılığı halinde bir sonraki evre olan orgazm evresine geçer. Plato evresinin süresi kişinin bireysel dürtüsünün cinsel gerilimi arttırmasına ve uyarının kişi için ne kadar etkili olduğuna bağlıdır (Öztürk, 2014). Bu uyarının etkisinin ve dürtünün yetersizliği sebebiyle veya uyarının tamamen geri çekilmesi durumunda kişi rahatlamaya ulaşamayacak ve uzun süren bir çözülme evresine giriş yapacaktır (Masters ve Johnson, 1994'ten aktaran Öztürk, 2014, s. 8).

Orgazm Evresi

Diğer evrelere göre daha kısa süren bir evredir fakat hazzın en yoğun olarak yaşandığı evredir (CETAD, 2006). Kadınlar bu evreyi perine ve vajinadaki kaslar ile birlikte ıslanma sonucu büyüyen dokuların kasılmaları ile hissederler (İncesu, 2004). Erkeklerde ise ejakülasyon ile karakterizedir. Orgazm kadınlarda vajina ve klitoris çevresinde şiddetlenen kasılmalar meydana gelir. Erkeklerde ise penis, prostatta şiddetlenen kasılmalar meydana gelir.

Çözülme Evresi

Orgazmı takip eden son evredir. Yaşanan cinsellik sonrasında orgazmı takip eden veya orgazm yaşanmadıysa plato evresini takiben uyarılmanın azalması ve ortadan kalkmasıdır (CETAD, 2006). Yaşanan bu evredeki süre farklılıkları cinsiyete, orgazm yaşanıp yaşanmadığına ve cinsel uyarının devam edip etmediğine göre değişebilir (İncesu, 2004). Bu evrede kadınlar yeteri kadar uyarın aldıklarında yeniden orgazma ulaşabilmektedirler. Erkekler ise yaş ve kişiye göre değişen süre ile birlikte refrakter döneme zorunlu olarak girerler (İncesu, 2004).

2.2.2. Cinsel Doyum

Cinsel doyum, Lawrance ve Byers (1995) tarafından tanımlanırken; “kişinin cinsel ilişkiyle ilgili olumlu veya olumsuz durumlarının değerlendirilerek bir tepki haline dönüşmesi” olarak belirtmiştir (Öztürk ve Arkar, 2014). Çok boyutlu bir deneyim olan cinsellik; bireylerin duyguları, düşünceleri, inançları gibi kavramlardan etkilenecek şekilde yaşanır (Gill, 2007’den aktaran Durukan, 2018, s. 70). Bireylerin partnerleri ile ilişkisi, ilişkilerin içerisindeki uyum, geçmiş yaşam deneyimleri, sağlık problemleri, bedenlerinden memnuniyet durumları, yaşamış oldukları kültür, psikolojik olarak iyi olma halleri ve genel olarak hayatlarından aldıkları doyum cinsel doyumunu etkileyen başlıca faktörler arasında yer alırlar. Aynı zamanda cinsel doyum ile kişinin genel mutluluk durumu arasında da benzer bir ilişkinin olduğu, cinsel doyumunu yüksek olan bireylerin mutluluk düzeylerinin arttığı bulunmuştur (Laumann ve ark., 2006). Mutlu ve doyumlu bir cinsel yaşam için ise öncelikli olarak bireyin kendisini tanıyan ve seven birey olması, bedenini tanıması, haz duyduğu noktaları bilmesi ve partneri ile bunları paylaşması, korunmanın her iki birey için de sağlıklı bir şekilde yapılmış olması veya bunun partnerler arasında konuşulmuş olması gibi çeşitli etkenlere dayanmaktadır (CETAD, 2006). Cinsel ilişkilerinden aldıkları doyumunu tatmin edici olarak ve cinsel ilişkilerini aktif olarak değerlendiren kadınların daha yüksek duygusal doyum ve ilişki doyumuna sahip oldukları bilinmektedir (Holt ve ark., 2020).

Cinsellik, yaşamın önemli bir kısmını temsil eder ve çoğu kişi için yaşam kalitesinde, sağlıklı bir hayat devam ettirebilmek ve gelişebilmek için önemli bir paya sahiptir. Doyurucu olan cinsellik, insanın birçok alanda mutluluğunu ile kişinin beden, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik hali için önemli bir faktördür. Heteroseksüel bir ilişkide, bedensel ve duygusal sağlıkta önemlidir (Bridges ve ark., 2004). Pozitif duygular barındıran sağlıklı bir cinsellik duygusu, yetişkin bireylerde cinsel doyum yaşamak açısından önemli bir gelişimsel görev, aralarında görüş ve çıkar ayrılığına karşılıklı olarak ödünler vererek uyuşmayı amaçlayan ilişkiler kurabilmek, sağlıklı bir cinselliğin ortaya çıkması için önemli etmenlerdir.

Cinsel doyum, insanların cinsel yaşamlarından hissettikleri memnun olma seviyesidir. Yaşam boyu edinilen cinsel tecrübeler, kadın-erkek, yaş, kültür, hayat şartları vb. faktörlere göre değişiklik göstermektedir. Cinsel doyum az olan insanın cinsel anlamda

becerileri kötü olduğu anlamını taşımamakta, insan cinsel yaşamını doyumsuz devam ettirebilmesi için cinsel işlev bozukluğına bağlı olmadan da sürdürebilmektedir (Varma ve ark., 2005). Misal, cinsel yaşamdan doyum sağlayan insanlar orgazmı yetersiz yaşarken, orgazmı daha sık yaşayan insanlar da cinsel yaşamı doyurucu görmeyebilirler (İncesu, 2010). Mutluluk ve doyuma bir başkan yönden bakıldığında Lawrance ve Byers (1995), düzenli olarak cinsel uyarılma sonucunda fizyolojik ve psikolojik olarak zevk alan kadınların bunu deneyimlemeyen kadınlara nazaran daha çok cinsel doyum sağladıkları ve mutluluk duydukları söylenebilir. İkili ilişkiler cinsel doyumun devam edebilmesi için önemli bir faktördür, ilişki sürelerinin uzunluğu ve hoşnutluğuyla cinsel doyum arasında bir bağlantı olduğu öğrenilmektedir. Üstelik cinsel doyum insanları cinsel yaşamlarının artı ve eksi özelliklerinin öznel olarak kıymetlendirme sonucu oluşan duygusal reaksiyondur ve insanın cinsel yaşamından memnuniyet duyma seviyesidir.

Sprecher (2004) yaptığı bir araştırmada, cinsellik hakkında duygu ve düşünceleri incelemiş ve çoğu kadının cinsel yaşamlarından memnuniyet duymaları için özleriyle barışık olmaları, kendilerini onaylamalarına ve kendileriyle daha fazla barışık olmalarına ihtiyaçları oldukları belirtilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda cinsel doyumda benlik saygısı ve beden imajı arasında bir bağlantı olabilmektedir. Cinsel doyum, insan yaşamının kalitesini artıran bir faktördür, insanları bedensel açıdan pozitif etkilemekte ve hayat standartlarını artırmaktadır.

Cinsel doyum çok boyutludur ve içinde his, düşünce, kişisel değerleme ve inanç gibi faktörleri barındırır. Cinsel doyum, geçmiş deneyimlerle, gelecek planlarına, yeni beklentilerle de alakalıdır. Literatürde cinsel doyumunu belirgin kılan, genel ilişkiden memnun olma durumu, sadakat, kararlı olma, evlilik doyumunu, birlikte yapılan paylaşımlar ve iletişimidir (Bridges ve ark., 2004).

Cinsellik, insanın bedensel görünümünü de olumlu yönde etkilemektedir. Cinsel doyuma sahip bireyler yaşlarına göre daha genç gözükmektedirler. Cinsel doyumun hayat kalitesi ve sağlık açısından olumlu etki ettiğini kanıtlayan çok fazla bilimsel çalışma mevcuttur. Bir bilimsel çalışma neticesinde, düzenli aralıklarda cinsel hayatı olan bireylerin bağışıklık sisteminde koruyucu bazı maddelerin %30 oranında daha çok vücutta salgılandığı bilinmektedir. Bu sonuç doğrultusunda, cinsel yaşam bireyin hastalanma oranını azalttığını tespit edilmiştir. Bir başka bilimsel çalışma da cinsel doyumunu haftada iki kez yaşayan insanların daha az hastalık sorunu yaşadığı kanıtlanmıştır

(Bal, Faraji ve Erdinç, 2018). Cinsel doyum, bedensel sağlık için oldukça önemlidir. Cinsel doyum, vücuttaki dolaşımı hızlandırması sonucunda vücutta ağrı kesici görevini üstlenmekte ve salgılanan hormonlar ile beraber diğer hormonların da sağlıklı çalışmasına neden olmaktadır (Keçe, 2013).

Cinsel doyum, insanların duygularını, düşünce ve davranışlarını, bedensel ve psikolojik açıdan etki etmektedir. Cinsel yaşamında sorun olan bireylerin psikolojik rahatsızlıklar, kaygı, depresif hissetme gibi problemler yaşadığı gözlemlenmektedir. Bu sorunları yaşayan bireyler meslek, aile yaşamı ve sosyal hayatta da çeşitli problemler yaşadıkları bilinmektedir. Cinsel doyum, kişilerin etrafındakilerle olan iletişimini de etkilemektedir. Cinsel doyuma sahip bireyler, aile yaşamında ve çevresindeki insanlarla sağlıklı ilişkiler yaşamaktadırlar. Bir bilimsel çalışmaya göre, partneri tarafından arzulanmadığını düşünen bireyler cinsel tatmin açısından sorunlar yaşamaktadır ve bunlar ilişkilerinde çatışmaya sebep olmaktadır (Aydın, 1998). Partneriyle problemlili cinsel yaşam süren kişiler, evlilik hayatında da problemler yaşamaktadır. Cinsel doyum, evli bireylerin birbirleriyle sağlıklı ilişki oluşturmalarına ve aile yaşam kalitesinin artmasına neden olmaktadır. Cinsel doyum, bireylerin psikolojik durumu, fizyolojik sağlığını, hislerini, eylemlerini ve sosyal ilişkisini pozitif yönden etkilemektedir (Keçe, 2013).

2.2.2.1. Cinsel doyumun boyutları

Golombok-Rust cinsel doyum ölçeğinde cinsel doyumun alt boyutları kadın ve erkek için ayrı olarak belirtmiştir. Kadınlar için kullanılan alt boyutlar; sıklık, iletişim, kaçınma, doyum, dokunma, vajinismus ve orgazm bozukluğu olarak ayrılmıştır.

Sıklık

Cinsel ilişki sıklığı cinsel doyumun öncülü olarak belirlenmiştir (Haavio ve Kontula, 1997). Yapılan bir çalışmada cinsel yaşamlarındaki sıklık düzeyinden memnun olmayan bireylerin cinsel doyumlarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Smith ve ark., 2011).

İletişim

Bireyler arasındaki iletişim problemleri çok yönlü sonuçlara neden olabilir. Bireylerin çözüme ulaştıramadıkları iletişim problemleri, cinsel yaşamlarındaki iletişim problemlerini de olumsuz yönde etkilemektedir (Kelly ve ark., 2006). Aynı zamanda yaşanan iletişim problemleri çiftlerin paylaşımlarının azalmasına ve bağlılıklarının da

olumsuz yönde etkilenmesine sebep olabilmektedir (Öztürk ve Arkar, 2014). Yaşanan bütün bu iletişim problemleri bireylerin cinsel yaşamlarını da olumsuz yönde etkilemektedir.

Kaçınma

Cinsel istek bozuklukları cinsel ilişkiden kaçınma davranışına neden olabilmektedir. Özellikle cinsel tiksinti bozukluğu yaşayan bireyler cinsel ilişkiden kaçınmaktadır (Boyacıoğlu, 1999). Cinsel tiksinti bozukluğu yaşayan bireylerin meninin mikrop taşıyan bir salgı olduğu, meninin kötü koktuğu ve bulaştığı yerin hemen temizlenmesi gerektiği gibi yanlış inanışları vardır (CETAD, 2007). Bu inanışlar da bireyin cinsel ilişkiden kaçınmasına neden olmaktadır. Yürütülen bir çalışmada evlilik uyumu da kaçınma davranışını etkilemekte olup kadınlarda evlilik uyumu azaldıkça kaçınma davranışı artmaktadır. Bu çalışmada cinsel isteği az olan kadınların cinsel ilişkiden de kaçınmasının da fazla olduğu belirtilmiştir (Öztürk ve Arkar, 2014).

Doyum

Cinsel doyum bireylerin cinsel yaşamlarını öznel olarak değerlendirmesidir (Öztürk, 2014). Bireylerin cinsel doyumlarını belirleyen faktörleri incelerken yalnızca fiziksel etkenler değil duygusal etkenler de göz önünde bulundurulmalıdır. Cinsel aktivitenin çeşitliliği cinsel doyumunu etkilediği gibi aşkın karşılıklı olma durumu da bireylerin cinsel doyumuyla ilişkilidir (McCabe, 1999'dan aktaran Öztürk, 2014, s. 60).

Dokunma

Cinsel davranışlar bireyin cinselliği ile ilgili tüm aktiviteleri kapsamaktadır. Bunlar; dokunma, öpme, vücudun farklı şekillerde uyarılmasını kapsamaktadır (Bozdemir ve Özcan, 2011). Yapılan bazı araştırmalarda kadınlar için evlilik uyumu azaldıkça dokunma azalmaktadır (Öztürk ve Arkar, 2014). Bu durum da kadınların cinsel doyumlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Vajinismus

Vajinanın dış kısmında üçte birini kapsayan kaslarda yineleyen veya sürekli olarak kasılmaların istemsiz şekilde oluşması vajinismus olarak tanımlanır (CETAD, 2007). Bilinç kontrolünde olmayan bu kasılmalara bacakların kapanması, kitlenme, cinsel birleşmeden kaçınma ve girişin olamayacağına dair inançların oluşması eşlik eder (İncesu, 2004). Vajinismusun oluşmasında çocukluk çağından gelen korkular, suçluluk duyguları, evlilik uyumu, kadınların anne ve babalarının arasındaki ilişki, kadın-erkek rollerinin özellikleri ve kadının beden imgesinin sebep olabileceği öne sürülmüştür (Öztürk ve Uluşahin, 2018). Vajinismusu sahip olan kadınların cinsel ilişkiden kaçındıkları, cinsel ilişkilerinin sıklığının ve doyumunun azaldığı yapılan çalışmalarda bildirilmiştir (Tuğrul ve Kabakçı, 1997).

Orgazm Bozukluğu

DSM-V (2014) tanı kriterlerine göre; “her cinsel etkinlikte ya da neredeyse her cinsel etkinlikte orgazmda belirgin gecikme, belirgin orgazm sıklığı ya da yokluğu, orgazm duyularının düşük yoğunlukta olması ve en az 6 ay sürmesi durumunda” tanı konulabilmektedir. Orgazm bozukluğunun oluşmasında bireyin cinsel travmaları, suçluluk duyguları, değer yargıları ve partnerle olan yetersiz duygusal iletişim gibi nedenler bulunabilir (İncesu, 2004). İlişkilerde sevginin karşı tarafa gösterilemediği durumlarda kadınlarda orgazma ulaşamama artmaktadır (Öztürk ve Arkar, 2014). Aynı zamanda orgazm olmak ilişkideki yakınlığı ve duygusal bağlantıyı da kuvvetlendirmektedir (Brody ve Weiss, 2011).

2.2.2.2. Cinsel doyumunu etkileyen faktörler

Cinsel doyumunu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Beden imajı bu faktörlerden biridir. Literatürde, cinsel doyum ile beden imajı arasında araştırmalar sayıca az bulunmaktadır. Beden imgesi çok boyutludur ve insanın bedensel özellikleriyle ilgili düşünceleri, duyguları, eylem ve görüşlerini tanımlanmaktadır. Baskıcı inançların olmadığı özgürlüğün ön planda olduğu toplumda beden, insanı sembolize etmektedir ve beden imajı, insanlara yaşlı ya da genç, hoş ya da çirkin gibi toplumsal anlamlar çıkarmaktadır (Haavio Mannila ve Purhonen, 2001).

İnsanın beden imgesi, kendi vücudu ile dış dünya arasında ilişkisi yaşam boyu kurulmaktadır (Haavio Mannila ve Purhonen, 2001). Beden imgesi, sosyal yaşamın dayattığı bir kavramdır sosyokültürel kurallar ve inançlar aracılığıyla tayin edilmektedir. İletişim ortamları, insanları bedensel görünüşlerini idealize etmeye çalışmaktadır ve genç nesile cinsel doyum yaşamak için kusursuz bir fiziğe sahip olmaları gerektiği düşüncesini dayatmaktadır. Olumsuz beden imgesi, bireyin kendisini değerlendirmesi ve her konuda benliğini etkilemektedir. Çoğu yapılan araştırmalarda, beden doyumsuzluğu ile kendilik arasında olumsuz bir ilişki olduğu düşünülmektedir. Beden imgesinden memnun olan insanlar, memnun olmayanlara göre daha çok cinsel tecrübeleri oldukları, daha fazla cinsel istek duyduklarını ve daha az cinsel sorunlarla karşılaşmaktadırlar (Weaver ve Byers, 2006). Erkekler için fit ve sağlıklı olabilmek için en önemli faktör fiziksel aktiviteyken, kadınlar için fiziksel aktivite o kadar önemli olmadığı görülmektedir. Bu sonuç, toplumsal ideallere göre erkeklerin daha maskülen gözükmeleriyle ilişkilidir. Smith ve Alloy (2009) bilimsel çalışmasında, kadınların vücut ağırlığı, erkeklerin vücut ağırlığına göre cinsel yaşam kalitesini daha çok etkilendiği saptanmıştır. Bu bilimsel çalışmaya göre, kadınların beden imajlarını beğenmemeleri, birliktelik sırasında kaygı duymalarına ve kaygı sebebiyle cinsel doyumunu yeterince hissetmemelerine sebep olmaktadır (Smith ve Alloy, 2009).

Cinsel doyumunu etkileyen bir başka faktör ise yaştır. İnsanlar yaş aldıkça, bedensel ve ruhen çeşitli değişim yaşamaktadırlar ve bunlar cinsel doyumunu doğrudan etki etmektedir. Kadınların ilerleyen yaşlarında cinsel işlevi yavaşlar ve menopozun beraberinde dolaşımdaki testosteron, östrojen ve progesteron seviyeleri azalarak cinsel arzu sıklığında azalma, cinsel uyarılma ve orgazm sorunları gözlemlenebilir (Türegün, 2017). Bu dönemde kadınların hislerinde de değişimler yaşanmaktadır. Menopoz döneminde kadın cinsel organında kuruluk ileriki dönemde cinsel işlev bozukluğuna ve sıkıntı yaşanan cinsel birlikteliklere neden olabilir (Varma ve ark., 2005). Bu sebeplerden ötürü yaşlanmayla birlikte cinsel doyumda da azalma görülebilir. Bazı kadınlar hamile kalma korkusu yaşamadan cinsel ilişkiye girerken, bazıları menopozun getirdiği bedensel değişimlerden kaynaklı daha az cinsel istek hissetmekte ve cinsel doyumunu az yaşamaktadırlar (Aksoy Derya ve ark., 2021). Baltık ülkelerinde 18 ve 54 yaş arası cinselliği karşı cinse yönelik insanlar arasında sürdürülen bir araştırmaya göre, yaş almış erkeklerin yaş almış kadınlara nazaran daha tatmin edici oldukları, yaşı ilerlememiş olan

kadınların yaşı ilerlememiş erkeklere göre daha tatmin edici oldukları gözlemlenmiştir (Haavio-Mannila ve Kontula, 2003).

Bireylerin evlilik uyumu da cinsel doyumlarını etkileyen faktörlerden biridir. Literatürde evlilik doyumuna etki eden inançlara dair birçok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalar içinde partnerine destek olmak ve eşini mutlu etmeye hevesli olmak, evlilikte düzen, manevi inançlar, sadakat, eş olmaya yönelik arzular, cinsel bağlılık, dini inanca bağlılık ve affeden bir eş olma şeklinde unsurlar bulunmaktadır (Çağ ve Yıldırım, 2016). Sokolski ve Hendrick (1999) evlilik doyumunu, şahsi ve çevresel olmak üzere iki boyutta incelemiştir. Çevresel boyut; evli bireylerin bir konuda karar alırken eşit haklara sahip olduğu, üstünlük, meslek hayatını oluştururken; şahsi boyut ise evli çiftlerin birbirlerine karşı yansıttığı sevmeye duygusu, davranışı, cinsel doyum ve çiftlerin birbirini anlama biçimini oluşturmaktadır. Bireyler evliliklerinde cinsellik ile ilgili nasıl hissettiklerini diğer tüm ilişkileri ile ilgili nasıl hissettikleri ile ilişkilendirmişlerdir (Öztürk ve Arkar, 2014). Yapılan bu çalışmada cinsel doyumunu yüksek çiftlerin evlilik yaşantılarındaki doyumlarının da olduğu gözlemlenmiştir.

Cinsel doyuma etki eden türlü etkenlerden biri de cinsiyettir. Araştırma ve inceleme yapan insanlar, kadınların erkeklere göre daha çok cinsel doyumunu hissettikleri söylerken, bazı araştırma yapanlar ise erkeklerin kadınlara göre daha fazla cinsel doyum hissettiklerini söylemektedirler. Bu araştırmaların tam tersi olarak cinsel doyum da kadın ya da erkek olmanın bir fark yaratmadığını bildiren bilimsel çalışmalarda vardır. İlişkilerde kadın ya da erkek olmanın birbirinden farkı incelense de erkeklerin işlev bozukluğu veya sıkıntı yaşamadıkları çok fazla olmayan incelemelerde cinsel doyuma sübjektif tecrübelerle bakılmıştır.

Cinsel doyumunu etki eden diğer etmenler ise, olumsuz beden imajı, düşük benlik saygısı ve cinsel işlev niteliğidir. Kadınlarda olumsuz beden imajı orgazm sorunlarını yaşatabileceği söylenebilir. Cinsellik esnasında fikirleri sorulan kadınların, vücutlarını beğenmeyen, olumsuz beden imajı olan ve orgazm sorunu olan kadınlar çoğunlukla aynı olumsuz yanıtlar vermişlerdir. Fiziksel açıdan albenisi olmadığını düşünen bir kadının cinsel doyum yaşayamayacağı, güzel olmadığını düşünen bir kadının cinsel partnerine zevk veremeyeceği gibi inançlar mevcuttur. Cinsel uyarılma sonucu fiziksel ve psikolojik olarak zevk yaşayan ile bu duyguları yaşamayan insanlar arasında benlik imajı hakkında

inançların farklı olması nedeniyle orgazm olmamak ve beden imajı arasında bir bağ olduğu düşünülmektedir (Aksöyek ve Canatar, 2015).

Cinselliğin bilişsel açıdan anlamak için Andersen ve Cyranowski (1994) cinsel benlik şemasından ilk kez bahsetmiştir. Cinsel benlik şeması, cinsel yönleri ile ilgili bilişsel genellemeleri kapsamaktadır. Geçmiş deneyimler ortaya çıkarmaktadır, şimdiki deneyimler ile belirlenmektedir, cinsellikle alakalı çevresel bilgilerin uygun duruma getirilmesini sağlar ve cinsel eylemleri yön vermektedirler. Cinsel benlik şeması cinsel hayatın bütün süreçlerini kapsamaktadır ve kişinin cinsellik hakkında öğelerin karşısında nasıl davranması gerektiğini, kararlaştırmasını, öngörüldüğü ya da yargıladığını meydana çıkarır. Bireyin cinselliğinin açık şematik biçimde temsil ettiği, bireyin geçmiş cinsel yaşamının benliği hakkında belirleyici bir noktası olarak temsil eder (İsmail, 2018).

Cinsel doyumunu etkileyen faktör olan cinsel benlik şemasında; pozitif cinsel benlik şemasına sahip kadınların, olumsuz cinsel benlik şeması olan kadınlara nazaran kendilerini duygusal açıdan daha ihtirash ya da romantik ve cinsel ilişkiyi deneyimlemek açısından daha istekli oldukları bilinmektedir. Pozitif cinsel şemalara sahip kadınların toplum baskılarına karşı özgür, farklı cinsel eylemlere karşı daha pozitif değerlendirmektedirler. Aynı zamanda olumlu cinsel şemaya ait kadınların benlik saygıları daha yüksektir (Andersen ve Cyranowski, 1994).

2.3. BENLİK SAYGISI

2.3.1. Benlik Kavramı

Literatürü incelediğimizde benlik kavramının tanımı ilk olarak William James'in açıklamalarına dayanır. James benlik kavramını bireyin kendisini çevresinden aldığı geri bildirimler, değerlendirmeler ile algılaması ve bu değerlendirmelerle özdeşim kurarak yaşam boyu ilişkilerle geliştirmesi olarak tanımlamıştır (James, 1890). James benlik kavramını iki kategoride ele almıştır. Birincisi “özne olarak bilen ben” ve diğeri “nesne olarak bilen ben” dir. Özne olarak ben dinamik bir süreçtir ve davranışların sebeplerini belirler, nesne ben ise bireyin kendisini tanımladığı tüm kavramlardan meydana gelir (James, 1890). Bireyin bireysel ve sosyal davranışlarını kontrol eder (Dökmen, 2009, s. 169). Fakat benlik sosyal dünyayı biçimlendirmekle kalmaz, sosyal yaşantımızdan da biçim alır. Cooley benlik kavramının sosyal yönünü vurgular. Benliğin bireylerin

hayatında bulunan kişileri de kapsadığını ve davranışların temelinde yatan bir kavram olarak tanımlar (Korkmaz, 1996, s. 7). Freud ise benlik kavramını yapısal kuram içerisinde incelemiştir. “Ben ve İd” isimli eserinde bireyin ruhsal yapılanmasını açıklamak için id, ego ve süperegö kavramlarını kullanmıştır. Bu kavramlar sırası ile altben, ben ve üstbendir. Altben; kişinin arzularını, dürtülerini kapsamaktadır ve doyum aramaktadır. Üstben ise kişinin değerler ile amaçlar ve ideallerini de kapsayan kavramdır. Ego kavramı yani benlik ise gerçeklik ilkesi ile birlikte altben ve üstben arasındaki dengeyi korumayı amaçlar (Freud, 1940/2020, s. 96-104). Jung ise benliği kolektif bilinçdışının bir içeriği olarak görür ve bireyin psikolojisini düzenleyen bir merkez olarak tanımlamaktadır. Kişinin hayatı boyunca benliğini aradığını ve bu sürecin hiç bitmeyeceğini savunur (Jung, 1939’dan aktaran Cervone, A. Pervin, 2016, s. 139-140). Rogers ise benlik kavramını tanımlarken kişinin kendisini nasıl algıladığının yanında ilişki içerisinde olduğu insanların da etkili olduğunu söylemiştir (Altunay ve Öz, 2006). Rogers’s göre bilinçli olarak tecrübe ettiğimiz yaşantılar benliğin deneyimidir ve kişinin çevresinde algılamış olduğu olayları, nesneleri bir sistem içerisinde toplayıp benliği oluşturur (aktaran Cervone, A. Pervin, 2016, s. 171). Rogers benlik kavramını tanımlarken gerçek benlik ve ideal benlikten bahsetmiştir. Gerçek benlik; kişinin yaşantısında güncel olarak sahip olduğu benliği temsil etmektedir. İdeal benliği ise kişinin sahip olmak istediği, ulaşmayı hedeflediği yüksek benlik olarak tanımlamaktadır (Rogers, 1959). Sullivan’a göre (1955) ise benlik sosyal bir olgudur ve kişinin çevresindeki insanlarla ilişkisi, çocuğa gösterile değer biçimi ve yansıtılan algılar ile oluşmaktadır. “İyi ben” olarak adlandırılan benlik olumlu ve hoş giden deneyimleri içerir, “kötü ben” güvensizlik ve acıyla eş değer duygulanımları içerir, “ben olmayan” ise kabul edilemeyendir ve kaygı sebebiyle oluşur (Sullivan, 1955). Benlik kavramının sağlıklı bir yapıya sahip olması için bireyin yaşamıyla uyumlu bir düzlemde olması önemlidir. Benlik kavramı kültüre bağlı olarak da değişmektedir. Bireyci toplumlarda bireyler özerliklerinin, bağımsızlıklarının, kendi istek ve arzularının önemine vurgu yaparken toplulukçu toplumlarda bireyler gruba bağımlıdır, kendini topluluğa göre tanımlar ve bu yönde davranır. Cinsiyet de benlik yapılanmasının farklılaştığı bir kavramdır. Cross ve Madson (1997) kadın ve erkeğin farklı benlik yapılanmalarına sahip olduğunu savunmuştur (aktaran Dökmen, 2009, s.170). Yapılan araştırmalara bakıldığında erkeklerin dış görünüm, kendilerini memnun etme ve kişisel benlik saygıları

yüksek bulunurken kadınlarda ise davranış tutumları, manevi ve etik benlik saygıları yüksek bulunmuştur (Casale, 2020). Benlik kavramının benimsenmesi ve beğenilmesi benlik saygısını oluşturur (Dilek ve Aksoy, 2013). Benlik kişilerin kendilerine yönelik tanımlamaları iken benlik saygısı bu tanımların değerlendirilmesinden oluşur (Seki ve Dilmaç, 2020).

2.3.2. Benlik Saygısı

Bireyin kendisine karşı duyduğu saygı, kendine vermiş olduğu değer, kendisini değerlendirmesini içeren bir kavram olan benlik saygısı değişik biçimlerde tanımlanabilir (Avcı, 2015). Kişinin kendi benliğini kabul edip sonrasında yaşamış olduğu memnuniyet durumu olarak da tanımlanmaktadır (Yörükoğlu, 2004). Benlik saygısını etkileyen faktörler arasında aile, sosyal çevre ve cinsiyet başlıca faktörlerdir (Çoban ve ark., 2019). James (1980) benlik saygısını etkileyen üç faktör belirtmiştir. Bu faktörlerin ilkinde kişinin karar mekanizmasında istek ve değerlinin oynadığı roldür. Kişinin hayatında başardıklarını hedeflerine oranladığında benlik saygısının oluştuğunu belirtir. Kişi idealindeki benliği ile gerçeğe yaklaştığında benlik saygısı olumlu şekilde etkilenecektir ve gelişecektir. İkinci faktör kişinin kendi değerleri ile toplum tarafından belirlenmiş değerlerin uyuşmasından meydana gelir. Üçüncü faktör ise kişinin hayatında olan her şeyin değerinden yola çıkarak belirlenir. Bunlar benliğin uzantıları olarak tanımlanır ve düzeyleri arttıkça benlik saygısının da artacağı düşünülmektedir (Epstein, 1973). Erikson ise benlik saygısının psikososyal gelişim dönemlerinin sağlıklı bir şekilde geçirilip geçirilmemesine göre geliştiğini belirtir. Erikson'a göre (1950) benlik saygısının geliştiği en önemli dönem ergenliktir. Bu dönemde ergen kim olduğuyula sıkça ilgilenir ve benliğini geliştirir. Bu dönemde yaşanan olumsuzluklar benliğin gelişim sürecinde olumsuz etkilenmesine sebep olabilir. Aynı zamanda birey geçirdiği evrelerde sosyal ilişkilerin de önemini vurgular. Kişinin hayatındaki ilişkilerden aldığı onay ve takdirler ile kişinin kendisini olumlu ve olumsuz olarak değerlendirerek de benlik saygısına etkisi olduğunu savunmaktadır (Erikson, 1950). Rosenberg'e göre (1965) benlik saygısı bireyin benliğine dair düşünce, inanç ve duyguların birleşiminden oluşan bir kavramdır. Kişinin yaşamı süresince ilişkilendiği tüm kişiler ile birlikte kendisindeki olumlu ve olumsuz taraflarını keşfetmesi ve her iki tarafı da kabul etmesiyle benlik saygısının gelişiminin sürdüğünü savunur. Rogers ise benlik saygısının çevre ile kurulan ilişkiler sonrasında

oluşan benlik imgesi ile geliştiğini savunur (Korkmaz, 1996). Coopersmith (1967), benlik saygısını tanımlarken benlik saygısının duruma göre değişen bir olgu değil kalıcı bir değer olduğundan bahsetmiştir. Kişinin kendisine dair değerlendirmelerinden oluştuğunu belirtmiştir. Bireyin kendisini değerlendirirken olumlu yönlerinin daha fazla olması yüksek benlik saygısını, olumsuz yönlere yönelik düşüncelerin daha fazla olması ise düşük benlik saygısını oluşturur. Benlik saygısını etkileyen iki bakış açısı bulunmaktadır. İçsel bakış açısına göre kişi kendi yeteneklerine, yüksek eğitim seviyesine, yüksek statüsü meslek seçimine odaklanarak ve aynı zamanda fiziksel sağlığının da iyi olması ile benlik saygısının kaynaklarını oluşturur. Kişilerarası bakış açısına göre ise kişinin sosyal hayatını oluşturan faktörlerin ve bununla birlikte düşük sosyoekonomik koşulların benlik saygısı düzeyini etkileyebileceği düşünülmektedir (Von Soest ve ark., 2017).

2.3.2.1. Düşük benlik saygısı

Düşük benlik saygısı; bireylerde kendilerini değerlendirirken kendine güvensizlik, kendine düşük saygı duyma gibi durumlar ön plana çıkarmaktadır. Benlik saygısı düşük olan bireyler olumsuz değerlendirmelere daha yatkındır. Yapılan bazı araştırmalarda düşük benlik saygısına etki eden faktörler arasında depresyon, yalnızlık, psikopatolojik etkenler de belirtilmiştir (Kernis, 2005). Bireylerin kendilerini olumsuz değerlendirmelerinin yanı sıra becerilerini önemsemeyeceği ve benliğini korumak için çevresiyle ilişkiye girmeyeceği bir yaşama işaret edebilmektedir (Seki ve Dilmaç, 2020). Aynı zamanda benlik saygısı düşük olan bireyler sosyal yaşantılarında kurdukları ilişkilerde sıkıntılarla daha sık karşılaşabilmektedir (Rosenberg, 1965). Bu kişiler kendi fikirlerini paylaşmakta endişe duyabilirler, umutsuzluğa kapılmaya daha yatkındırlar, kendilerini ifade etmekten çekinirler, sosyal ortamlarda katılımcıdan ziyade dinleyici konumunda olmayı yeğlerler (Korkmaz, 1996). Benlik saygısı düşük olan bireyler cinsel arzularını ifade etme davranışlarını bastırabilirler (Jamali ve ark., 2018).

2.3.2.2. Yüksek benlik saygısı

Rosenberg'e göre (1965) yüksek benlik saygısı bireyin kendini yeterince iyi bir durumda hissetmesini ifade eder. Benlik saygısı yüksek olan kişilerin ilişkilerinde olumlu yönde etki göstermektedir. Çünkü yüksek benlik saygısına sahip olan bireylerin kendileri ile ilgili düşünceleri sevmeye ve saygı duyulmaya layık biri oldukları yönündedir

(Byrne ve O'brien, 2014). Benlik saygısı yüksek olan bireylerin sorunla karşılaştıkları durumlarda problem çözebilme kabiliyetlerinin daha etkili olduğu ve stres faktörü yaratan durumların sonucunda rahatlıkla baş edebildikleri görülmüştür (Yörükoğlu, 2004). Yaratıcılık ve bağımsızlık da yüksek benlik saygısına sahip olan bireylerde görülen özellikler arasındadır çünkü bu kişilerin kendilerine güvenli tutum ve beklentileri onları bu kavramlara yönlendirmektedir (Korkmaz, 1996). Yüksek benlik saygısına sahip olan bireyler cinsel arzularını ifade etmekte daha sağlıklı tavırlar gösterebilirler (Jamali ve ark., 2018). Yapılan araştırmalara göre kişilik özellikleri ile benlik saygısı arasında ilişki olduğu bulunmuş ve yüksek özsaygıya sahip kişiliklerin daha yüksek benlik saygısına da sahip oldukları, daha bağımsız, daha girişken ve problem çözücü oldukları belirtilmiştir (Cervone, A. Pervin, 2016, s. 186).

BÖLÜM 3. YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırmanın amaçları doğrultusunda ilişkisel tarama modeli kullanılarak nicel araştırma yönteminden yararlanılmıştır.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

İstanbul'da ikamet eden 18 yaş ve üzeri kadın bireyler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Örneklem grubu, basit rastgele örnekleme yöntemi ile gönüllülük esasına göre oluşturulmuştur. Elde edilen verilerde kişilere tanı koyma amacı yoktur. İdeal örneklem grubunu bulmak adına GPower (Faul, Erdfelder, Lang & Buchner, 2007) programı ile güç analizi gerçekleştirilmiştir. Küçük bir etkiyi %80 güç ve ,05 istatistiksel anlamlılık kriteri ile bulmak için bu araştırmanın örneklem grubunun en az 196 kişi olması gerektiği hesaplanmıştır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada dört bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Formların öncesinde katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu sunulmuştur.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Demografik bilgi formu araştırmaya katılan kadınların yaşı, yaşadığı yer, öğrenim durumu, meslek, çalışma durumu, aylık geliri, medeni durumu ve aktif cinsel yaşam durumu araştıran sorular içermektedir.

3.3.2. Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği

Anket formunun ikinci bölümünde Rust ve Golombok (1986) tarafından geliştirilen ve Tuğrul, Öztan ve Kabakçı (1993) tarafından Türkçe'ye uyarlanıp güvenirlik ve geçerlik çalışmaları yapılan Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği – Kadın Formu yer almaktadır. Ölçekte beşli likert tipinde 28 madde ve 7 boyut bulunmaktadır. Olumsuz maddelerin ters kodlandığı ölçekte yüksek puan cinsel doyumun yüksek düzeyde olduğunu ifade etmektedir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,90; alt boyutların Cronbach Alpha katsayıları 0,69 / 0,81 / 0,75 / 0,81 / 0,74 / 0,64 ve 0,75 olarak hesaplanmıştır.

3.3.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

Anket formunun üçüncü bölümünde Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilerek güvenirlik ve geçerlik çalışmaları yapılan Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği yer almaktadır. Ölçekte beşli likert tipinde 38 madde ve 5 boyut bulunmaktadır. Geleneksel cinsiyet rollerine ait maddelerin ters kodlandığı ölçekte yüksek puan eşitlikçi cinsiyet rollerine ilişkin tutumun yüksek düzeyde olduğunu ifade etmektedir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,91; alt boyutların Cronbach Alpha katsayıları 0,63 / 0,76 / 0,71 / 0,83 ve 0,71 olarak hesaplanmıştır.

3.3.4. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Anket formunun son kısmında “Rosenberg (1963) tarafından geliştirilen, Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçeye uyarlanıp güvenirlik-geçerlik çalışmaları yapılan Rosenberg Benlik Saygısı Envanterinin Benlik Saygısı alt ölçeği yer almaktadır” (Korkmaz, 1996). Benlik saygısı alt ölçeğinde 10 madde ve tek boyut yer almaktadır. Olumlu ifadelerden oluşan maddelerin (m1, m2, m4, m6, m7) “doğru” ve “çok doğru” seçeneklerinin toplamı 1 olacak şekilde; olumsuz ifadelerden oluşan maddelerin (m3, m5, m8, m9, m10) “yanlış” ve “çok yanlış” seçeneklerinin toplamı 1 olacak şekilde puanlanmaktadır. Elde edilen toplam puan 0 ile 6 arasında değişmekte olup yüksek puan benlik saygısının yüksek düzeyde olduğunu ifade etmektedir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,85 olarak tespit edilmiştir.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizinde SPSS 21.0 programı kullanılmıştır. Katılımcıların demografik bilgileri frekans ve yüzde tablosunda gösterilmiştir. Ölçeklerin toplam ve alt boyut puanlarına ait ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık puanları betimsel istatistikler tablosunda gösterilmiştir. Ölçek puanlarının normallik sınamasında çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) katsayılarından yararlanılmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir. Normal dağılım göstermeyen puanların karekök, logaritmik veya ters dönüşümleri yapılarak parametrik testlerden yararlanılabilir (Büyüköztürk, 2011). Normal dağılımın gözlemlenmediği alt ölçeklerin logaritmik dönüşümler ile normal dağılımları sağlanarak ölçeklerin toplam ve alt ölçek puanlarının yaşadığı yer, çalışma durumu, aktif cinsel yaşam durumu değişkenlerine göre karşılaştırılmasında bağımsız iki örneklem t testinden; yaş grupları, öğrenim durumu, meslek, aylık gelir durumu ve medeni durum değişkenlerine göre karşılaştırılmasında ANOVA testinden yararlanılmıştır. ANOVA testinde anlamlı farklılık görüldüğünde farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla LSD post hoc testinden yararlanılmıştır. Toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı ve cinsel doyum arasındaki ilişki analizinde Pearson korelasyon analizinden; toplumsal cinsiyet rolleri ve benlik saygısının cinsel doyumuna yordama durumunu incelemek için çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre anlamlılık düzeyi 0,05 ($p < 0,05$) olarak belirlenmiştir.

BÖLÜM 4. BULGULAR

4.1. DEMOGRAFİK BULGULAR

Tablo 4.1’de katılımcıların demografik bilgileri yer almaktadır.

Tablo 4.1 Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Özellikler	Gruplar	n	%
Yaşadığı yer	İlçe merkezi	26	13,3
	İl merkezi	170	86,7
Yaş grupları (31,19±7,17)	20-25 yaş	35	17,9
	26-30 yaş	85	43,4
	31-35 yaş	28	14,3
	36-40 yaş	23	11,7
	41-50 yaş	25	12,8
Öğrenim durumu	Lise	21	10,7
	Üniversite	128	65,3
	Lisansüstü	47	24,0
Meslek	Psikolog	19	9,7
	Ücretli çalışan	48	24,5
	Mühendis	16	8,2
	Serbest meslek	90	45,9
	Diğer	23	11,7
Çalışma durumu	Evet	155	79,1
	Hayır	41	20,9
Aylık gelir	4500TL ve altı	40	20,4
	4500-8500TL	58	29,6
	8500-12500TL	54	27,6
	12500TL üstü	44	22,4
Medeni durum	Evli	84	42,9
	Bekar, ilişkisi var	63	32,1
	Bekar, ilişkisi yok	49	25,0
Aktif cinsel yaşam	Evet	164	83,7
	Hayır	32	16,3

Araştırmaya katılan 196 kadın bireyin %13,3’ü ilçe merkezinde, %86,7’si il merkezinde yaşamaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 31,19±7,17 olarak tespit edilmiş olup %17,9’u 20-25 yaş, %43,4’ü 26-30 yaş, %14,3’ü 31-35 yaş, %11,7’si 36-40 yaş, %12,8’i 41-50 yaş grubundadır. Katılımcıların %10,7’si lise, %65,3’ü üniversite, %24’ü lisansüstü düzeyde öğrenim görmüştür. Katılımcıların %9,7’si psikolog, %24,5’i ücretli çalışan, %8,2’si mühendis, %45,9’u serbest meslek sahibi, %11,7’si diğer (emekli, ev kadını, öğrenci vb.) gruptadır. Katılımcıların %79,1’i

aktif olarak çalışmaktadır. Katılımcıların %20,4'ü 4500TL ve altı, %29,6'sı 4500-8500TL, %27,6'sı 8500-12500TL, %22,4'ü 12500TL üstü aylık gelire sahiptir. Katılımcıların %42,9'u evli, %32,1'i ilişkisi olan bekar, %25'i ilişkisi olmayan bekadır. Katılımcıların %83,7'si aktif cinsel yaşama sahiptir.

4.2. ARAŞTIRMANIN DEĞİŞKENLERİNE AİT BETİMSSEL BULGULAR

Tablo 4.2'de toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı ve cinsel doyum puanlarına ait betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 4.2 Ölçeklerin Toplam ve Alt Boyut Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Ölçek ve Alt Boyutlar	n	Min.	Maks.	$\bar{X}$	SS	Çarpıklık	Basıklık
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	196	3,00	5,00	4,73	0,35	-0,78 ¹	-0,52 ¹
Kadın Cinsiyet Rolü	196	1,00	4,00	1,51	0,58	0,75 ¹	-0,20 ¹
Evlilik Cinsiyet Rolü	196	1,00	2,38	1,17	0,27	0,79 ¹	-0,76 ¹
Geleneksel Cinsiyet Rolü	196	1,00	3,50	1,52	0,57	0,61 ¹	-0,67 ¹
Erkek Cinsiyet Rolü	196	1,00	3,50	1,41	0,50	0,70 ¹	-0,75 ¹
TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU²	196	3,21	5,00	4,62	0,37	-0,93 ¹	0,24 ¹
BENLİK SAYGISI	196	0,00	5,66	3,22	1,48	-0,03	-0,89
Sıklık	196	0,00	4,00	1,86	0,94	-0,06	-0,66
İletişim	196	0,00	4,00	2,40	1,15	-0,65	-0,50
Doyum	196	0,75	4,00	2,79	0,73	-0,77	0,08
Kaçınma	196	0,00	3,75	0,85	0,69	0,27 ¹	-0,43 ¹
Dokunma	196	0,00	4,00	3,30	0,71	-0,60 ¹	-0,10 ¹
Vajinismus	196	0,00	4,00	1,25	0,81	-0,74	0,51
Anorgazmi	196	0,00	4,00	1,58	0,82	-0,56	-0,29
CİNSEL DOYUM	196	0,36	3,75	2,67	0,59	-0,69	0,43

¹: Logaritmik dönüşüm yapıldı. ²: Toplam puan alınırken geleneksel cinsiyet rollerine ait maddeler ters kodlandı.

Toplumsal cinsiyet rolleri ölçek puan ortalaması $4,62 \pm 0,37$ olarak tespit edilmiş olup ölçekten alınabilecek en düşük (1) ve en yüksek (5) puanlara göre araştırmaya katılan kadın bireylerin cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumu yüksek düzeydedir.

Benlik saygısı puan ortalaması $3,22 \pm 1,48$ şeklinde bulunup, katılımcıların ölçekten alınabilecekleri en düşük (0) ve en yüksek (6) puanlara göre benlik saygısı orta düzeydedir.

Cinsel doyum ölçek puan ortalaması $2,67 \pm 0,59$ saptanmış olup katılımcıların ölçekten alınabilecek en düşük (0) ve en yüksek (4) puanlara göre cinsel doyumunu orta-yüksek düzeydedir.

4.3. ARAŞTIRMA DEĞİŞKENLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİYE AİT BULGULAR

Tablo 4.3'te stresle toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı ve cinsel doyum arasındaki ilişkiye ait Pearson korelasyon analizi sonuçları bulunmaktadır.

Tablo 4.3 Toplumsal Cinsiyet Roller, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişki

Ölçek ve Alt Boyutlar	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	-	-	-	-	0,66**	0,16*	0,10	0,23**	0,11	-0,15*	0,16*	-0,09	-0,05	0,18*
2.Kadın Cinsiyet Rolü	0,42**	0,53**	0,68**	0,49**	0,82**	0,21**	-0,14	0,29**	-0,13	0,24**	0,26**	0,16*	0,09	0,27**
3.Evlilik Cinsiyet Rolü	1	0,59**	0,50**	0,72**	-0,17*	-0,16*	0,20**	-0,08	0,18*	-0,16*	0,16*	0,01	0,19**	-
4.Geleneksel Cinsiyet Rolü		1	0,78**	0,91**	0,24**	-0,14*	0,26**	0,19**	0,23**	0,19**	0,17*	0,09	0,25**	-
5.Erkek Cinsiyet Rolü			1	0,82**	0,19**	-0,13	0,20**	0,20**	0,20**	-0,12	0,19**	0,19**	0,25**	-
6.TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU²				1	0,25**	0,17*	0,30**	0,20**	0,26**	0,23**	0,19**	-0,12	0,30**	-
7.BENLİK SAYGISI					1	0,21**	0,12	0,14	0,31**	0,21**	-0,12	0,24**	0,24**	-
8.Sıklık						1	0,42**	0,46**	0,48**	0,44**	0,42**	0,39**	0,74**	-
9.İletişim							1	0,47**	0,35**	0,52**	0,31**	0,34**	0,74**	-
10.Doyum								1	0,38**	0,45**	0,24**	0,57**	0,71**	-
11.Kaçınma									1	0,57**	0,34**	0,40**	0,68**	-
12.Dokunma										1	0,39**	0,48**	0,76**	-
13.Vajinismus											1	0,24**	0,59**	-
14.Anorgazmi												1	0,68**	-
15.CİNSEL DOYUM													1	-

*: p<0,05 **: p<0,01

Eşitlikçi cinsiyet rolüne ilişkin tutum ile benlik saygısı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=0,16$; $p<0,05$). Eşitlikçi cinsiyet rolüne ilişkin tutum ile iletişim ($r=0,23$; $p<0,05$), dokunma ($r=0,16$; $p<0,05$) ve cinsel doyum ($r=0,18$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolüne ilişkin tutum ile kaçınma ($r=-0,15$; $p<0,05$) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir (Tablo 4.3).

Kadın cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum ile benlik saygısı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=-0,21$; $p<0,05$). Kadın cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum ile iletişim ($r=-0,29$; $p<0,05$), dokunma ($r=-0,26$; $p<0,05$) ve cinsel doyum ($r=-0,27$; $p<0,05$) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Kadın cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum ile kaçınma ($r=0,24$; $p<0,05$) ve vajinismus ($r=0,16$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir (Tablo 4.3).

Evlilik cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum ile benlik saygısı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=-0,17$; $p<0,05$). Evlilik cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum ile sıklık ($r=-0,16$; $p<0,05$), iletişim ($r=-0,20$; $p<0,05$), dokunma ($r=-0,16$; $p<0,05$) ve cinsel doyum ($r=-0,19$; $p<0,05$) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Evlilik cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum ile kaçınma ($r=0,18$; $p<0,05$) ve vajinismus ($r=0,16$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir (Tablo 4.3).

Geleneksel cinsiyet rolüne ilişkin tutum ile benlik saygısı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=-0,24$; $p<0,05$). Geleneksel cinsiyet rolüne ilişkin tutum ile sıklık ($r=-0,14$; $p<0,05$), iletişim ($r=-0,26$; $p<0,05$), doyum ($r=-0,19$; $p<0,05$), dokunma ($r=-0,19$; $p<0,05$) ve cinsel doyum ($r=-0,25$; $p<0,05$) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Geleneksel cinsiyet rolüne ilişkin tutum ile kaçınma ($r=0,23$; $p<0,05$) ve vajinismus ($r=0,17$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir (Tablo 4.3).

Erkek cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum ile benlik saygısı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=-0,19$; $p<0,05$). Erkek cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum ile iletişim ($r=-0,20$; $p<0,05$), doyum ($r=-0,20$; $p<0,05$) ve cinsel doyum ($r=-0,25$; $p<0,05$) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Erkek cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum ile kaçınma ($r=0,20$; $p<0,05$), vajinismus ($r=0,19$; $p<0,05$) ve anorgazmi ($r=0,19$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir (Tablo 4.3).

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum ile benlik saygısı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=0,25$; $p<0,05$). Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum ile sıklık ($r=0,17$; $p<0,05$), iletişim ($r=0,30$; $p<0,05$), doyum ($r=0,20$; $p<0,05$), dokunma ($r=0,23$; $p<0,05$) ve cinsel doyum ($r=0,30$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum ile kaçınma ($r=-0,26$; $p<0,05$) ve vajinismus ($r=-0,19$; $p<0,05$) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir (Tablo 4.3).

Benlik saygısı ile sıklık ($r=0,21$; $p<0,05$), dokunma ($r=0,21$; $p<0,05$) ve cinsel doyum ($r=0,24$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Benlik saygısı ile kaçınma ($r=-0,31$; $p<0,05$) ve anorgazmi ($r=-0,24$; $p<0,05$) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir (Tablo 4.3).

Tablo 4.4'te toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ve benlik saygısının cinsel doyumunu yordamasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.4 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar ve Benlik Saygısının Cinsel Doyumu Yordama Durumu

Model	Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	B	SH _B	β	t	p	Tol.	VIF
1	Sıklık	Sabit	1,430	0,458		3,121	0,002		
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	-0,091	0,464	-0,017	-0,196	0,845	0,657	1,523
		Kadın Cinsiyet Rolü	-0,118	0,276	-0,042	-0,428	0,669	0,506	1,978
		Evlilik Cinsiyet Rolü	-0,120	0,113	-0,102	-1,056	0,293	0,534	1,871
		Geleneksel Cinsiyet Rolü	0,062	0,381	0,022	0,163	0,871	0,263	3,803
		Erkek Cinsiyet Rolü	-0,150	0,331	-0,051	-0,453	0,651	0,390	2,564
		Benlik Saygısı	0,116	0,046	0,183	2,519	0,013	0,936	1,069
R ² =0,063	ΔR ² =0,033	F _(6;189) =2,110	p=0,054						
2	İletişim	Sabit	1,988	0,547		3,634	0,000		
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	0,778	0,554	0,119	1,404	0,162	0,657	1,523
		Kadın Cinsiyet Rolü	-0,631	0,330	-0,186	-1,915	0,057	0,506	1,978
		Evlilik Cinsiyet Rolü	0,020	0,135	0,014	0,148	0,883	0,534	1,871
		Geleneksel Cinsiyet Rolü	-0,200	0,455	-0,059	-0,440	0,660	0,263	3,803
		Erkek Cinsiyet Rolü	-0,063	0,395	-0,017	-0,158	0,874	0,390	2,564
		Benlik Saygısı	0,034	0,055	0,043	0,609	0,543	0,936	1,069
R ² =0,102	ΔR ² =0,073	F _(6;189) =3,577	p=0,002						
3	Doyum	Sabit	2,801	0,355		7,894	0,000		
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	0,173	0,360	0,042	0,481	0,631	0,657	1,523
		Kadın Cinsiyet Rolü	-0,050	0,214	-0,023	-0,236	0,814	0,506	1,978
		Evlilik Cinsiyet Rolü	0,085	0,088	0,093	0,964	0,337	0,534	1,871
		Geleneksel Cinsiyet Rolü	-0,188	0,295	-0,088	-0,638	0,524	0,263	3,803
		Erkek Cinsiyet Rolü	-0,296	0,256	-0,131	-1,155	0,250	0,390	2,564
		Benlik Saygısı	0,047	0,036	0,096	1,320	0,189	0,936	1,069
R ² =0,057	ΔR ² =0,027	F _(6;189) =1,899	p=0,083						
4	Kaçınma	Sabit	0,912	0,329		2,770	0,006		
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	0,131	0,334	0,033	0,393	0,695	0,657	1,523
		Kadın Cinsiyet Rolü	0,337	0,198	0,164	1,699	0,091	0,506	1,978
		Evlilik Cinsiyet Rolü	0,021	0,081	0,024	0,255	0,799	0,534	1,871
		Geleneksel Cinsiyet Rolü	0,040	0,274	0,019	0,145	0,885	0,263	3,803
		Erkek Cinsiyet Rolü	0,139	0,238	0,064	0,583	0,561	0,390	2,564
		Benlik Saygısı	-0,097	0,033	-0,208	-2,933	0,004	0,936	1,069
R ² =0,112	ΔR ² =0,084	F _(6;189) =3,970	p=0,001						
5	Dokunma	Sabit	3,170	0,345		9,199	0,000		
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	0,158	0,349	0,039	0,452	0,652	0,657	1,523
		Kadın Cinsiyet Rolü	-0,560	0,208	-0,265	-2,696	0,008	0,506	1,978
		Evlilik Cinsiyet Rolü	-0,006	0,085	-0,007	-0,073	0,942	0,534	1,871
		Geleneksel Cinsiyet Rolü	0,135	0,286	0,064	0,473	0,637	0,263	3,803
		Erkek Cinsiyet Rolü	0,014	0,249	0,006	0,057	0,954	0,390	2,564
		Benlik Saygısı	0,040	0,035	0,084	1,166	0,245	0,936	1,069
R ² =0,075	ΔR ² =0,045	F _(6;189) =2,547	p=0,021						
6	Vajinismus	Sabit	1,282	0,397		3,229	0,001		
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	0,130	0,402	0,028	0,324	0,747	0,657	1,523
		Kadın Cinsiyet Rolü	0,177	0,239	0,074	0,739	0,461	0,506	1,978
		Evlilik Cinsiyet Rolü	0,075	0,098	0,074	0,761	0,448	0,534	1,871
		Geleneksel Cinsiyet Rolü	-0,108	0,330	-0,045	-0,326	0,745	0,263	3,803
		Erkek Cinsiyet Rolü	0,365	0,287	0,145	1,274	0,204	0,390	2,564
		Benlik Saygısı	-0,046	0,040	-0,084	-1,143	0,255	0,936	1,069
R ² =0,050	ΔR ² =0,020	F _(6;189) =1,675	p=0,129						
7	Anorgazmi	Sabit	1,722	0,391		4,401	0,000		
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	-0,075	0,397	-0,016	-0,189	0,850	0,657	1,523
		Kadın Cinsiyet Rolü	0,185	0,236	0,076	0,783	0,434	0,506	1,978
		Evlilik Cinsiyet Rolü	-0,118	0,097	-0,115	-1,221	0,224	0,534	1,871
		Geleneksel Cinsiyet Rolü	-0,453	0,325	-0,188	-1,393	0,165	0,263	3,803

		Erkek Cinsiyet Rolü	0,774	0,283	0,303	2,737	0,007	0,390	2,564
		Benlik Saygısı	-0,124	0,039	-0,225	-3,145	0,002	0,936	1,069
R ² =0,098	ΔR ² =0,069	F _(6;189) =3,412	p=0,003						
8	CİNSEL DOYUM	Sabit	2,496	0,278		8,966	0,000		
		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	0,119	0,282	0,035	0,421	0,674	0,657	1,523
		Kadın Cinsiyet Rolü	-0,294	0,168	-0,168	-1,752	0,081	0,506	1,978
		Evlilik Cinsiyet Rolü	0,000	0,069	0,000	0,003	0,998	0,534	1,871
		Geleneksel Cinsiyet Rolü	0,047	0,231	0,027	0,204	0,839	0,263	3,803
		Erkek Cinsiyet Rolü	-0,253	0,201	-0,137	-1,258	0,210	0,390	2,564
		Benlik Saygısı	0,072	0,028	0,181	2,569	0,011	0,936	1,069
R ² =0,122	ΔR ² =0,094	F _(6;189) =4,381	p=0,000						
9	CİNSEL DOYUM	Sabit	0,659	0,498		1,323	0,187		
		TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ	0,385	0,111	0,244	3,478	0,001	0,936	1,069
		BENLİK SAYGISI	0,071	0,028	0,180	2,563	0,011	0,936	1,069
R ² =0,114	ΔR ² =0,105	F _(2;193) =12,392	p=0,000						
Tol.: Tolerans									

Model 1 (Bağımlı Değişken: Sıklık): Model 1'e göre bağımsız değişkenler ile cinsel doyum ölçeğinin sıklık boyutu arasındaki ilişkiyi gösteren modelin uygun olmadığı ($F_{(6;189)}=2,11$; $p>0,05$) ancak bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu bulunmadığı ($VIF<10$, $Tolerans>0,20$) gözlemlenmektedir. Bağımsız değişkenler, sıklık değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %3'ünü açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,033$). Regresyon katsayıları ve katsayıların anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına göre yalnızca benlik saygısının sıklık üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu ($\beta=0,18$; $t=2,52$; $p<0,05$) ve sıklık doyumunu pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların sıklık doyumunu üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.4).

Model 2 (Bağımlı Değişken: İletişim): Model 2'ye göre bağımsız değişkenler ile cinsel doyum ölçeğinin iletişim boyutu arasındaki ilişkiyi gösteren modelin uygun olduğu ($F_{(6;189)}=3,58$; $p<0,05$) ve bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu bulunmadığı ($VIF<10$, $Tolerans>0,20$) gözlemlenmektedir. Bağımsız değişkenler, iletişim değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %7'sini açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,073$). Regresyon katsayıları ve katsayıların anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ve benlik saygısı değişkenlerinden hiçbirinin tek başına iletişim doyumunu üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.4).

Model 3 (Bağımlı Değişken: Doyum): Model 3'e göre bağımsız değişkenler ile cinsel doyum ölçeğinin doyum boyutu arasındaki ilişkiyi gösteren modelin uygun olmadığı ($F_{(6;189)}=1,90$; $p>0,05$) ancak bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu

bulunmadığı ($VIF < 10$, $Tolerans > 0,20$) gözlemlenmektedir. Bağımsız değişkenler, doyum değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %3'ünü açıklamaktadır ($\Delta R^2 = 0,027$). Regresyon katsayıları ve katsayıların anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ve benlik saygısı değişkenlerinden hiçbirinin tek başına doyum üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı ($p > 0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.4).

Model 4 (Bağımlı Değişken: Kaçınma): Model 4'e göre bağımsız değişkenler ile cinsel doyum ölçeğinin kaçınma boyutu arasındaki ilişkiyi gösteren modelin uygun olduğu ($F_{(6, 189)} = 3,97$; $p < 0,05$) ve bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu bulunmadığı ($VIF < 10$, $Tolerans > 0,20$) gözlemlenmektedir. Bağımsız değişkenler, kaçınma değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %8'ini açıklamaktadır ($\Delta R^2 = 0,084$). Regresyon katsayıları ve katsayıların anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına göre yalnızca benlik saygısının kaçınma üzerinde negatif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu ($\beta = -0,21$; $t = -2,93$; $p < 0,05$) ve kaçınmayı negatif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların kaçınma üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı ($p > 0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.4).

Model 5 (Bağımlı Değişken: Dokunma): Model 5'e göre bağımsız değişkenler ile cinsel doyum ölçeğinin dokunma boyutu arasındaki ilişkiyi gösteren modelin uygun olduğu ($F_{(6, 189)} = 2,55$; $p > 0,05$) ve bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu bulunmadığı ($VIF < 10$, $Tolerans > 0,20$) gözlemlenmektedir. Bağımsız değişkenler, dokunma değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %5'ini açıklamaktadır ($\Delta R^2 = 0,045$). Regresyon katsayıları ve katsayıların anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına göre yalnızca kadın cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutumun dokunma doyumunu üzerinde negatif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu ($\beta = -0,26$; $t = -2,70$; $p < 0,05$) ve dokunma doyumunu negatif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi, evlilik, geleneksel, erkek cinsiyet rolleri tutumları ve benlik saygısının dokunma doyumunu üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı ($p > 0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.4).

Model 6 (Bağımlı Değişken: Vajinismus): Model 6'ya göre bağımsız değişkenler ile cinsel doyum ölçeğinin vajinismus boyutu arasındaki ilişkiyi gösteren modelin uygun olmadığı ($F_{(6, 189)} = 1,67$; $p > 0,05$) ancak bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu bulunmadığı ($VIF < 10$, $Tolerans > 0,20$) gözlemlenmektedir. Bağımsız değişkenler, vajinismus değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %2'sini

açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,020$). Regresyon katsayıları ve katsayıların anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ve benlik saygısı değişkenlerinden hiçbirinin tek başına vajinismus üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.4).

Model 7 (Bağımlı Değişken: Anorgazmi): Model 7'ye göre bağımsız değişkenler ile cinsel doyum ölçeğinin anorgazmi boyutu arasındaki ilişkiyi gösteren modelin uygun olduğu ($F_{(6; 189)}=3,41$; $p<0,05$) ve bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu bulunmadığı ($VIF<10$, $Tolerans>0,20$) gözlemlenmektedir. Bağımsız değişkenler, anorgazmi değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %7'sini açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,069$). Regresyon katsayıları ve katsayıların anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına göre erkek cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutumun anorgazmi üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu ($\beta=0,30$; $t=2,74$; $p<0,05$) ve anorgazmiyi pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Benlik saygısının anorgazmi üzerinde negatif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu ($\beta=-0,22$; $t=-3,14$; $p<0,05$) ve anorgazmiyi negatif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi, kadın, evlilik, geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarının anorgazmi üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.4).

Model 8 (Bağımlı Değişken: Cinsel Doyum): Model 8'e göre bağımsız değişkenler ile cinsel doyum arasındaki ilişkiyi gösteren modelin uygun olduğu ($F_{(6; 189)}=4,38$; $p<0,05$) ve bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu bulunmadığı ($VIF<10$, $Tolerans>0,20$) gözlemlenmektedir. Bağımsız değişkenler, cinsel doyum değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %9'unu açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,094$). Regresyon katsayıları ve katsayıların anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına göre yalnızca benlik saygısının cinsel doyum üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu ($\beta=0,18$; $t=2,57$; $p<0,05$) ve cinsel doyumunu pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların cinsel doyum üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.4).

Model 9 (Bağımlı Değişken: Cinsel Doyum): Model 9'a göre bağımsız değişkenler ile cinsel doyum arasındaki ilişkiyi gösteren modelin uygun olduğu ($F_{(2; 193)}=12,39$; $p<0,05$) ve bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu bulunmadığı ($VIF<10$, $Tolerans>0,20$) gözlemlenmektedir. Bağımsız değişkenler, cinsel doyum değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %11'ini açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,105$). Regresyon katsayıları

ve katsayıların anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum ($\beta=0,24$; $t=3,48$; $p<0,05$) ve benlik saygısının ($\beta=0,18$; $t=2,56$; $p<0,05$) cinsel doyum üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu ve cinsel doyumunu pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir (Tablo 4.4).

4.4. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLAR, BENLİK SAYGISI VE CİNSEL DOYUMUN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE KARŞILAŞTIRILMASINA AİT BULGULAR

Tablo 4.5'te toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı ve cinsel doyumun yaşadığı yere göre karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız iki örneklem t testi sonuçları bulunmaktadır.

Tablo 4.5 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Yaşadığı Yere Göre Karşılaştırması

Boyutlar	Yaşadığı Yer	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	İlçe merkezi	26	4,69	0,32	-0,60	0,550
	İl merkezi	170	4,74	0,36		
Kadın Cinsiyet Rolü	İlçe merkezi	26	1,91	0,78	3,94	0,000
	İl merkezi	170	1,45	0,52		
Evlilik Cinsiyet Rolü	İlçe merkezi	26	1,18	0,26	0,10	0,919
	İl merkezi	170	1,17	0,27		
Geleneksel Cinsiyet Rolü	İlçe merkezi	26	1,75	0,68	2,24	0,026
	İl merkezi	170	1,49	0,55		
Erkek Cinsiyet Rolü	İlçe merkezi	26	1,43	0,53	0,23	0,816
	İl merkezi	170	1,40	0,50		
TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU²	İlçe merkezi	26	4,48	0,44	-2,06	0,041
	İl merkezi	170	4,64	0,36		
BENLİK SAYGISI	İlçe merkezi	26	3,39	1,57	0,63	0,526
	İl merkezi	170	3,20	1,47		
Sıklık	İlçe merkezi	26	1,96	0,87	0,56	0,575
	İl merkezi	170	1,85	0,95		
İletişim	İlçe merkezi	26	1,90	1,21	-2,40	0,017
	İl merkezi	170	2,48	1,12		
Doyum	İlçe merkezi	26	2,63	0,93	-1,21	0,227
	İl merkezi	170	2,81	0,69		
Kaçınma	İlçe merkezi	26	0,91	0,70	0,53	0,594
	İl merkezi	170	0,84	0,70		
Dokunma	İlçe merkezi	26	3,13	0,89	-1,34	0,183
	İl merkezi	170	3,33	0,68		
Vajinismus	İlçe merkezi	26	1,49	0,69	1,65	0,101
	İl merkezi	170	1,21	0,82		
Anorgazmi	İlçe merkezi	26	1,59	0,87	0,04	0,967
	İl merkezi	170	1,58	0,81		
CİNSEL DOYUM	İlçe merkezi	26	2,52	0,65	-1,39	0,165
	İl merkezi	170	2,69	0,58		

- Eşitlikçi cinsiyet rolü, evlilik cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü alt boyut puanlarının yaşadığı yere göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir. Kadın cinsiyet rolü ($t=3,94$; $p<0,05$), geleneksel cinsiyet rolü ($t=2,24$; $p<0,05$) ve toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ($t=-2,06$; $p<0,05$) puanlarının yaşadığı yere göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. İlçe merkezinde yaşayan katılımcıların kadın cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum düzeyi, şehir merkezinde ikamet eden kadın bireylerin tutumuna göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Şehir merkezinde ikamet eden kadın bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumu, ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların tutumuna göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Benlik saygısı puanlarının yaşadığı yere göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.
- Cinsel doyum ölçek puanı ve sıklık, doyum, kaçınma, vajinismus, anorgazmi alt boyut puanlarının yaşadığı yere göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir. İletişim doyumu alt boyut puanlarının yaşadığı yere göre anlamlı farklılık gösterdiği ($t=-2,40$; $p<0,05$) tespit edilmiştir. İl merkezinde yaşayan katılımcıların iletişim doyumu, ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların iletişim doyumuna göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 4.6’da toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı ve cinsel doyumun yaş gruplarına göre karşılaştırılmasına ait ANOVA testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.6 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırması

Boyutlar	Yaş Grupları	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	A-20-25 yaş	35	4,75	0,26	5,61	0,000	B>C,E
	B-26-30 yaş	85	4,83	0,28			
	C-31-35 yaş	28	4,61	0,37			
	D-36-40 yaş	23	4,73	0,32			
	E-41-50 yaş	25	4,51	0,54			
Kadın Cinsiyet Rolü	A-20-25 yaş	35	1,31	0,30	11,17	0,000	D,E>A,B,C
	B-26-30 yaş	85	1,34	0,44			
	C-31-35 yaş	28	1,56	0,69			
	D-36-40 yaş	23	1,83	0,69			
	E-41-50 yaş	25	2,01	0,67			
Evlilik Cinsiyet Rolü	A-20-25 yaş	35	1,13	0,17	9,20	0,000	E>A,B,C,D
	B-26-30 yaş	85	1,09	0,19			
	C-31-35 yaş	28	1,22	0,30			
	D-36-40 yaş	23	1,21	0,24			
	E-41-50 yaş	25	1,43	0,43			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	A-20-25 yaş	35	1,44	0,44	9,96	0,000	E>A,B,C,D
	B-26-30 yaş	85	1,34	0,46			
	C-31-35 yaş	28	1,58	0,64			
	D-36-40 yaş	23	1,71	0,57			
	E-41-50 yaş	25	2,05	0,65			
Erkek Cinsiyet Rolü	A-20-25 yaş	35	1,38	0,47	11,37	0,000	E>A,B,C,D
	B-26-30 yaş	85	1,24	0,37			
	C-31-35 yaş	28	1,45	0,51			
	D-36-40 yaş	23	1,47	0,44			
	E-41-50 yaş	25	1,93	0,61			
TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU²	A-20-25 yaş	35	4,70	0,23	14,66	0,000	A,B>D,E
	B-26-30 yaş	85	4,76	0,27			
	C-31-35 yaş	28	4,56	0,41			
	D-36-40 yaş	23	4,50	0,36			
	E-41-50 yaş	25	4,22	0,47			
BENLİK SAYGISI	A-20-25 yaş	35	2,96	1,66	0,87	0,480	
	B-26-30 yaş	85	3,25	1,47			
	C-31-35 yaş	28	3,56	1,61			
	D-36-40 yaş	23	3,37	1,31			
	E-41-50 yaş	25	2,97	1,30			
Sıklık	A-20-25 yaş	35	1,94	0,91	1,62	0,170	
	B-26-30 yaş	85	1,92	0,97			
	C-31-35 yaş	28	1,68	0,84			
	D-36-40 yaş	23	2,13	1,04			
	E-41-50 yaş	25	1,54	0,85			
İletişim	A-20-25 yaş	35	2,79	0,96	2,02	0,093	
	B-26-30 yaş	85	2,41	1,06			
	C-31-35 yaş	28	2,29	1,34			
	D-36-40 yaş	23	2,39	1,18			
	E-41-50 yaş	25	1,96	1,32			
Doyum	A-20-25 yaş	35	2,79	0,71	2,67	0,034	A,B,C,D>E
	B-26-30 yaş	85	2,86	0,63			
	C-31-35 yaş	28	2,83	0,73			
	D-36-40 yaş	23	2,92	0,85			
	E-41-50 yaş	25	2,36	0,83			
Kaçınma	A-20-25 yaş	35	0,77	0,59	2,65	0,035	E>A,B,C,D
	B-26-30 yaş	85	0,79	0,69			
	C-31-35 yaş	28	0,77	0,59			
	D-36-40 yaş	23	0,79	0,68			

	E-41-50 yaş	25	1,26	0,85			
	A-20-25 yaş	35	3,37	0,66			A,B,C>E
	B-26-30 yaş	85	3,36	0,62			
Dokunma	C-31-35 yaş	28	3,50	0,54	2,95	0,021	
	D-36-40 yaş	23	3,05	0,95			
	E-41-50 yaş	25	2,97	0,87			
	A-20-25 yaş	35	1,22	1,01			
	B-26-30 yaş	85	1,20	0,71			
Vajinismus	C-31-35 yaş	28	1,23	0,66	0,76	0,550	
	D-36-40 yaş	23	1,18	0,65			
	E-41-50 yaş	25	1,51	1,07			
	A-20-25 yaş	35	1,89	0,74			A>C,D
	B-26-30 yaş	85	1,57	0,85			
Anorgazmi	C-31-35 yaş	28	1,29	0,61	3,16	0,015	
	D-36-40 yaş	23	1,30	0,88			
	E-41-50 yaş	25	1,76	0,82			
	A-20-25 yaş	35	2,72	0,56			A,B,C,D>E
	B-26-30 yaş	85	2,71	0,53			
CİNSEL DOYUM	C-31-35 yaş	28	2,71	0,52	2,45	0,048	
	D-36-40 yaş	23	2,75	0,71			
	E-41-50 yaş	25	2,33	0,70			

- "Eşitlikçi cinsiyet rolü (F=5,61; p<0,05), kadın cinsiyet rolü (F=11,17; p<0,05), evlilik cinsiyet rolü (F=9,20; p<0,05), geleneksel cinsiyet rolü (F=9,96; p<0,05), erkek cinsiyet rolü (F=11,37; p<0,05) ve toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği (F=14,66; p<0,05) puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre;
- 26-30 yaş grubundaki katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolüne ilişkin tutum düzeyi, 31-35 yaş ve 41-50 yaş gruplarındaki katılımcıların eşitlikçi tutum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- 36-50 yaş gruplarındaki katılımcıların kadın cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum düzeyi, 20-35 yaş gruplarındaki katılımcıların tutum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- 41-50 yaş gruplarındaki katılımcıların evlilik, geleneksel ve erkek cinsiyet rollerine ilişkin gelenekçi tutum düzeyi, 20-40 yaş gruplarındaki katılımcıların tutum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- 20-30 yaş gruplarındaki katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum düzeyi, 36-50 yaş aralığındaki kadın bireylerin tutum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

- Benlik saygısı puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.
- Sıklık, iletişim, vajinismus alt boyut puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir. Doyum ($F=2,67$; $p<0,05$), kaçınma ($F=2,65$; $p<0,05$), dokunma ($F=2,95$; $p<0,05$), anorgazmi ($F=9,20$; $p<0,05$) alt boyut puanları ve cinsel doyum ölçek puanının ($F=9,20$; $p<0,05$) yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre;
- 20-40 yaş gruplarındaki kadın bireylerin doyum ve cinsel doyum düzeyi, 41-50 yaş grubundaki katılımcıların doyum ve cinsel doyum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- 41-50 yaş grubundaki katılımcıların kaçınma düzeyi, 20-40 yaş gruplarındaki katılımcıların kaçınma düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- 20-35 yaş gruplarındaki katılımcıların dokunma doyum düzeyi, 41-50 yaş grubundaki katılımcıların dokunma doyum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- 20-25 yaş grubundaki katılımcıların anorgazmi düzeyi, 31-40 yaş gruplarındaki katılımcıların anorgazmi düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 4.7’de toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı ve cinsel doyumun öğrenim durumuna göre karşılaştırılmasına ait ANOVA testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.7 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırması

Boyutlar	Öğrenim Durumu	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	A-Lise	21	4,47	0,56	7,54	0,001	B,C>A
	B-Üniversite	128	4,74	0,33			
	C-Lisansüstü	47	4,81	0,24			
Kadın Cinsiyet Rolü	A-Lise	21	1,96	0,57	10,32	0,000	A>B,C
	B-Üniversite	128	1,51	0,62			
	C-Lisansüstü	47	1,30	0,32			
Evlilik Cinsiyet Rolü	A-Lise	21	1,40	0,39	9,43	0,000	A>B,C
	B-Üniversite	128	1,15	0,25			
	C-Lisansüstü	47	1,13	0,22			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	A-Lise	21	2,01	0,58	9,34	0,000	A>B,C
	B-Üniversite	128	1,48	0,56			
	C-Lisansüstü	47	1,42	0,50			
Erkek Cinsiyet Rolü	A-Lise	21	1,59	0,52	1,60	0,205	
	B-Üniversite	128	1,38	0,46			
	C-Lisansüstü	47	1,41	0,57			
TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU²	A-Lise	21	4,30	0,47	10,05	0,000	B,C>A
	B-Üniversite	128	4,64	0,36			
	C-Lisansüstü	47	4,71	0,29			
BENLİK SAYGISI	A-Lise	21	3,30	1,55	0,32	0,729	
	B-Üniversite	128	3,16	1,52			
	C-Lisansüstü	47	3,35	1,36			
Sıklık	A-Lise	21	1,76	0,93	0,51	0,600	
	B-Üniversite	128	1,84	0,94			
	C-Lisansüstü	47	1,98	0,95			
İletişim	A-Lise	21	2,31	1,36	3,41	0,035	C>A,B
	B-Üniversite	128	2,28	1,12			
	C-Lisansüstü	47	2,78	1,05			
Doyum	A-Lise	21	2,73	0,97	2,09	0,127	
	B-Üniversite	128	2,73	0,71			
	C-Lisansüstü	47	2,97	0,62			
Kaçınma	A-Lise	21	0,89	0,69	1,87	0,156	
	B-Üniversite	128	0,90	0,76			
	C-Lisansüstü	47	0,68	0,44			
Dokunma	A-Lise	21	3,30	0,55	1,02	0,362	
	B-Üniversite	128	3,25	0,77			
	C-Lisansüstü	47	3,43	0,62			
Vajinismus	A-Lise	21	1,37	0,83	0,49	0,614	
	B-Üniversite	128	1,26	0,82			
	C-Lisansüstü	47	1,16	0,79			
Anorgazmi	A-Lise	21	1,36	0,67	5,21	0,006	B>C
	B-Üniversite	128	1,71	0,85			
	C-Lisansüstü	47	1,31	0,70			
CİNSEL DOYUM	A-Lise	21	2,64	0,62	3,28	0,040	C>A,B
	B-Üniversite	128	2,60	0,59			
	C-Lisansüstü	47	2,86	0,54			

- Erkek cinsiyet rolü alt boyut puanlarının öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolü ($F=7,54$; $p<0,05$), kadın cinsiyet rolü ($F=10,32$; $p<0,05$), evlilik cinsiyet rolü ($F=9,43$; $p<0,05$),

geleneksel cinsiyet rolü ($F=9,34$; $p<0,05$) ve toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ($F=10,05$; $p<0,05$) puanlarının öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Gruplar arasındaki farkın belirlenmesi için yapılan LSD post hoc testi sonuçları aşağıdaki gibidir;

- Üniversite ve lisansüstü düzeyde öğrenim gören katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolüne ilişkin tutumu ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi cinsiyet tutum düzeyleri, lise düzeyinde öğrenim gören katılımcıların tutum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Lise düzeyinde öğrenim gören katılımcıların kadın cinsiyet, evlilik cinsiyet ve geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin gelenekçi tutum düzeyleri, üniversite ve lisansüstü düzeyde öğrenim gören katılımcıların gelenekçi tutum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Benlik saygısı puanlarının öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.
- Sıklık, doyum, kaçınma, dokunma ve vajinismus alt boyut puanlarının öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir. İletişim ($F=3,41$; $p<0,05$), anorgazmi ($F=5,21$; $p<0,05$) alt boyut puanları ve cinsel doyum ölçek puanının ($F=3,28$; $p<0,05$) öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre;
- Lisansüstü düzeyde öğrenim gören katılımcıların iletişim ve cinsel doyum düzeyi, lise ve üniversite düzeyinde öğrenim gören katılımcıların iletişim ve cinsel doyum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Üniversite düzeyinde öğrenim gören katılımcıların anorgazmi düzeyi, lisansüstü düzeyde öğrenim gören katılımcıların anorgazmi düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 4.8’de toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı ve cinsel doyumun mesleğe göre karşılaştırılmasına ait ANOVA testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.8 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Mesleğe Göre Karşılaştırması

Boyutlar	Meslek	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	A-Psikolog	19	4,87	0,21	1,22	0,302	
	B-Ücretli çalışan	48	4,73	0,34			
	C-Mühendis	16	4,75	0,32			
	D-Serbest meslek	90	4,72	0,36			
	E-Diğer	23	4,63	0,43			
Kadın Cinsiyet Rolü	A-Psikolog	19	1,31	0,40	3,86	0,005	B>A,D
	B-Ücretli çalışan	48	1,77	0,72			
	C-Mühendis	16	1,41	0,33			
	D-Serbest meslek	90	1,42	0,51			
	E-Diğer	23	1,56	0,64			
Evlilik Cinsiyet Rolü	A-Psikolog	19	1,13	0,21	1,09	0,362	
	B-Ücretli çalışan	48	1,18	0,28			
	C-Mühendis	16	1,13	0,14			
	D-Serbest meslek	90	1,16	0,25			
	E-Diğer	23	1,27	0,41			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	A-Psikolog	19	1,42	0,55	1,76	0,139	
	B-Ücretli çalışan	48	1,68	0,61			
	C-Mühendis	16	1,38	0,46			
	D-Serbest meslek	90	1,46	0,53			
	E-Diğer	23	1,61	0,67			
Erkek Cinsiyet Rolü	A-Psikolog	19	1,42	0,48	2,44	0,049	B>D
	B-Ücretli çalışan	48	1,59	0,55			
	C-Mühendis	16	1,39	0,47			
	D-Serbest meslek	90	1,32	0,46			
	E-Diğer	23	1,39	0,49			
TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU²	A-Psikolog	19	4,72	0,31	2,32	0,058	
	B-Ücretli çalışan	48	4,50	0,39			
	C-Mühendis	16	4,69	0,23			
	D-Serbest meslek	90	4,67	0,35			
	E-Diğer	23	4,56	0,49			
BENLİK SAYGISI	A-Psikolog	19	3,17	1,49	1,91	0,111	
	B-Ücretli çalışan	48	3,35	1,24			
	C-Mühendis	16	3,48	1,25			
	D-Serbest meslek	90	3,32	1,55			
	E-Diğer	23	2,45	1,71			
Sıklık	A-Psikolog	19	1,84	0,88	0,77	0,543	
	B-Ücretli çalışan	48	1,73	0,93			
	C-Mühendis	16	2,19	0,96			
	D-Serbest meslek	90	1,86	0,94			
	E-Diğer	23	1,96	1,02			
İletişim	A-Psikolog	19	2,58	1,18	0,20	0,940	
	B-Ücretli çalışan	48	2,31	1,19			
	C-Mühendis	16	2,34	1,17			
	D-Serbest meslek	90	2,42	1,08			
	E-Diğer	23	2,41	1,35			
Doyum	A-Psikolog	19	2,93	0,58	0,85	0,495	
	B-Ücretli çalışan	48	2,63	0,78			
	C-Mühendis	16	2,88	0,66			
	D-Serbest meslek	90	2,82	0,70			
	E-Diğer	23	2,80	0,85			
Kaçınma	A-Psikolog	19	0,75	0,46	1,33	0,260	
	B-Ücretli çalışan	48	0,95	0,69			
	C-Mühendis	16	0,52	0,43			
	D-Serbest meslek	90	0,85	0,77			

	E-Diğer	23	0,90	0,66		
	A-Psikolog	19	3,49	0,45		
	B-Ücretli çalışan	48	3,12	0,88		
Dokunma	C-Mühendis	16	3,47	0,54	1,35	0,252
	D-Serbest meslek	90	3,31	0,71		
	E-Diğer	23	3,34	0,55		
	A-Psikolog	19	1,13	0,86		
	B-Ücretli çalışan	48	1,53	0,79		
Vajinismus	C-Mühendis	16	0,97	0,63	2,32	0,059
	D-Serbest meslek	90	1,20	0,84		
	E-Diğer	23	1,12	0,72		
	A-Psikolog	19	1,21	0,58		
	B-Ücretli çalışan	48	1,51	0,85		
Anorgazmi	C-Mühendis	16	1,70	1,01	2,35	0,055
	D-Serbest meslek	90	1,58	0,82		
	E-Diğer	23	1,95	0,66		
	A-Psikolog	19	2,82	0,44		
	B-Ücretli çalışan	48	2,54	0,62		
CİNSEL DOYUM	C-Mühendis	16	2,81	0,58	1,12	0,347
	D-Serbest meslek	90	2,68	0,60		
	E-Diğer	23	2,65	0,60		

- Erkek cinsiyet rolü, evlilik cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü alt boyut puanları ve toplumsal cinsiyet rolleri ölçek puanının mesleğe göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir. Kadın cinsiyet rolü ($F=3,86$; $p<0,05$), ve erkek cinsiyet rolü ($F=2,44$; $p<0,05$) puanlarının mesleğe göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre;
- Ücretli çalışan katılımcıların kadın cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum düzeyi, psikolog ve serbest meslek sahibi katılımcıların kadın cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Ücretli çalışan katılımcıların erkek cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum düzeyi, serbest meslek sahibi katılımcıların erkek cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 4.9’da toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı ve cinsel doyumun çalışma durumuna göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 4.9 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırması

Boyutlar	Çalışma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Evet	155	4,74	0,34	0,73	0,466
	Hayır	41	4,70	0,39		
Kadın Cinsiyet Rolü	Evet	155	1,49	0,57	-0,78	0,436
	Hayır	41	1,57	0,61		
Evlilik Cinsiyet Rolü	Evet	155	1,16	0,25	-0,83	0,405
	Hayır	41	1,20	0,34		
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Evet	155	1,51	0,57	-0,66	0,513
	Hayır	41	1,58	0,56		
Erkek Cinsiyet Rolü	Evet	155	1,42	0,51	0,43	0,665
	Hayır	41	1,38	0,45		
TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU²	Evet	155	4,63	0,37	0,58	0,560
	Hayır	41	4,59	0,40		
BENLİK SAYGISI	Evet	155	3,38	1,41	2,97	0,003
	Hayır	41	2,62	1,61		
Sıklık	Evet	155	1,86	0,94	-0,19	0,846
	Hayır	41	1,89	0,94		
İletişim	Evet	155	2,36	1,12	-1,01	0,315
	Hayır	41	2,56	1,23		
Doyum	Evet	155	2,78	0,71	-0,19	0,850
	Hayır	41	2,80	0,80		
Kaçınma	Evet	155	0,82	0,70	-0,97	0,334
	Hayır	41	0,94	0,67		
Dokunma	Evet	155	3,29	0,73	-0,50	0,621
	Hayır	41	3,35	0,63		
Vajinismus	Evet	155	1,23	0,83	-0,56	0,573
	Hayır	41	1,31	0,74		
Anorgazmi	Evet	155	1,57	0,84	-0,47	0,637
	Hayır	41	1,63	0,75		
CİNSEL DOYUM	Evet	155	2,67	0,59	-0,08	0,940
	Hayır	41	2,67	0,59		

- Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ve alt boyut puanlarının çalışma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.
- Benlik saygısı puanlarının çalışma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ($t=2,97$; $p<0,05$) tespit edilmiştir. Aktif olarak herhangi bir işte çalışan katılımcıların benlik saygısı, herhangi bir işte çalışmayan katılımcıların benlik saygısına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Cinsel doyum ölçeği ve alt boyut puanlarının çalışma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.

Tablo 4.10'da toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı ve cinsel doyumun aylık gelire göre karşılaştırılmasına ait ANOVA testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.10 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Aylık Gelire Göre Karşılaştırması

Ölçek ve Boyut	Aylık Gelir	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	A-4500TL ve altı	40	4,66	0,42	1,06	0,366	
	B-4500-8500TL	58	4,74	0,33			
	C-8500-12500TL	54	4,79	0,29			
	D-12500TL üstü	44	4,71	0,38			
Kadın Cinsiyet Rolü	A-4500TL ve altı	40	1,59	0,74	1,66	0,177	
	B-4500-8500TL	58	1,58	0,54			
	C-8500-12500TL	54	1,51	0,53			
	D-12500TL üstü	44	1,35	0,51			
Evlilik Cinsiyet Rolü	A-4500TL ve altı	40	1,18	0,27	0,45	0,718	
	B-4500-8500TL	58	1,19	0,27			
	C-8500-12500TL	54	1,14	0,23			
	D-12500TL üstü	44	1,19	0,32			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	A-4500TL ve altı	40	1,54	0,55	0,70	0,551	
	B-4500-8500TL	58	1,60	0,60			
	C-8500-12500TL	54	1,45	0,53			
	D-12500TL üstü	44	1,50	0,61			
Erkek Cinsiyet Rolü	A-4500TL ve altı	40	1,35	0,45	1,71	0,167	
	B-4500-8500TL	58	1,53	0,54			
	C-8500-12500TL	54	1,35	0,50			
	D-12500TL üstü	44	1,37	0,47			
TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU²	A-4500TL ve altı	40	4,60	0,40	0,88	0,454	
	B-4500-8500TL	58	4,57	0,36			
	C-8500-12500TL	54	4,67	0,33			
	D-12500TL üstü	44	4,66	0,41			
BENLİK SAYGISI	A-4500TL ve altı	40	2,64	1,58	3,34	0,021	C,D>A
	B-4500-8500TL	58	3,17	1,45			
	C-8500-12500TL	54	3,57	1,17			
	D-12500TL üstü	44	3,39	1,66			
Sıklık	A-4500TL ve altı	40	1,96	0,98	1,17	0,321	
	B-4500-8500TL	58	1,69	0,95			
	C-8500-12500TL	54	1,86	1,02			
	D-12500TL üstü	44	2,01	0,78			
İletişim	A-4500TL ve altı	40	2,71	1,01	2,29	0,080	
	B-4500-8500TL	58	2,15	1,23			
	C-8500-12500TL	54	2,32	1,19			
	D-12500TL üstü	44	2,55	1,04			
Doyum	A-4500TL ve altı	40	2,87	0,68	0,45	0,720	
	B-4500-8500TL	58	2,76	0,78			
	C-8500-12500TL	54	2,71	0,77			
	D-12500TL üstü	44	2,84	0,65			
Kaçınma	A-4500TL ve altı	40	0,88	0,60	0,24	0,865	
	B-4500-8500TL	58	0,89	0,73			
	C-8500-12500TL	54	0,79	0,71			
	D-12500TL üstü	44	0,83	0,73			
Dokunma	A-4500TL ve altı	40	3,38	0,62	0,89	0,449	
	B-4500-8500TL	58	3,21	0,73			
	C-8500-12500TL	54	3,25	0,84			
	D-12500TL üstü	44	3,40	0,58			
Vajinismus	A-4500TL ve altı	40	1,20	0,73	0,53	0,660	
	B-4500-8500TL	58	1,35	0,87			
	C-8500-12500TL	54	1,17	0,82			
	D-12500TL üstü	44	1,24	0,80			
Anorgazmi	A-4500TL ve altı	40	1,61	0,81	0,37	0,776	
	B-4500-8500TL	58	1,61	0,77			

	C-8500-12500TL	54	1,62	0,87		
	D-12500TL üstü	44	1,47	0,83		
	A-4500TL ve altı	40	2,75	0,53		
	B-4500-8500TL	58	2,56	0,59		
CİNSEL DOYUM	C-8500-12500TL	54	2,65	0,66	1,15	0,329
	D-12500TL üstü	44	2,75	0,55		

- Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ve alt boyut puanlarının aylık gelire göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.
- Benlik saygısı puanlarının aylık gelire göre anlamlı farklılık gösterdiği ($F=3,34$; $p<0,05$) tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre aylık geliri 8500TL ve üstü olan katılımcıların benlik saygısı, aylık geliri 4500TL ve altı olan katılımcıların benlik saygısına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Cinsel doyum ölçeği ve alt boyut puanlarının aylık gelire göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.

Tablo 4.11’de toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı ve cinsel doyumun medeni duruma göre karşılaştırılmasına ait ANOVA testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.11 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Medeni Duruma Göre Karşılaştırması

Boyutlar	Medeni Durum	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	A-Evli	84	4,66	0,40	3,11	0,047	B,C>A
	B-Bekar, ilişkisi var	63	4,78	0,32			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	4,79	0,28			
Kadın Cinsiyet Rolü	A-Evli	84	1,78	0,69	19,28	0,000	A>B,C
	B-Bekar, ilişkisi var	63	1,29	0,37			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	1,32	0,37			
Evlilik Cinsiyet Rolü	A-Evli	84	1,24	0,33	4,83	0,009	A>B,C
	B-Bekar, ilişkisi var	63	1,11	0,20			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	1,14	0,22			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	A-Evli	84	1,74	0,62	12,33	0,000	A>B,C
	B-Bekar, ilişkisi var	63	1,34	0,49			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	1,39	0,45			
Erkek Cinsiyet Rolü	A-Evli	84	1,54	0,51	6,18	0,003	A>B,C
	B-Bekar, ilişkisi var	63	1,25	0,38			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	1,39	0,56			
TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU²	A-Evli	84	4,47	0,43	13,96	0,000	B,C>A
	B-Bekar, ilişkisi var	63	4,76	0,29			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	4,71	0,27			
BENLİK SAYGISI	A-Evli	84	3,27	1,51	0,62	0,539	
	B-Bekar, ilişkisi var	63	3,31	1,48			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	3,02	1,47			
Sıklık	A-Evli	84	1,96	0,96	3,75	0,025	A,B>C
	B-Bekar, ilişkisi var	63	1,98	0,98			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	1,55	0,78			
İletişim	A-Evli	84	2,21	1,19	2,13	0,122	
	B-Bekar, ilişkisi var	63	2,60	1,09			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	2,47	1,12			
Doyum	A-Evli	84	2,80	0,76	8,30	0,000	A,B>C
	B-Bekar, ilişkisi var	63	3,01	0,66			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	2,47	0,64			
Kaçınma	A-Evli	84	0,92	0,69	1,04	0,356	
	B-Bekar, ilişkisi var	63	0,75	0,70			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	0,85	0,69			
Dokunma	A-Evli	84	3,30	0,65	1,25	0,289	
	B-Bekar, ilişkisi var	63	3,39	0,67			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	3,18	0,86			
Vajinismus	A-Evli	84	1,24	0,74	0,11	0,895	
	B-Bekar, ilişkisi var	63	1,22	0,83			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	1,29	0,91			
Anorgazmi	A-Evli	84	1,48	0,86	9,57	0,000	C>A,B
	B-Bekar, ilişkisi var	63	1,39	0,68			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	2,00	0,78			
CİNSEL DOYUM	A-Evli	84	2,66	0,60	3,65	0,028	B>C
	B-Bekar, ilişkisi var	63	2,80	0,56			
	C-Bekar, ilişkisi yok	49	2,50	0,59			

- Eşitlikçi cinsiyet rolü (F=3,11; p<0,05), kadın cinsiyet rolü (F=19,28; p<0,05), evlilik cinsiyet rolü (F=4,83; p<0,05), geleneksel cinsiyet rolü (F=12,33; p<0,05), erkek cinsiyet rolü (F=6,18; p<0,05) alt boyut puanları ve toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği (F=13,96; p<0,05) puanlarının medeni duruma göre anlamlı

farklılık gösterdiği saptanmıştır. Gruplar arası farkın belirlenmesi için yapılan LSD post hoc testi sonuçları aşağıdaki gibidir;

- Bekar katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolüne ilişkin tutumu ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi cinsiyet tutum düzeyleri, evli katılımcıların tutum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Evli katılımcıların kadın cinsiyet, evlilik cinsiyet, geleneksel cinsiyet ve erkek cinsiyet rollerine ilişkin gelenekçi tutum düzeyleri, bekar katılımcıların gelenekçi tutum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- Benlik saygısı puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.
- İletişim, dokunma, vajinismus alt boyut puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir. Sıklık ($F=3,75$; $p<0,05$), doyum ($F=8,30$; $p<0,05$), anorgazmi ($F=9,57$; $p<0,05$) alt boyut puanları ve cinsel doyum ölçek puanının ($F=3,65$; $p<0,05$) medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre;
- Evli ve ilişkisi olan bekar katılımcıların sıklık ve doyum düzeyi, ilişkisi olmayan bekar katılımcıların sıklık ve doyum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- İlişkisi olmayan bekar katılımcıların anorgazmi düzeyi, evli ve ilişkisi olan bekar katılımcıların anorgazmi düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.
- İlişkisi olan bekar katılımcıların cinsel doyum düzeyi, ilişkisi olmayan bekar katılımcıların cinsel doyum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 4.12’de toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı ve cinsel doyumun aktif cinsel yaşam durumuna göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.12 Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar, Benlik Saygısı ve Cinsel Doyumun Aktif Cinsel Yaşam Durumuna Göre Karşılaştırması

Boyutlar	Aktif Cinsel Yaşam		N	$\bar{X}$	SS	t	p
	Evet	Hayır					
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Evet	164	4,73	0,35	-0,40	0,687	
	Hayır	32	4,75	0,36			
Kadın Cinsiyet Rolü	Evet	164	1,51	0,61	0,07	0,947	
	Hayır	32	1,50	0,40			
Evlilik Cinsiyet Rolü	Evet	164	1,17	0,28	-0,25	0,807	
	Hayır	32	1,18	0,24			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Evet	164	1,52	0,59	-0,12	0,906	
	Hayır	32	1,54	0,48			
Erkek Cinsiyet Rolü	Evet	164	1,40	0,48	-0,23	0,816	
	Hayır	32	1,43	0,58			
TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMU ²	Evet	164	4,62	0,39	0,04	0,970	
	Hayır	32	4,62	0,28			
BENLİK SAYGISI	Evet	164	3,28	1,50	1,32	0,187	
	Hayır	32	2,90	1,39			
Sıklık	Evet	164	2,02	0,88	5,42	0,000	
	Hayır	32	1,09	0,87			
İletişim	Evet	164	2,48	1,10	2,27	0,025	
	Hayır	32	1,98	1,29			
Doyum	Evet	164	2,87	0,69	3,82	0,000	
	Hayır	32	2,35	0,76			
Kaçınma	Evet	164	0,79	0,66	-2,38	0,018	
	Hayır	32	1,11	0,80			
Dokunma	Evet	164	3,43	0,58	6,15	0,000	
	Hayır	32	2,65	0,94			
Vajinismus	Evet	164	1,11	0,73	-6,06	0,000	
	Hayır	32	1,98	0,79			
Anorgazmi	Evet	164	1,47	0,76	-4,56	0,000	
	Hayır	32	2,16	0,86			
CİNSEL DOYUM	Evet	164	2,78	0,53	6,28	0,000	
	Hayır	32	2,12	0,58			

- Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ve alt boyut puanlarının aktif cinsel yaşam durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.
- Benlik saygısı puanlarının aktif cinsel yaşam durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) saptanmıştır.
- Sıklık ($t=5,42$; $p<0,05$), iletişim ($t=2,27$; $p<0,05$), doyum ($t=3,82$; $p<0,05$), kaçınma ($t=-2,38$; $p<0,05$), dokunma ($t=6,15$; $p<0,05$), vajinismus ($t=-6,06$; $p<0,05$), anorgazmi ($t=-4,56$; $p<0,05$) alt boyut puanları ve cinsel doyum ölçeği puanının ($t=6,28$; $p<0,05$) aktif cinsel yaşam durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Aktif cinsel yaşamı olan katılımcıların sıklık, iletişim, doyum, dokunma ve cinsel doyum düzeyi, aktif cinsel yaşamı olmayan katılımcıların doyum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Aktif cinsel

yaşamı olmayan katılımcıların kaçınma, vajinismus ve anorgazmi düzeyi, aktif cinsel yaşamı olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

BÖLÜM 5. TARTIŞMA

Araştırmada toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların ve benlik saygısının kadınların cinsel doyumları üzerine etkisi incelenmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum ile benlik saygısının cinsel doyum üzerindeki etkisinin pozitif yönlü ve anlamlı olduğu saptanmış olup cinsel doyum pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna varılmıştır. Bu bölümde ilk olarak demografik değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Devamında toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bulguların cinsel doyum ile ilişkisi ardından ise benlik saygısının cinsel doyum ile ilişkisi incelenmiş ve literatür aracılığı ile tartışılmıştır.

Araştırmaya İstanbul'da yaşayan 20-50 yaş aralığında kadın bireyler katılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre eşitlikçi, kadın, evlilik, geleneksel, erkek cinsiyet rollerine ve toplumsal cinsiyet rolleri toplam puanlarına ait tutum düzeylerinde yaş gruplarına göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Araştırmada 30 yaş ve altı katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolüne ilişkin tutumları 31-50 yaş aralığındaki kadınların eşitlikçi tutum düzeyine göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Yapılan farklı bir araştırma da bu sonuçları desteklemektedir; 30 yaşının altında olan kadınların 30 yaşının üzerinde olan kadınlara göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğunu belirtilmiştir (Erdoğan ve Kahraman, 2019). Tüfekçibaşı ve Şahin (2021) yapmış oldukları çalışmanın sonucunda toplumsal cinsiyet rolleri ve yaş arasında negatif bir ilişki olduğunu ve yaş ilerledikçe eşitlikçi tutumdan uzaklaşıldığını belirtmişlerdir. Güler ve Tüysüz (2021) yapmış oldukları çalışmada bireylerin yaşları ile toplumsal cinsiyet tutumları arasında negatif yönlü bir ilişki bulmuşlardır; yaşları artan bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum ve inançların daha yüksek seviyede olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan bir başka çalışma da bu sonucu destekler nitelikte olup eşitlikçi cinsiyet rolleri ve yaş ilişkisinde negatif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır (Ercan ve ark., 2022). Karagüven ve Bal (2023) da yaşı ilerleyen bireylerin gelenekçi tutuma daha yakın olduğunu belirtmiştir. Genç yaş gruplarının eşitlikçi cinsiyet rollerini daha çok benimsemelerinin nedenlerinden biri de kuşaklar arası aktarım azaldıkça gelenekselliğin de azalmasından kaynaklanabilir.

Yapılan bir araştırmada kuşaklar arasında toplumsal cinsiyet rollerinin değişip değişmediği incelendiğinde genę kadınların eřitlikęi toplumsal cinsiyet rolü algısı olduğu sonucuna varılmıştır (Kadılar, 2011).

41-50 yaş aralığındaki kadın katılımcıların kaçınma düzeyi 20-40 yaş aralığındaki kadınların kaçınma düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Aba'nın (2020) yapmış olduğu çalışma da bu sonuçları destekler nitelikte olup katılımcıların yaşı arttıkça kaçınma düzeylerinin de arttığı belirtilmiştir. Tunç'ın (2019) yapmış olduğu araştırma da literatürü destekler nitelikte olup 41 yaş ve üzeri kadınların 30 yaş ve üzeri kadınlardan daha yüksek kaçınma düzeyine sahip olduğu belirtilmiştir. Bir başka araştırmanın verileri de bu durumu destekler nitelikte olup kadınların yaşı arttıkça cinsel ilişkiye girme durumlarının azaldığını belirtmiştir (Abdo ve ark., 2004). Genę bireyler ile yapılan bir çalışmada ise cinsel iletişim ve sıklığın cinsel doyum üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir (Roels ve Janssen, 2020).

Araştırmanın bir diğer bulgusu, 20-40 yaş arasındaki kadınların cinsel doyum düzeyinin 41-50 yaş arasındaki katılımcıların cinsel doyum düzeyine göre daha yüksek olmasıdır. Yapılan bir başka çalışmada kadınların yaşı ilerledikçe cinsel yaşamlarının sıklığı azalmasına rağmen cinsel doyum düzeylerinin düşmediği sonucuna varılmıştır (Thu Do ve ark., 2018). Lentz ve Zaikman (2021) ise kadınlar ile yaptıkları çalışmanın sonucunda yaş ile cinsel doyum arasında negatif yönlü bir ilişki bulmuşlardır. Yapılan bir başka araştırmada kadınların cinsel doyumunu yordayan sosyo-demografik özellikler incelendiğinde yaş ile cinsel doyum arasında ters yönlü bir ilişki bulunmuştur (Vural ve Temel, 2010). Literatürdeki alışmalar desteği ile söyleyebiliriz ki kadınların yaşı arttıkça cinsel doyumlarında azalma görölmektedir. Yaşa göre cinsel doyumun değişkenlik göstermesinde kadınlar için menopoz sürecinin de etkili olduğu söylenebilir. Araştırmalara göre menopoz sürecindeki kadınların cinsel yaşantılarının yoğunluğu ve süresi azalmaktadır (Avcı, 2015). Günümüzdeki genę kadınlar ile yaşı ilerlemiş kadınların gelişim dönemleri de düşünöldüğünde cinselliğe dair bilgi erişimi güncelde daha kolay olabilmektedir. Bu sayede kadınlar bedenlerini ve kimliğini bilinçli bir şekilde tanıyıp deneyim yaşayabilmektedir. Skalacka ve Gerymski (2018), yapmış oldukları çalışmada cinsel aktivitenin bireylerin ilerleyen yaşlarında da devam ettiğini ve cinsel doyumun yaş ile ilişkili değişkenlere bağlı olduğunu belirtmiştir. Bir başka çalışmada ise bireylerin yaşı arttıkça cinsel doyumlarının arttığı sonucuna varılmıştır ve bu durumun

bireylerin artan deneyimleri ile birlikte vücut tepkilerini öğrenmesinden, günlük yaşam olayları ile baş etme becerilerinin yükselmesinden kaynaklı olabileceği düşünülmüştür (Rausch ve Rettenberger, 2021).

Kadınların yaşadıkları yere göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumları incelendiğinde ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların kadın cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü tutum düzeyi il merkezinde yaşayan katılımcıların tutumuna göre anlamlı düzeyde yüksektir. Çalışmada il merkezinde yaşayan kadınların ise toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi ilçe merkezinde yaşayan kadınların tutumuna göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Literatür incelendiğinde üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış olan bir çalışmada toplumsal cinsiyet algılarının yaşanan yere göre farklılaştığı görülmüştür ve şehirde ikamet eden öğrencilerin daha küçük bölgelerde ikamet eden öğrencilere göre daha eşitlikçi tutum sergiledikleri bulunmuştur (Çuhadaroğlu ve Akfırat, 2017). Gui (2019), yapmış olduğu çalışmada kırsal alanda yaşayan kadınların şehir merkezinde yaşayan kadınlara göre daha çok geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini benimsediğini bulmuştur. Araştırmanın sonucuna göre; daha küçük bölgede yaşayan kişilerin geleneksel yapıyı devam ettirdikleri düşünülebilir. Erdoğan ve Kahraman (2019) ise farklı sonuçlara ulaşmıştır; ilçe ve kasaba/köyde yaşayan kadınların il merkezinde yaşayan kadınlara göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduklarını bulmuştur. Çalışmanın bir başka bulgusuna göre ise il merkezinde yaşayan kadınların iletişim doyumları ilçe merkezinde yaşayan kadınların iletişim doyumuna göre daha yüksek bulunmuştur. Traen ve arkadaşlarının (2019) çalışmasına göre ise Portekiz’de kentte yaşayan kadınların cinsel doyumu kırsal alanda yaşayan kadınların cinsel doyumuna göre daha düşük bulunmuştur.

Katılımcıların öğrenim düzeyleri incelendiğinde üniversite ve lisansüstü düzeyde öğrenim gören kadınların eşitlikçi cinsiyet rolüne ilişkin tutum düzeyleri lise düzeyinde eğitim gören katılımcıların tutum düzeyine göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Çiçek ve Çopur (2018) yapmış oldukları çalışmada benzer bulgular elde etmişlerdir; bu bulgulara göre de öğrenim durumu lisansüstü olan kadınların öğrenim durumu ortaokul, lise ve ön lisans olan kadınlara nazaran daha eşitlikçi tutumu benimsediklerini belirtilmiştir. Erbil (2019), öğrenim seviyesinin artması ile birlikte kişilerin toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin eşitlikçi tutum sergilediklerini belirtmiştir. Altuntaş ve Altınova’nın (2015) yapmış oldukları çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuştur; kadınların eğitim seviyeleri arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılarının da

olumlu yönde etkilendiği belirtilmiştir. Çiçek ve Çopur (2018), lise mezunlarının üniversite mezunlarına göre daha geleneksel cinsiyet rolü tutumuna sahip olduklarını, lisansüstü mezunlarının ise ortaokul, lise, ön lisans ve lisans mezunlarına göre eşitlikçi tutum benimsediğini belirtmiştir. Bu bulgulardan hareketle eğitim seviyesi düştükçe evlilik rolleri tutum düzeyleri ve geleneksel roller tutum düzeylerinin artmakta olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Yapılan araştırma da bu bulguları destekler nitelikte olup lise düzeyinde öğrenim gören katılımcıların evlilik cinsiyet ve geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin tutum düzeyleri üniversite ve yüksek lisans düzeyinde öğrenim gören kadınların tutum düzeylerine kıyasla anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça çalışma hayatlarına daha fazla dahil olmaya başladıklarını düşünülmektedir. Çalışma hayatındaki bu artış nedeniyle kendilerinden beklenen geleneksel rollerden uzaklaşabilmektedirler. Eğitim seviyesinin artmasıyla değişen bu durum kadınların kendilerinden önceki nesillere göre de daha az geleneksel cinsiyet rollerini benimsediklerini göstermektedir (Chesley, 2011).

Çalışmada lisansüstü eğitim gören kadınların iletişim ve cinsel doyum düzeyi lise ve üniversite düzeyinde öğrenim gören katılımcıların iletişim ve cinsel doyum düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksek olarak bulunmuştur. Literatürdeki çalışmaları incelediğimizde benzer sonuçlar görmekteyiz. Traen ve arkadaşlarının (2019) yapmış oldukları çalışmanın sonucunda yükseköğretim seviyesine sahip kadınların ilköğretim seviyesinde eğitime sahip kadınlara göre daha yüksek cinsel doyumları olduğu belirtilmiştir. Bir araştırmada ise bireylerin eğitim seviyeleri ile cinsel doyumları arasında pozitif yönlü fakat zayıf bir ilişki bulunmuştur (Thu Do ve ark., 2018). Yapılan bir araştırmada ise kadınların eğitim düzeyleri ile cinsel doyumun alt boyutu olan iletişim arasında pozitif ilişki saptanmıştır (Oniz ve ark., 2007). Bu bulguya göre kadınların eğitim düzeyi arttıkça iletişim doyumlarının da artmış olduğu sonucuna varılabilir. Literatürdeki bulguları göz önünde bulundurduğumuzda eğitim seviyesi arttıkça cinsel ilişkide iletişim doyumunun da arttığını söyleyebiliriz. Bu durum eğitim seviyesi yüksek olan kadınların bilgiye erişimindeki kolaylık, kendilerini geliştirmekte daha avantajlı olmaları gibi pozitif etkenlerle açıklanabilir. Üniversite düzeyinde eğitim görmüş olan katılımcıların anorgazmi düzeyi ise lisansüstü düzeyde öğrenim görmüş olan katılımcıların anorgazmi düzeyine göre anlamlı düzeyde yüksektir. Literatürdeki araştırmalar incelendiğinde eğitim seviyeleri tam olarak aynı olmasa da eğitim seviyesi

düştükçe anorgazmi düzeyinin yükseldiği görülmüştür. Yapılan bir çalışmada ise ilkökul mezunlarının lise, üniversite ve yüksek lisans mezunlarına göre daha yüksek düzeyde anorgazmi düzeyine sahip olduğu bulunmuştur (Köse, 2022). Çalışmanın bulgularına göre benlik saygısının eğitim durumuna göre farklılık göstermediği bulunmuştur. Fakat uluslararası literatürde yapılmış olan çalışmaları incelediğimizde düşük eğitim seviyesi ve düşük benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur (Carmona ve ark., 2010). Yapılan bir başka çalışmada ise kadınların eğitim düzeyleri ve benlik saygıları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu sonucuna varılmıştır (Jamali ve ark., 2018). Yapılan bir diğer çalışma da bu sonucu destekler niteliktedir ve eğitim seviyesi yükseldikçe bireylerin benlik saygısı düzeylerinin de arttığı belirtilmiştir (Ercan ve ark., 2022).

Kadın katılımcıların çalışma durumlarına bakıldığında aktif olarak herhangi bir işte çalışan kadınların çalışmayanlara göre daha yüksek düzeyde benlik saygısına sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Kadınlarla yapılan bir başka çalışmada benlik saygısı ve çalışma durumu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur; bu sonuca göre çalışmayan kadınların benlik saygısı düzeyi çalışan kadınlara göre daha yüksek düzeydedir (Şahin ve Ermiş, 2019). Bulunan bu sonuçların tersinde bir sonuca ulaşan Maçola ve arkadaşları (2010), kadınların çalışma veya çalışmama durumunun benlik saygısı üzerinde etkisi olmadığını belirtmişlerdir. Yapılan bu çalışmada ise çalışma durumunun kadınların cinsel doyumları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı sonucuna varılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre kadınların çalışma durumunun toplumsal cinsiyet rolleri tutumları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı bulunmuştur. Fakat Ercan ve arkadaşlarının (2022) yapmış oldukları çalışma sonucunda memur olarak çalışan kadınların çalışmayan kadınlara göre daha eşitlikçi düzeyde toplumsal cinsiyet rolleri tutumunu benimsedikleri sonucuna varmışlardır.

Aylık gelir düzeyi bulgularına baktığımızda gelir düzeyi 8.500 TL ve üzerinde olan katılımcıların benlik saygısı düzeyinin, gelir düzeyi 4.500 TL ve altı olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kılıçlar (2018) yapmış olduğu çalışmada benzer sonuçlar bulmuştur; aylık gelir düzeyinin 3.000 TL ve üzerinde olan katılımcıların benlik saygısı, gelir düzeyleri 3.000 TL ve altında olan katılımcıların benlik saygısından daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bireylerin çalışıyor olması ve gelir seviyesinin yüksek olmasının benlik saygıları üzerinde olumlu etki yarattığını

görülmektedir. Yüksek benlik saygısının kendinden memnun olma, olumlu veya olumsuz yönleriyle benliklerinden memnun olma halini geliştirip bireylerde güven duygusu, çalışkanlık ve başarı gibi kavramları da etkilemektedir. Bu açıdan bakıldığında bu kavramların birbirlerini etkilediğini düşünmek mümkündür. Yapılan çalışmanın sonucunda bireylerin gelir düzeyinin cinsel doyumları üzerinde bir etkiye sahip olmadığı belirlenmiştir. Fakat literatürde yapılan çalışmaları incelediğimizde düşük gelir seviyesine sahip kişilerin sabit gelirli kişilere göre daha yüksek düzeyde cinsel doyum yaşadıkları görülmüştür (Kovalak ve ark., 2021). Çalışmanın sonucunda toplumsal cinsiyet rolleri ve gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Fakat Altuntaş ve Altınova (2015) yapmış oldukları çalışma sonucunda bireylerin gelir durumu ile toplumsal cinsiyet rolleri arasında farklılıklar olduğunu saptamıştır; gelir düzeyi yükseldikçe bireylerin toplumsal cinsiyet algısının daha eşitlikçi tutum gösterdiği sonucuna varmışlardır. Yapılan diğer bir çalışmada ise düşük gelirli bireylerin toplumsal cinsiyet rolleri geleneksel tutumlarını daha çok benimsediği sonucuna varılmıştır (Çiçek ve Çopur, 2018).

Katılımcıların medeni durumlarına göre bulgularını incelediğimizde; bekar katılımcıların evli katılımcılara göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum düzeyleri anlamlı düzeyde daha yüksektir. Karakurt ve Arıcıoğlu (2022) yapmış oldukları çalışmada benzer sonuçlara ulaşmış, medeni durumu evli olan katılımcılar geleneksel tutuma daha yakın oldukları sonucuna ulaşmıştır. Karagüven ve Bal (2023) ise farklı bir sonuca ulaşmıştır; evli olmayan bireylerin toplumsal cinsiyet rollerinin geleneksel tutuma yakın olduğunu belirtmiştir. Çalışmaya katılan evli ve ilişkisi olan bekar olan kadınların sıklık ve doyum düzeyleri, ilişkisi olmayan bekar katılımcıların sıklık ve doyum düzeyine göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Literatürde yapılmış olan çalışmalara bakıldığında bekar katılımcıların evli katılımcılara göre alt boyut olan sıklık düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür (Gürbüz, 2021). Evlilik günümüzde geleneksel yapının sürdürülmesi olarak görülebilmektedir. Geleneksel cinsiyet rollerinin evlilikte işlevsel olarak pozitif yönlü bir etkisi olduğu da söylenmektedir (Becker, 1991'den aktaran Ayçiçek, 2020, s. 62). Bu düşünceye göre de evli olan bireylerin gelenekçi toplumsal cinsiyet rollerini benimsemesi beklenebilir.

Çalışmanın bulgularına göre aktif cinsel yaşamı olan katılımcıların sıklık, iletişim, dokunma ve cinsel doyum düzeyi aktif cinsel yaşamı olmayan katılımcıların doyum

düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Aktif cinsel yaşamı olmayan katılımcıların ise kaçınma, anorgazmi, vajinismus düzeyi aktif cinsel yaşamı olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Avcı'nın (2015) yapmış olduğu çalışma sonucunda ise aktif cinsel yaşamı olmayan katılımcıların aktif cinsel yaşamı olan katılımcılara göre vajinismus alt boyut düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yürütülen bir başka araştırmada da aktif bir cinsel birliktelik içerisinde olma haline göre cinsel doyum incelendiğinde vajinismus alt boyutu aktif cinsel yaşamı olmayanlar için anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Aba, 2020).

Literatürdeki toplumsal cinsiyet ile ilgili araştırmalara baktığımızda bireylerin cinsel doyumunu etkilediği sonucuna varılmış olan çalışmalar bulunmaktadır. Yapılmış olan araştırmanın bulgularına göre de toplumsal cinsiyet rolleri eşitlikçi tutumun kadınların cinsel doyumları üzerindeki etkisinin pozitif yönlü ve anlamlı olduğu bulunmuştur. Bir başka deyişle; kadınlardaki toplumsal cinsiyet rolü eşitlikçi tutuma yaklaştıkça kadınların cinsel doyumları da artmaktadır. Aynı zamanda kadınların eşitlikçi cinsiyet rolü tutumları arttıkça cinsel doyumun iletişim, dokunma alt boyutlarındaki doyum da artmaktadır. Kaçınma alt boyutunda ise negatif yönlü bir ilişki bulunmuş olup eşitlikçi cinsiyet rolleri arttıkça kaçınma azalmaktadır. Eşitlikçi cinsiyet rolüne ilişkin tutum arttıkça cinsel doyumun alt boyutu olan sıklık, iletişim, doyum, dokunma ve cinsel doyum artmakta, kaçınma ve vajinismus ise azalmaktadır. Literatürde yapılmış olan araştırmaları incelediğimizde benzer bulgulara ulaşıldığını görebiliriz. Eşitlikçi cinsiyet rolü ile cinsel doyumun alt boyutlarına dair araştırmalar incelendiğinde iletişim, doyum ve cinsel doyum toplam puanı arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur (Karagöz, 2021). Araştırmadaki negatif ilişki, eşitlikçi tutumu benimsemiş olan bireylerin cinsel doyumlarının daha yüksek olduğuna işaret etmektedir. Karakurt ve Arıcıoğlu (2022), yapmış oldukları çalışmada toplumsal cinsiyet rolleri eşitlikçi tutuma sahip bireylerin cinsel doyumlarının daha yüksek olduğu ve geleneksel rolleri benimseyen bireylerin cinsel doyumlarının daha düşük seviyede olduğu bulunmuştur. Toplumsal cinsiyet rollerinin diğer alt boyutlarını incelediğimizde; kadın cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum seviyesi arttıkça iletişim, dokunma ve cinsel doyumun azaldığı gözlemlenmiştir. Karagöz (2021) yapmış olduğu çalışmada kadın cinsiyet rolü ve iletişim, doyum ve dokunma arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Kadın cinsiyet rollerine ilişkin gelenekçi tutum ve kaçınma ile vajinismus arasında ise pozitif yönlü ve

anlamalı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda kadın cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum arttıkça vajinismus ve kaçınma da artmaktadır. Evlilik cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum arttıkça cinsel doyumun alt boyutu olan sıklık, iletişim, dokuma ve cinsel doyum azalmakta, kaçınma vajinismus düzeyi ise artmaktadır. Yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre ise gelenekçi cinsiyet rollerine ilişkin tutumun orgazm boyutu ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Lentz ve Zaikman, 2021). Geleneksel cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum arttıkça sıklık, iletişim, doyum, dokunma ve cinsel doyum düzeyleri azalmakta, kaçınma ve vajinismus ise artmaktadır. Geleneksel cinsiyet rolü ile cinsel doyum arasındaki ilişkiye bakıldığında bir çalışmada iletişim ve doyum arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur (Karagöz, 2021). Toplumsal cinsiyet rollerinin bireylerin cinsel yakınlığa yönelik tutumlarını inceleyen bir çalışmada ise toplumsal cinsiyet rollerinin cinsel yakınlık üzerinde pozitif yönlü bir etkisi olduğu bulunmuştur (Yıldıray ve Çelik, 2020). Erkek cinsiyet rollerine ilişkin tutum arttıkça iletişim ve doyum azalmakta, vajinismus ve anorgazmi düzeyi artmaktadır. Yapılmış olan bir çalışmanın sonucuna göre vajinismusun oluşumunda tek bir etkenin değil, birçok faktörün birleşmesiyle meydana geldiği sonucuna varılmıştır (Konkan ve ark., 2012). Uluslararası yapılan bir çalışmada ise kadınların erkek cinsiyet rolleri ile cinsel doyumları arasında negatif yönlü, kadın cinsiyet rolleri ile cinsel doyumları arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur (Marchese, 1992). Yapılan farklı bir çalışmada geleneksel inançların kadınların cinsel doyumunu üzerinde etkisi olduğu ve bu durumun kadınların cinsel doyumlarını engelleyebileceği sonucuna varılmıştır (Hidalgo ve Dewitte, 2021). Avrupa kentlerinde yapılmış olan bir çalışmaya göre ise toplumsal cinsiyet eşitliğinin daha fazla olduğu ülkelerde kadınların cinsel doyumlarının daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur (Træen ve ark., 2019). Toplumsal cinsiyet rolleri kültürler arasında farklılık göstermesine karşın gelenekçi tutumların kadınların cinsel doyumunu üzerinde olumsuz etki yaratmakta olduğunu görmekteyiz.

Yapılan çalışmanın bulgularına göre benlik saygısı cinsel doyum üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkiye sahiptir. Cinsel doyumun alt boyutlar ile benlik saygısı arasındaki ilişki incelendiğinde; kadınların benlik saygısı düzeyi arttıkça sıklık, dokunma ve cinsel doyum toplam puanlarının arttığı tespit edilmiştir. Benlik saygısı ile kaçınma ve anorgazmi arasında ise negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Kişilerin benlik saygısı düzeyleri arttıkça kaçınma ve anorgazmi düzeyleri azalmaktadır. Bu sonuçlar literatürde

yapılmış olan geçmiş çalışmalar ile tutarlılık göstermektedir. Kadınlar ile yapılmış olan bir başka çalışmada da benlik saygısı ile cinsel doyum arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur; kadınların benlik saygıları arttıkça cinsel doyumları da artmaktadır (Küçük ve ark., 2018). Zegeye ve arkadaşları (2020), yapmış oldukları çalışmada benlik saygısı ile bireylerin cinsel doyumları arasında güçlü bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Türkbey Polat ve Kaplan Serin (2020) yapmış oldukları çalışma ile kadınlardaki benlik saygısı düzeyinin arttıkça cinsel doyumun da arttığını belirtmişlerdir. Uluslararası literatür incelendiğinde ise benzer ve farklı sonuçların bulunduğu görülmektedir. Jamali ve arkadaşları (2018) yapmış oldukları çalışmada yüksek benlik saygısına sahip olan kadınların cinsel doyum düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Yüksek benlik saygısına sahip olan bireylerin cinsel doyumları, iletişim doyumları cinsel ilişki sıklığının artmasında kişilerin cinsel arzularını ifade ederken sağlıklı tavır sergilemeleri ile açıklanabilir (Jamali ve ark., 2018). Düşük benlik saygısına sahip olan kadınların ise cinsel doyum düzeyleri de düşük bulunmuştur (Wallwiner ve ark., 2016). Cinsel arzularını rahatlıkla ifade edebilen bireyler partnerleri ile daha açık iletişim kurmuş olup cinsel doyumunu yüksek seviyede yaşayabilirler. Fakat yapılan bazı çalışmalar da ise benlik saygısı ile cinsel doyum arasında bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır (Hopkins, 2010). Hummel'in (2002) yapmış olduğu çalışma da bu durumu destekler niteliktedir. Benlik saygısı bireyin yaşamıyla tümünden etkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda varılan sonuçlardaki değişkenlikler olasıdır.

Yapılan araştırmada eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumu ile benlik saygısı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kadınların eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumu arttıkça benlik saygıları da artmaktadır. Literatürde yapılmış olan çalışmalar da bu durumu destekler nitelikte olup gelenekçi olmayan kadınların benlik saygısının daha yüksek olduğunu belirtmektedir (Lennon ve ark., 1999). Yapılan bir çalışmada ise erkeksi ve androjen cinsiyet rollerine sahip olan bireylerin yüksek benlik saygısına, kadınsı cinsiyet rollerine sahip bireylerin ise daha düşük saygısı ile ilişkisi olduğu bulunmuştur (Po Yee Lo ve ark., 2019). Yar ve arkadaşları (2022) ise benzer sonuçları bulmuş ve androjen cinsiyet rollerini benimseyen bireylerin benlik saygısının daha yüksek düzeyde olduğu bulgularına ulaşmıştır. Kadın, evlilik, geleneksel ve erkek cinsiyet rollerine ilişkin dair tutumlar ile benlik saygısı arasında da negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yürütülen bir başka çalışmada geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarını

benimseyen bireylerin benlik saygısının daha düşük olduğu bulunmuştur (Selçuk, 2021). Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum ile benlik saygısı arasında ise pozitif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Engelli kadınlarla yapılan bir çalışmada ise eşitlikçi cinsiyet rollerine yönelik algıları yükseldikçe benlik saygılarının arttığı belirtilmiştir (Çetin, 2021).

BÖLÜM 6 SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırmada kadınların toplumsal cinsiyet tutumları ve benlik saygısının cinsel doyumları üzerine etkisinin incelenmesi ve demografik özelliklere göre gösterilen değişkenliklerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan kadın bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumu yüksek, benlik saygısı orta düzeyde ve cinsel doyumları orta yüksek düzeyde bulunmuştur. Çalışmanın bulgularına göre;

- Benlik saygısının kadınların cinsel doyumunda sıklık alt boyutu üzerinde anlamlı etkiye sahip olduğu ve benlik saygıları arttıkça sıklık doyumlarının da arttığı tespit edilmiştir.
- Benlik saygısının kadınların cinsel doyumunda kaçınma alt boyutu üzerinde anlamlı etkiye sahip olduğu ve benlik saygısının arttıkça kadınların kaçınma düzeylerinin azaldığı tespit edilmiştir.
- Benlik saygısının anorgazmi üzerinde anlamlı etkisi olduğu ve benlik saygısının arttıkça anorgazmi düzeyinin azaldığı tespit edilmiştir.
- Benlik saygısının kadınların cinsel doyumunu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu ve benlik saygısı arttıkça kadınların cinsel doyumunun da arttığı tespit edilmiştir.
- Kadın cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutumun dokunma doyumunu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu ve kadın cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum arttıkça dokunma doyumunun azaldığı tespit edilmiştir.
- Erkek cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutumun anorgazmi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu ve erkek cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum arttıkça anorgazmi düzeyinin de arttığı tespit edilmiştir.
- Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumun kadınların cinsel doyumunu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu ve eşitlikçi tutum düzeyi arttıkça cinsel doyumun da arttığı tespit edilmiştir.

Demografik değişkenlerin sonuçlarına göre; yaşılan yere göre toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi incelendiğinde ilçe merkezinde yaşayan kadınların kadın cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rollerine ait gelenekçi tutum düzeyi il merkezinde yaşayan kadınlara nazaran yüksek olduğu tespit edilmiştir. İl merkezinde yaşayan kadınların ise eşitlikçi tutum düzeyi ilçe merkezinde yaşayan kadınlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Cinsel doyum incelendiğinde ise il merkezinde yaşayan kadınların iletişim doyumunu ilçe merkezinde yaşayan katılımcılara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yaşılan yerin benlik saygısı üzerinde ise etki yaratmadığı tespit edilmiştir.

Yaşıya göre toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi incelendiğinde 26-30 yaş arasındaki kadınların eşitlikçi cinsiyet rollerine ilişkin tutum düzeyi 31-35 ve 41-50 yaş arasındaki kadın katılımcıların eşitlikçi tutum düzeyine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. 36-50 yaş grubundaki kadınların kadın cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum düzeyleri, 20-35 yaş grubundaki kadınlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. 41-50 yaş gruplarındaki kadınların evlilik, geleneksel ve erkek cinsiyet rollerine ilişkin tutum düzeyi 20-40 yaş grubundaki kadınların tutum düzeylerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. 20-30 yaş grubundaki kadınların ise eşitlikçi tutum düzeyleri 36-50 yaş grubundaki kadınların eşitlikçi tutum düzeyine göre daha yüksek bulunmuştur. 20-40 yaş gruplarındaki katılımcıların doyum ve cinsel doyum düzeyi, 41-50 yaş grubundaki katılımcıların doyum ve cinsel doyum düzeyine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. 41-50 yaş grubundaki kadınların kaçınma düzeyi, 20-40 yaş gruplarındaki kadınların kaçınma düzeyine göre daha yüksektir. 20-35 yaş gruplarındaki kadınların dokunma doyum düzeyi, 41-50 yaş grubundaki kadınların dokunma doyum düzeyine göre daha yüksektir. 20-25 yaş grubundaki kadınların anorgazmi düzeyi, 31-40 yaş gruplarındaki katılımcıların anorgazmi düzeyine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benlik saygısı düzeyinin ise yaş gruplarına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Eğitim durumuna göre sonuçlar incelendiğinde, üniversite ve lisansüstü düzeyde öğrenim görmüş kadınların eşitlikçi cinsiyet rolüne ilişkin tutumu lise düzeyinde eğitim gören kadınlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Lise düzeyinde eğitim gören kadınların kadın cinsiyet, evlilik ve geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin tutum düzeyleri üniversite ve lisansüstü düzeyde eğitim görmüş kişilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Lisansüstü eğitim ören kadınların iletişim ve cinsel doyum düzeyleri ise lise

ve üniversitede eğitim görmüş olan kadınların iletişim ve cinsel doyum düzeyine göre yüksek olduğu bulunmuştur. Üniversite düzeyinde öğrenim görmüş kadınların anorgazmi düzeyi lisansüstü düzeyde öğrenim gören kadınlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benlik saygısının öğrenim durumuna göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Ücretli çalışan kadınların kadın cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum düzeyi psikolog ve serbest çalışan meslek sahibi kadın katılımcıların gelenekçi tutum düzeyine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Erkek cinsiyet rolüne ilişkin gelenekçi tutum düzeyinin ise ücretli çalışan kadınlarda serbest meslekte çalışanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kadınların çalışma durumları incelendiğinde ise çalışan katılımcıların çalışmayan katılımcılara göre daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları sonucu bulunmuştur. Cinsel doyum ve toplumsal cinsiyet rollerinin ise kadınların çalışma durumuna göre bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Aylık gelir seviyesi 8500 TL ve üzeri olan kadın katılımcıların benlik saygısının, aylık geliri 4500 TL ve altı olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Cinsel doyum düzeyleri ve toplumsal cinsiyet rollerinin aylık gelir düzeyine göre bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Bekar kadınların eşitlikçi cinsiyet rolü ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum düzeyleri evli kadınlara göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Evli katılımcıların kadın, evlilik, geleneksel ve erkek cinsiyet rollerine ilişkin tutum düzeylerinde ise bekar katılımcılara göre daha yüksek düzeyde bir tutum sergiledikleri tespit edilmiştir. Evli ve ilişkisi olan bekar katılımcıların sıklık ve doyum düzeyi ilişkisi olmayan katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur. İlişkisi olmayan bekar katılımcıların anorgazmi düzeyi ise evli ve ilişkisi olan katılımcıların anorgazmi düzeyine göre daha yüksektir. İlişkisi olan kadınların cinsel doyumunu ilişkisi olmayan kadınlara göre daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Medeni durum değişkeninin benlik saygısı üzerinde farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Cinsel yaşamı aktif olan kadınların sıklık, iletişim, doyum, dokunma ve cinsel doyum düzeyi aktif cinsel yaşamı olmayan kadınların doyum düzeyine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kaçınma, vajinismus ve anorgazmi düzeyi; aktif cinsel yaşamı olan kadınl katılımcılara, aktif cinsel yaşamı olmayan kadın katılımcılarda daha yüksek

bulunmuştur. Benlik saygısı ve toplumsal cinsiyet rollerinin ise kadınların aktif cinsel yaşamına göre bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Çalışmanın sonuçları dikkate alındığında öneriler aşağıdaki gibidir;

- Araştırmanın örnekleme sadece İstanbul’da yaşayan kadınları kapsamaktadır. Türkiye genelinde bir örneklem grubu ile çalışma yapıldığında daha kapsamlı sonuçlara varılabilir.
- Örneklem grubunu sadece kadınlar oluşturmaktadır. Sonraki çalışmalarda cinsiyetler arasında karşılaştırmalı çalışmalar yapılarak literatüre katkı sağlanabilir.
- Demografik formda bulunan aktif cinsel yaşama dair soru daha net bir tanıma dayandırılarak sorulabilir.
- Literatür dikkate alındığında benlik saygısı ve cinsel doyum arasındaki ilişkiye dair araştırmalar çokça bulunmaktadır. Fakat toplumsal cinsiyet rolleri ve benlik saygısı arasındaki ilişkiye dair araştırmalar yapılarak literatür genişletilebilir.

KAYNAKLAR

- Aba, K. (2020). *Genç yetişkin kadınlarda cinsel mitlere inanışın ve beden imajının cinsel doyuma etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Haliç Üniversitesi.
- Abdo, C., Oliveira, Jr. W., Moreira, Jr. E. ve Fittipaldi, J. (2004). Prevalence of sexual dysfunctions and correlated conditions in a sample of brazilian women—results of the brazilian study on sexual behavior (BSSB). *International Journal of Impotence Research*, 160-166.
<http://doi.org/10.1038/sj.ijir.3901198>
- Acavit, B. (2022). *Türkiye’de toplumsal cinsiyet rollerinin kadının cinsel doyumuna etkisi üzerine yapılmış çalışmaların sistematik derlemesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Aksoy Derya, Y., Altıparmak, S. ve Öztaş, H.G. (2021). The effect of gender roles and sexual quality of life on menopausal complaints. *Journal of Inonu University Health Services Vocatinal School*, 9(2), 446-458.
- Aksöyek, A., Canatar, T. (2015). Cinsellik ve cinsel eğitim. *Turkish Journal Of Family Medicine & Primary Care*, 9 (2), 54-58.
- Altunay, A. ve Öz, F. (2006). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin benlik kavramı. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 46-59.
- Altuntaş, O. ve Altınova, H.H. (2015). Toplumsal cinsiyet algısı ile sosyo-ekonomik değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish*, (10)6, 83-100.
<https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7674>
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2014). Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), *Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı*, (çev. Köroğlu, E.), Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2014.
- Andersen, B.L. ve Cyranowski, J.M. (1994). Women’s sexual self-schema. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(6), 1079-1100.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.67.6.1079>
- Avcı, C. (2015). *Cinsel işlev bozukluğu olan ve olmayan kadınların benlik saygıları ve cinsel doyumları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Ayçiçek, V. (2020). *Kadınlarda toplumsal cinsiyet algısı, psikolojik iyi oluş ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Arel Üniversitesi.
- Aydın, H. (1998). *Cinsellik ve cinsel işlev*. Güleç, C. ve Köroğlu, E. (Ed). Psikiyatri Temel Kitabı. Hekimler Yayın Birliği.
- Bal, F., Faraji, H. ve Erdinç, İ. (2018). Yaşam doyumunu etkileyen faktörlerin evlilik ve cinsellik kavramı üzerinden değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi/The Journal of Social Science*, 5(30), 185-197.
- Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: a cognitive account of sex typing. *Psychological Review, Cornell University*, 88(4), 354-364.
<https://doi.org/10.1037/0033-295X.88.4.354>

- Bilgin, Z. ve Kömürçü, N. (2016). Kadın cinselliği ve kanıt temelli yaklaşımlar. *Androloji Bülteni*, 18(64), 48-55.
- Boyacığlu, Y. (1999). Kadın cinsel işlev bozuklukları, *Psikiyatri Dünyası*, 2, 54-59.
- Bozdemir, N. ve Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve cinsel sağlığa genel bakış. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 5, 37-46.
- Bridges, S.K., Lease, S.H. ve Ellison, C.R., (2004). Predicting sexual satisfaction in women: Implications for counselor education and training. *Journal of Counseling and Development*, 82(2), 158-167.
- Brody, S. ve Weiss, P. (2011). Simultaneous penile-vaginal intercourse orgasm is associated with satisfaction (sexual life, partnership and mental health). *The Journal of Sexual Medicine*, 8(3), 734-741.
<https://doi.org/10.1111/j.1743-6109.2010.02149.x>
- Burr, V. (1998). *Gender and social psychology*. Routledge.
- Bussey, K. ve Bandura, A. (1999). Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychological Review*, 106(4), 676-713.
- Butler, J. (2020). *Cinsiyet belası: feminizm ve kimliğin altüst edilmesi* (8.Baskı). (B. Ertür, Çev.). Metis Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 1999).
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (14. Baskı). PEGEM Akademi.
- Byrne, J.S. ve O'Brien, E.J. (2014). Interpersonal views of narcissism and authentic high self-esteem: It is not all about you. *Psychological Reports*, 115(1), 243-260.
<https://doi.org/10.2466/21.09.pr0.115c15z9>.
- Casale, S. (2020). Gender differences in self-esteem and self confidence. *The Wiley Encyclopedia of Personality and Individual Differences*, 185-189.
<https://doi.org/10.1002/9781119547174.ch208>
- Cervone, D. ve A. Pervin, L. (Ed.). (2016). *Kişilik Psikolojisi: Kuram ve araştırma* (12. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Chesley, N. (2011). Stay-at-home fathers and breadwinning mothers. *Gender & Society*, 25(5), 642-664.
<https://doi.org/10.1177/0891243211417433>
- Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD). (2006). *Kadın Sağlığı*, İstanbul.
- Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD). (2007). *Kadın Cinselliği*, İstanbul.
- Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD). (2008). *Cinsel Yaşam ve Sorunları*, İstanbul.
- Coopersmith, S. (1965). *The antecedents of self-esteem*. Princeton.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2016). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(39), 1-15.
- Çavaş, Ş. (2008). *Cinsel işlev bozuklukları polikliniğine başvuran vajinismus ve prematüre ejakülasyon olgularında psikiyatrik komorbitenin araştırması* [Uzmanlık tezi]. Bakırköy Ord. Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi.
- Çetin, İ. (2021). *Engelli kadınların toplumsal cinsiyet algısı, yaşam doyumu ve benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kocaeli Üniversitesi.
- Çiçek, B ve Çopur, Z. (2018). Bireylerin kadınların çalışmasına ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 4, 1-21.

- Çoban, Ü., Bayazıt, B., Atalı, L. ve Uca, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının benlik saygısı düzeyine etkisinin incelenmesi (Doğu Marmara Bölgesi Üniversiteleri Örneği). *Turkish Studies*, 15(1), 105-116.
<http://doi.org/10.29228/TurkishStudies.39954>
- Çuhadaroğlu, A. ve Akfırat O. N. (2017). Üniversite öğrencilerinin benlik kurgularıyla toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 16(4), 1031-1046.
<http://doi.org/10.21547/jss.304500>
- Damarlı, Ö. (2006). *Ergenlerde toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma stilleri ve benlik kavramı arasındaki ilişkiler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Dilek, H. ve Aksoy, A. (2013). Ergenlerin benlik saygısı ile anne-babalarının benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 95-109.
- Direk, Z. (2005). Judith Butler: toplumsal cinsiyet ve bedenin maddeleşmesi. *Cinsiyetli olmak* (67-84) içinde. Yapı Kredi Yayınları.
- Dökmen, Z. (2009). *Toplumsal cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar* (11. Baskı). Remzi Kitabevi.
- Durukan, E. Ö. (2018). *Cinsel mitlerin ve benlik saygısının cinsel doyuma etkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Epstein, S. (1973). The self-concept revisited: Or a theory of a theory. *American Psychologist*, 28(5), 404-416.
<https://doi.org/10.1037/h0034679>
- Erbil N. (2019). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ve yaşam değerleri arasındaki ilişki. *Ordu University Journal of Nursing Studies*, 2(1), 33-45.
- Ercan, M., Koçak, O. ve Ercan, F.Z. (2022). An investigation of the relationship between gender roles attitudes and selfesteem of married women. *İctimaiyat Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 704-716. <https://doi.org/10.33709/ictimaiyat.1187299>
- Erdoğan, M. ve Kahraman, S. (2019). Evli kadınlarda toplumsal cinsiyet rollerinin evlilikte sorun çözmeye ve doyumuna etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(62), 799-804. <https://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3097>
- Erikson, E. H. (1950). *Childhood and society*. Norton.
- Esencan, T. Y ve Kızılkaya Beji, N. (2015). Günümüze değin cinsellik konusunda yapılan çalışmaların irdelenmesi. *Androloji Bülteni*, 17(63), 301-310.
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A.G. ve Bunchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39, 175-191.
- Freud, S. (2020). *Haz ilkesinin ötesinde Ben ve id* (7.Baskı). (A. Babaoğlu, Çev.). Metis Yayınları (Orijinal eserin basım tarihi 1940).
- Gençtan, E. (2017). *Psikanaliz ve sonrası* (16. Baskı). Metis Yayınları.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji* (1.Baskı). Kırmızı Yayınları.
- Gui, Y. (2019). Gender role attitudes and their psychological effects on Chniese youth. *Social Behavior and Personality: An international Journal*, 47(5).
<https://doi.org/10.2224/sbp.7563>
- Güler, K. ve Tüysüz, B. (2021). Cinsel mitler ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 7(14), 291-313.
<https://doi.org/10.52096/jsrbs.7.14.14>

- Gülsün, M., Ak, M. ve Bozkurt, A. (2009). Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 68-79.
- Gürbüz, S. (2021). 18-35 Yaş arası kadınların pms belirtileri ve cinsel doyumlarının kişilik özellikleri ile ilişkisinin incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Haskan Avcı, Ö. (2021). Toplumsal cinsiyet, tanım ve temel kavramlar. Ö. Hastan Avcı (Ed.), *Toplumsal cinsiyet: psikolojik danışma ve rehberlikte güncel konular* (2.Baskı, s. 1-73) içinde. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Haavio-Mannila, E. ve Kontula, O. (1997). Correlates of increased sexual satisfaction. *Archives of Sexual Behavior*, 26(4), 399-419.
<https://doi.org/10.1023/a:1024591318836>
- Haavio-Mannila, E. ve Purhonen, S. (2001). Slimness and self-rated sexual attractiveness: comparisons of men and women in two cultures. *Journal of Sex Research*, 38, 102-111.
- Hidalgo, D. ve Dewitte, M. (2021). Individual, relational, and sociocultural determinants of sexual function and sexual satisfaction in ecuador. *International Society for Sexual Medicine*, 9.
<https://doi.org/10.1016/j.esxm.2020.100307>.
- Holt, L., Chung, Y.B., Janssen, E. ve D. Peterson, Z. (2020). Female sexual satisfaction and sexual identity. *The Journal of Sex Research*.
<https://doi.org/10.1080/00224499.2020.1784827>.
- Hopkins, A. (2010). *The analysis of self-esteem, body image and sexual knowledge in single women 30-50 years of age: the study of their sexual satisfaction*. Capella University. ProQuest LLC.
- Hummel, C. (2002). *Impact of sexual frequency on sexual satisfaction, relationship satisfaction, and self-esteem*. University of Victoria.
- İncesu, C. (2004). Cinsel İşlev ve cinsel işlev bozuklukları. *Klinik Psikiyatri*, (3), 3-13.
- İncesu, C. (2010). Cinsellik. *İstanbul Psikeart Dergisi*, 9, 23-28.
- İsmail, M. (2018). *Mutluluğun yordayıcısı olarak cinsel benlik şeması ve sosyal görünüş kaygısı*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- Jamali, S., Poornowrooz, N., Mosallanezhad, Z. ve Alborzi, M. (2018). Correlation between sexual satisfaction and self-esteem and Stress in women of reproductive age. *Journal of Clinical and Diagnostic Research*, 12(10), 16-19.
<https://doi.org/10.7860/JCDR/2018/37423.12152>
- James, W. (1890). *The principles of psychology*, vol. 1.(reprinted 1950).
- Kadılar, E. (2011). *Üç kuşak kadının cinsiyet rolleri: Ankara örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Karagöz, M. (2021). *Toplumsal cinsiyet rolleri ile cinsel doyum ve cinsel özgüven arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kent Üniversitesi.
- Karagüven, H. ve Bal, S.F. (2023). Üniversite Öğrencilerinin evlilik beklentileri ile cinsiyet rolü tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 51, 1-17.
<https://doi.org/10.15285/maruaebd.xxx>
- Karakurt, Y. ve Arıcıoğlu, A. (2022). The moderation role of need of social acceptance on the relationships between gender roles and sexual quality. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 9(2), 479-491.
<https://dx.doi.org/10.52380/ijpes.2022.9.2.740>

- Kayır, A. (2001). *Cinsellik kavramı ve cinsel mitler*. İçinde Yetkin, N. ve İncesu, C. (editörler). *Cinsel işlev bozuklukları monograf serisi*. İstanbul: Roche Müstehzarları Sanayi.
- Keçe, C. (2013). *Cinselliğin dayanılmaz ağırlığı*. 1. Basım. Yavuzylmaz, M. (Ed). Pusula Yayınevi.
- Kelly, M. P., Strassberg, D. S. ve Turner, C. M. (2006). Behavioral assessment of couples communication in female orgasmic disorder. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 32 (2), 81-95.
<https://doi.org/10.1080/00926230500442243>
- Kernis, M. H. (2005). Measuring self-esteem in context: the importance of stability of self-esteem in psychological functioning. *Journal of Personality*, 73, 6.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2005.00359.x>
- Kılıçlar, M. (2018). *Cinsel doyum ile beden imajı ve benlik saygısı arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Işık Üniversitesi.
- Konkan R., Bayrak, M., Gönüllü, O., Şenormancı, Ö. ve Sungur M. Z. (2012). Vajinismuslu kadınlarda cinsel işlev ve doyum. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Dergisi*, 25, 305-311.
- Korkmaz, M. (1996), *Yetişkin örneklem için bir benlik saygısı ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.
- Kovalak, E.E., Karabay Akgül, Ö., Karacan, T., Yüksek Aybek, Ö. ve Güraslan H. (2021). The impact of COVID-19 pandemic on female sexual behavior. *Bagcilar Medical Bulletin*, 6(3), 271-275.
<https://doi.org/10.4274/BMB.galenos.2021.03.036>
- Köse, B. (2022). *Yetişkin bireylerde cinsel mit inanışları, cinsel doyum ve somatizasyon arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Okan Üniversitesi.
- Küçük, N., Mecdi Kaydırak, M., Aydın Bilge, Ç. ve Hotun Şahin, N. (2018). Kadınlarda obezitenin benlik saygısı ve cinselliğe etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(2), 126-134.
<https://doi.org/10.5455/apd.266148>
- Laumann, E.O., Paik, A., Glasser, D.B., Kang, J.H., Wang, T., Levinson, B., Moreira, E., Nicolosi, A. ve Gelling, C. (2006). A cross-national study of subjective sexual well-being among older women and men: findings from the global study of sexual attitudes and behaviors. *Archives of Sexual Behavior*.
<https://doi.org/10.1007/s10508-005-9005-3>
- Lawrance, K.A. ve Byers, E.S. (1995). Sexual satisfaction in long-term heterosexual relationships: The interpersonal exchange model of sexual satisfaction. *Personal relationships*, 2(4), 267-285.
- Lennon, S. J., Rudd, N. A., Sloan, B. ve Kim, J. S. (1999). Attitudes toward gender roles, self-esteem and body image: application of a model. *Clothing and Textiles Research Journal*, 17(4), 191-202.
<https://doi.org/10.1177/0887302X9901700403>
- Lentz, A.M. ve Zaikman, Y. (2021). The big “o”: soiocultural influences on orgasm frequency and sexual satisfaction in women. *Sexuality & Culture*, 25, 1096-1123.
<https://doi.org/10.1007/s12119-020-09811-8>
- Maçola, L., Vale, I. ve Carmona, E. (2010). Assessment of self-esteem in pregnant women using rosenberg’s self esteem scale. *Rev Esc Enferm USP*, 44(3), 569-576.
<https://doi.org/10.1590/s0080-62342010000300004>

- Marchese, S. (1992). *The relationship between gender roles and sexual satisfaction in heterosexual relationships*. McGill University.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji sözlüğü* (A. Akınhay, D. Kömürcü, Çev.). Bilim ve Sanat Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 1994).
- Oniz, A., Keskinoglu, P. ve Bezircioglu, I. (2007). The prevalence and causes of sexual problems among premenopausal Turkish women. *The Journal of Sexual Medicine*, 4(6), 1575-1581.
- Öztürk, C. Ş. (2014). *Cinsel işlev bozukluğu olan çiftlerde mizaç ve karakter boyutları, evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ege Üniversitesi.
- Öztürk, C.Ş. ve Arkar, H. (2014). Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler. *Literatür ve Sempozyum*, 1(3), 16-24.
- Öztürk, M.O. ve Uluşahin A. (2018). *Ruh sağlığı ve bozuklukları* (15.Baskı). Nobel Tıp Kitabevleri.
- Pehlivan, P. (2017). Toplumsal cinsiyet bağlamında kuramsal yaklaşımlar: bir literatür taraması. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(31), 497-521.
- Po Yee Lo, I., Kyoung Kim, Y., Small, E. ve Chan, C.H.Y. (2019). The gendered self of chinese lesbians: Self-esteem as a mediator between gender roles and depression. *Archives of Sexual Behavior*, 48, 1543-1554.
<https://doi.org/10.1007/s10508-019-1402-0>
- Rausch, D. ve Rettenberger, M. (2021). Predictors of sexual satisfaction in women: a systematic review. *International Society for Sexual Medicine*, 0, 1-16.
<https://doi.org/10.1016/j.sxmr.2021.01.001>
- Roels, R. ve Janssen, E. (2020). Sexual and relationship satisfaction in young, heterosexual couples: the role of sexual frequency and sexual communication. *International Society for Sexual Medicine*, 17, 1643-1652.
<https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2020.06.013>
- Rogers, C.R. (1959). *A theory of therapy, personality, and interpersonal relationships: As developed in the client-centered framework*. McGraw-Hill.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent: Self-image*. Princeton University Press.
- Seki T. ve Dilmaç, B. (2020). Benlik saygısı ve ilişkisel faktörler: bir meta-analiz çalışması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(2), 853-873.
- Selçuk, S. (2021). *Kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları açısından bağlanma stili, kadına yönelik şiddet tutumu ve benlik saygısının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi.
- Skalacka, K. ve Gerymski, R. (2018). Sexual activity and life satisfaction in older adults. *The Official Journal of the Japanese Psychogeriatric Society*.
- Smith, A., Lyons, A., Ferris, J., Rischters, J., Pitts, M., Shelley, J. ve Simpson J.M. (2011). Sexual and relationships satisfaction among heterosexual men and women: The importance of desired frequency of sex. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 37(2), 104-115.
- Smith, J.M. ve Alloy, L.B. (2009). A roadmap to rumination: a review of the definition, assessment, and conceptualization of this multifaceted construct. *Clinical Psychology Review*, 29(2), 116-128.
- Sokolski, D.M. ve Hendrick, S.S. (1999). Fostering marital satisfaction. *Family Therapy*, 26(1), 39.

- Sullivan, H.S. (1955). *The interpersonal theory of psychiatry*. Tavistock Publications Limited.
- Sprecher, S. ve Cate, R.M. (2004). *Sexual satisfaction and sexual expression as predictors of relationship satisfaction and stability*. In Harvey, J.H., Wenzel, A. ve Sprecher, S. (Eds.), *The handbook of sexuality in close relationships*.
- Şahin, M. ve Ermiş, E. (2019). Kadın sığınma evinde kalan ve kalmayan kadınlarda benlik saygısı, depresyon düzeyi ve psikosomatik belirtiler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6, 81-110.
- Thu Do, T., Thu Khuat, H. ve Thi Van Nguyen, A. (2018). More property, better sex? The relationship between property pwnership and sexual satisfaction among married vietnamase women. *Sex Roles*, 79, 409-420.
<https://doi.org/10.1007/s11199-017-0879-z>
- Træen, B., Štulhofer, A., Janssen, E., Carvalheira, A.A., Hald, G.M., Lange, T. ve Graham, C. (2019). Sexual activity and sexual satisfaction among older adults in four european countries. *Archives of Sexual Behavior*, 48, 815-829.
<https://doi.org/10.1007/s10508-018-1256-x>
- Tuğrul, C. ve Kabakçı, E. (1997). Vaginismus and its correlates. *Sexual and Marital Therapy*, 12(1), 23-34.
<https://doi.org/10.1080/02674659708408199>
- Tuğrul, C., Öztan, N. ve Kabakçı, E. (1993). Golombok-Rust cinsel doyum ölçeği'nin standardizasyon çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 4, 83-88.
- Tunç, D. (2019). *Evli bireylerde cinsel doyumun depresyon düzeyi ve evlilik uyumu ile ilişkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gelişim Üniversitesi.
- Tunç, S. (2005). *Gebelik ve cinsel doyum*. [Yayımlanmış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Tüfekçibaşı, S. ve Şahin, M. (2021). Toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun incelenmesi: bilişsel esneklik, otantiklik, cinsiyet, yaş, kardeş sayısı ve annenin çalışma durumunun rolü. *E- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 397-412.
- Türegün, C.A. (2017). *Yetişkinlerde cinsel doyum ile suçluluk ve utanç arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmış yüksek lisans tezi]. Haliç Üniversitesi.
- Türkben Polat, H. ve Kaplan Serin, E. (2020). Self esteem and sexual quality of lime among obese women. *Perspect Psychiatr Care*, 1-5.
<https://doi.org/10.1111/ppc.12660>.
- Varma, G.S., Oğuzhanoglu, N.K., Karadağ, F., Özdel, O. ve Amuk., T. (2005). Doğal ve cerrahi menapozda depresyon ve anksiyete düzeyleri ile cinsel doyum arasındaki ilişki. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 8(3), 109-115.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *Sosyoloji Konferansları*, 35, 29-56.
- Von Sonest, T., Wagner, J., Hansen, T. ve Gerstorf, D. (2017). Self-esteem across the second half of life: The role of socioeconomic status, physical health, social relationships, and personality factors. *Journal of Personality and Social Psychology*.
<https://doi.org/10.1037/pspp0000123>.
- Vural, B. ve Temel, A. (2010). Cinsel doyumun yordanmasında bazı faktörlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1).

- Wallwiner, S., Strihmaier, J., Wallwiener, L.M., Schönfisch, B., Zipfel, S., Y. Brucker, S., Rietschel, M. ve W. Wallwiener, C. (2016). Sexual function is correlated with body image and partnership quality in female university students. *The Journal of Sexual Medicine*, 1-9.
<https://dx.doi.org/10.1016/j.jsxm.2016.07.020>
- Watson J. ve Newby R. (2005). Biological sex, stereotypical sex-roles, and SME owner characteristics, *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, Emerald Group Publishing Limited, 11(2), 129-143.
- Weaver, A. ve Byers, S. (2006). The relationships among body image, body massindex, exercise and sexual functioning in heterosexual women. *Psychology of Women Quartely*, 30, 333-339.
- White, M. ve Epston, D. (1990). *Narrative means to therapeutic ends*. New York: Norton.
- Wiederman, M.W. (2005). The gendered nature of sexual scripts. *The Family Journal*, 13(4), 496-502.
<https://doi.org/10.1177/1066480705278729>
- World Health Organization. (2006). *Sexual Health*. <https://www.who.int/teams/sexual-and-reproductive-health-and-research/key-areas-of-work/sexual-health/defining-sexual-health>.
- Yar, D., Ulaş, S. ve Vefikuluçay Yılmaz, D. (2022). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rollerinin benlik saygısı ve yaşam doyumu üzerindeki etkisi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (13), 324-343.
<https://doi.org/10.21733/ibad.1143175>
- Yıldray, B. ve Balcı Çelik, S. (2020). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ile evlilik dışı cinsel yakınlığa yönelik tutumları. *Mavi Atlas*, 8(2), 196-209.
- Yılmaz, M. ve Tokuroğlu, B. (2018). Türk modernleşmesinin toplumsal cinsiyet anlayışı. *Journal of Institute of Economic Development and Social Researches*, 4(13), 600-608.
- Yılmaz, M. F. (2014). *Erişkin evli kadınlarda toplumsal cinsiyet rolü ile cinsel doyumun ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Yörükoğlu, A. (2004). *Gençlik çağı ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar* (15.Basım). Özgür Yayınları.
- Yunusoğlu Turan, Y. (2021). *Yatak odasındaki kalabalık Türkiye’de kadınların vajinismus deneyimleri* (1.Baskı). Metis Yayınları.
- Zegeye, B., Woldeamanuel, G.G., Negash, W. ve Shibre, G. (2020). Sexual satisfaction and its associated factors among married women in northern ethiopia. *Ethiop J Health Sci*, 30(2), 169-178.
<https://dx.doi.org/10.4314/ejhs.v30i2.4>
- Zeybekoğlu, D. Ö. (2012). Toplumsal cinsiyet rollerinin televizyon reklamlarına yansması. *Ethos: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, 5(1), 121-136.
- Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara’da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Zeyneloğlu, S. ve Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40), 409-420.

EKLER

EK A. SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER VE VERİ FORMU

Yaşınız:

Yaşadığınız Yer: İl

İlçe

Köy

Eğitim Durumunuz: Lise

Lisans Yüksek Lisans

İlk/Ortaokul

Meslek:

Çalışıyor musunuz? Evet

Aylık Gelir Düzeyiniz: 4.500 TL ve altı

4.500 TL- 8.500 TL

8.500 TL- 12.500 TL

12-500TL ve üstü

Medeni Durumunuz: İlişkim Var

İlişkim yok

Evli

Aktif Cinsel Yaşamınız Var Mı? Evet Hayır

EK B. GOLOMBOK – RUST CİNSEL DOYUM ÖLÇEĞİ

KADIN FORMU

	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman
1. Cinsel yaşama karşı ilgisizlik duyar mısınız?					
2.					
3.					
4. Cinsel yönden kolaylıkla uyarılır mısınız?					
5.					
6.					
7. Eşinizle sevişmekten kaçınır mısınız?					
8. Cinsel ilişki sırasında doyuma (orgazma) ulaşabilir misiniz?					
9.					
10.					
11. Gerekirse rahatsızlık ve acı duymaksızın, parmağınızı cinsel organınızın içine sokabilir misiniz?					
12.					
13.					
14. Sizin için doyuma (orgazma) ulaşmanın mümkün olmadığını düşünür müsünüz?					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20. Eşinizle sevişmeyi reddettiğiniz olur mu?					
21.					
22. Sevişme boyunca, sadece cinsel birleşme için ayrılan süre sizin için yeterli mi?					
23.					
24.					
25.					
26. Sevişme sırasında cinsel organınızda ıslaklık olur mu?					
27. Cinsel birleşme anından hoşlanır mısınız?					
28.					

EK C. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorm	Katılmıyorm	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2.					
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
4.					
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
6.					
7.					
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
9.					
10.					
11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12.					
13.					
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15..					
16. Kadının temel görevi anneliktir.					
17.					
18.					
19.					
20.					
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22.					
23.					
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26.					
27.					
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29.					
30..					
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32.					
33.					
34.					
35.					
36. Gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37.					
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

EK D. ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

- 1.** Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 2.** Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 3.** Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 4.** Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 5.** Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 6.** Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 7.** Genel olarak kendimden memnunum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 8.** Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 9.** Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığını düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 10.** Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ